77

ಮದಿಪು

ತುಳುಪತ್ರಿಕೆ
ಮೂಜಿ ತಿಂಗೊಲುಗು
ಒರ

ಮುಡಿ ೭೭

ಸಂಪುಟ-23 ಸಂಚಿಕೆ-3
ಜುಲೈ - ಸಪ್ಟೆಂಬರ್ 2018
ಪುಟಗಳು : 80+4

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೊಕ್ಕ ವಸತಿ ಸಚಿವೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಯು.ಟಿ. ಖಾದರ್ ಅಕಾಡೆಮಿಗ್ ಬೇಟಿ 26-9-2018

ಬಲೆ ತುಳು ಕಲ್ಪುಗ ಯೋಜನೆದಡಿ ತುಳು ತೆರಿಯಂದಿನಕಲೆಗ್ 'ತುಳು ಕಲಿಕಾ ತರಗತಿ'ದ ಉದಿಪನ ಲೇಸ್, 15-9-2018

ಶ್ರೀರಾಮಕುಂಜೇಶ್ವರ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಡ್ 'ತುಳು ಕಲ್ಪಿ ಜೋಕ್ಲೆನ ರಸ ಮಂಟಮೆ' ಪನ್ಪಿ ಒಂಜಿ ದಿನತ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, 28-7-2018

ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು ಮಾಧ್ಯಮ ಬರವಣಿಗೆ ಕಜ್ಜಕೊಟ್ಯ, 26-7-2018

ಮದಿಪು

ತುಳು ಪತ್ರಿಕೆ ಮೂಜಿ ತಿಂಗೊಲುಗು ಒರ

ಮುಡಿ 77 ಕಾರ್ತೆಲ್–ಆಟಿ–ಸೋಣ

ಗೌರವ ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಬಿ.

ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ

ಸಹ ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಡಾ. ವಾಸುದೇವ ಬೆಳ್ಳೆ, ಸುಧಾ ನಾಗೇಶ್,
ನರೇಶ್ ಕುಮಾರ್ ಸಸಿಹಿತ್ಲು,
ತಾರನಾಥ್ ಗಟ್ಟಿ ಕಾಪಿಕಾಡ್

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮಂಗಳೂರು

ತುಳು ಭವನ, ಅಶೋಕನಗರ ಅಂಚೆ, ಮಂಗಳೂರು – 575 006

MADIPU
Tulu Quarterly
VOL - 23, ISSUE -3
Date : July - September 2018
Pages : 72
RNI No. KARTUL / 2015 / 63563

Published & Printed by
CHANDRAHASA RAI B.
on behalf of
Registrar, Karnataka Tulu Sahithya Academy

Owned by
KARNATAKA TULU SAHITHYA ACADEMY

Published at
KARNATAKA TULU SAHITHYA ACADEMY
TULU BHAVANA, ASHOK NAGAR POST,
MANGALURU-575 006,
DAKSHINA KANNADA, KARNATAKA.

Cover Design : Kallur Nagesh

Printed at
AAKRITHI PRINTS
Light House Hill Road, Mangaluru.

Managing Editor :
CHANDRAHASA RAI B.
on behalf Registrar, Karnataka Tulu Sahitya Academy
email : tulu.academy@yahoo.co.in

ಗುರ್ಕಾರ್ರೆನ ಮದಿಪು

ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ಪು ಮದಿಪು ಪತ್ರಿಕೆದ 77ನೇ ಸಂಚಿಕೆನ್ ಬೊಲ್ಪುಗು ಕನವೆರೆ ಬಾರಿ ಸಂತೋಷ ಆಪುಂಡು. ಈ ಅವಧಿಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪೊಸತ್ತಾದ್ ಪಾಡೊಂಡಿ ತಾಲೂಕುಡೊಂಜಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸುಳ್ಯಡ್ ನಡತ್ಂಡ್. 4 ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮನ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸಿರಿಚಾವಡಿಡ್ ನಡತ್ಂಡ್. 8 ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜ್‌ಲೆಡ್ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಲೆ ಪೊಲಬು ಇಂಚಿತ್ತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆನ್ ನಡಪಾಯಿನತ್ತಂದೆ, ತುಳು ಬಾಸೆ, ತುಳು ಲಿಪಿ, ಕಲ್ಪಾವುನ ಕಜ್ಜೊನುಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ನಡಪಾಂಡ್. ತುಳುಟ್ಟು ಎಂ.ಎ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕಾಲೇಜ್‌ಡ್ ಸುರು ಆಂಡ್. ಅತ್ತಂದೆ ಭದ್ರಾವತಿ ಬೊಕ್ಕ ಬೆಂಗಳೂರುಡುಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕಾರ್ಯೊಕ್ರಮೊಲೆನ್ ನಡಪಾದ್ ಜನಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆತ್ತ್ಂಡ್. ಈ ಮಾತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆನ್ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರೆ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸದಸ್ಯೆರ್ನಕುಲು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಂತೆ ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜು, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಲು ಕೊರಿನ ಬೆರಿಸಾಯೊಗಾದ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಅಭಾರಿ ಯಾದುಂಡು.

ತುಳುನಾಡ್‌ಡುಪ್ಪು ರಡ್ಡ್ ಜಿಲ್ಲೆಲೆಡ್ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೇತೇ ಬೇತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆನ್ ಪಾಡೊನ್ರೆ ಈತ್‌ನೆಟ್ಟ ಎಂಕಲ್ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಇತ್ತಿ ಮಾತ ತುಳುವೆರ್ ನನ ದುಂಬುಗುಲಾ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಎಡ್ಡೆಡ್ಡೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆನ್ ಪಾಡೊನ್ರೆ ನಿಕಲ್ನ ಬೆರಿಸಾಯೊನು ಬಯಕೊಂದು ಅಕಾಡೆಮಿದ ಬೊಳ್ಳಿ ಪರ್ಬದ ನೆಂಪುಗು ಮಲ್ಪೊಡಾಯಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆ ಬಗೆಡ್ ನಿಕಲ್ನ ಸಲಹೆ ಸಹಕಾರೊನುಲಾ ಬಯಕೊಂದುಲ್ಲ. ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇಂಚಿತ್ತಿ ವಿಭಾಗೊಡು ದಾಖಲೀಕರಣ ಮಲ್ಪುನಂಚಿತ್ತಿ ಬೇಲೆನ್ ನಿರಂತರವಾದ್ ಪಾಡೊನೊಡಾಪುಂಡು. ಎಂಕಲ್ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಸರ್ವ ತುಳುವೆರ್ ಉಲ್ಲರ್ ಪನ್ಪಿ ಬರವಸೆ ಎಂಕಲ್ನವು.

ಕುಡ್ಲ
30–10–2018

ಎ. ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ
ಗುರ್ಕಾರ್ರು
ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಸಂಪಾದಕೆರೆ ಪಾತೆರ

ಓದುನಕುಲೇ ಇಜ್ಜೆರ್ ಇತ್ತೆ ಏರ್ ಓದುವೆರ್. ಇತ್ತೆ ಮಾತಾ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್‌ಡ್ ತಿಕ್ಕುಂಡು ವಿಕಿಪಿಡಿಯಡ್ ತಿಕ್ಕುಂಡು ಪಂಡ್ದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಆಂಡ ಉಂದು ನಿಜವಾಯಿನ ಪಾತೆರ ಅತ್ತ್. ಇತ್ತೆ ನಮ್ಮ ಭೂಮಿದ ದಾಖಲೆಲು ಮಾತಾ ಡಿಜಿಲ್‌ಡೇ ತಿಕ್ಕುಂಡು ಸಮ. ಆಂಡ ನಮ್ಮ ಪಿರಾಕ್‌ದ ದಾಖಲೆಲೆನ್ ನಮ ಜೋಪಾನ ಮಲ್ಪೊಡೇ ಆಪುಂಡು ದಾಯೆ ಪಂಡ ಅವು ಡಿಜಿಟಲ್ ಆದುಪ್ಪುಜಿ.

ಬರೆಪಿನ, ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ಪುನ, ಓದುನ, ಪುಸ್ತಕ ಮಾರಾಟ ಮಲ್ಪುನ ಗ್ರಂಥಾಲಯೊಲೆಡ್ ಓದುಗೆರೆನ ಬೇಡಿಕೆಲೆನ್ ಪೂರೈಸುನ ಬೇಲೆ ನಿರಂತರ ಆವೊಂದುಂಡು. ಗ್ರಂಥಾಲಯೊಲೆಡ್ ಬೂಕುಲೆನ್ ನಾಡೊಂದು ಬರ್ಪಿನ ಓದುಗೆರ್ ಉಲ್ಲೆರ್. ಕಾಸ್ ಕೊರ್ದ್ ಪುಸ್ತಕ ದೆತೊನ್ನ ಜನೊಕುಲುಲಾ ಉಲ್ಲೆರ್. ಇಂಚಾದ್ ಓದುನಕುಲೇ ಇಜ್ಜೆರ್ ಪಂಡ್ದ್ ಪನ್ಪಿನವು ತಪ್ಪಾಪುಂಡು.

ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಾರಂಭ ಆಯಿನೆಡ್ದ್ ಂಚಿ 190 ಪುಸ್ತಕೊಲೆನ್ ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಅತ್ತಂದೆ ತುಳು ಲೇಖಕೆರ್ನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಖರೀದಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸುಮಾರ್ 300 ದೆಡ್ದ್ ಹೆಚ್ಚದ ಪುಸ್ತಕೊಲೆನ್ ಮಾರುನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಮೂಜಿ ತಿಂಗೊಲುಗೊರ ಪ್ರಕಟ ಆಪಿ ಮದಿಪು ಪತ್ರಿಕೆದ 77 ನೇ ಸಂಚಿಕೆ ಬುಡುಗಡೆ ಆವೊಂದುಂಡು.

ಓದುಗೆರ್ ಬರೆಪಿನಕುಲು ಅಕಾಡೆಮಿ ಪಾಡೊಂಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬುಲೆಚ್ಚಿಲ್‌ಡ್ ಈತ್‌ನೆಟ್ಟ್ ಮಲ್ಪೊಂದಿತ್ತಿ ಸಹಕಾರದಲೆಕ್ಕ ನನ ದುಂಬಗ್‌ಲಾ ಕೊರೊಂದು ಬರೆವೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ದೆತೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ದ ಬೇಲೆಗ್ ಕೈಜೋಡ್ಯಾವೊಡು ಪಂಡ್ದ್ ಬಯಕೊಂದುಲ್ಲ.

30–10–2018

ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ
ಸಂಪಾದಕೆ

ಮದಿಪು ಪತ್ರಿಕೆಡ್ ಪ್ರಕಟ ಆಪಿ ಲೇಖನೊಲೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಲೇಖಕೆರ್ನವೇ ಆದುಂಡು.

ಪುಟ ನೋಟ

ಗುರ್ಕಾರ್ರೆನ ಪಾತೆರ 3

ಸಂಪಾದಕೆರೆ ಪಾತೆರ 4

ಚರಿತ್ರೆಗ್ ಸೇರಿನ ವ್ಯವಸಾಯಿಕ ಪಂಚಾಂಗ

◆ **ಜ್ಯೋತಿ ಚೇಳ್ಯಾರು** 7

ಬದ್ಕ್‌ಗೊಂಜಿ ಕಬಿತೆ

◆ **ಚೇತನ್ ಮುಂಡಾಜೆ** 10

ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ – ಕೋಡೆ ಇನಿ

◆ **ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು** 11

ತುಳುನೆಲ ಬೊಕ್ಕ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್

◆ **ದೇವಿಕಾ ನಾಗೇಶ್** 17

ಅಂದ್ ಯಾನ್!! ಅತ್ತ್ ನರಮಾನಿ??

◆ **ಪಿ.ಎಸ್. ಮಹಮ್ಮದ್ ಸುರಿಬೈಲು** 20

ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಬೊಕ್ಕ ಚಳುವಳಿದ ಕತೆ–ವ್ಯಥೆ

◆ **ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ.ಎಂ. ರೋಹಿಣಿ** 21

ಪಜ್ಜೆ

◆ **ಶಾರದಾ ಎ. ಅಂಚನ್, ನವಿ ಮುಂಬಯಿ** 25

ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಉಂಡು ಒಂಜಿ ಪೊಸತ್ ಸ್ವರೋಚ್ಚಾರೊ

◆ **ಯಾದವ ವಿ. ಕರ್ಕೇರ** 27

ನೇಮನೆರಿ ಬುಕ್ಕ ಅನಿ

◆ **ಡಾ. ಎ. ಶ್ರೀಧರ** 34

ಕಾಂಪರಣ್ಣನ ಕಟಿಪಿಟಿ

◆ **ಡಾ. ಕರುಣಾಕರ್ ಎನ್. ಶೆಟ್ಟಿ ಪಣಿಯೂರು** 39

ಬೆನ್ನಿದ ನೆಂಪು

◆ **ಹಸು. ಒಡ್ಡಂಬೆಟ್ಟು** 41

ಕಾಲ ಚಕ್ರ

◆ **ಆನಂದ ಸಾಲ್ಯಾನ್** 43

ರಂಗಭೂಮಿದ ಬುಲೆಚ್ಚಿಲ್ ಆನಿ ಇನಿ ಎಲ್ಲೆ

◆ **ಎ. ಶಿವಾನಂದ ಕರ್ಕೇರ** 44

ವಾದ–ವಿವಾದ –ಸಂವಾದ–ವಿಶ್ವಭೋಧೆ

◆ **ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಕೆ.** 48

ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ ಕೊರಂಟ್‌ಡ್ ಎಣ್ಣೆ ದೆಪ್ಪುನ ಒಂಜಿ ಬಗೆ

◆ **ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಕೊಂಚಾಡಿ** 52

ಮದಿಪು ಪತ್ರಿಕೆಗ್ ಲೇಖನ ಬರೆಪಿನಕಲೆಗ್ ಸೂಚನೆ

- ಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅಧ್ಯಯನ, ಮದಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್, ಕತೆ/ ಕಬಿತೆ/ ಪರ ಪೊಸ ಬೂಕುದ ಪೊಲಬು ಇಂಚಿತ್ತಿ ಲೇಖನೊಲೆನ್ ಬರೆದ್ ಕಡಪುಡೊಲಿ.
- ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಲೆಕ್ಕ್ ಸಮ್ಮಂದ ಪಡೆಯಿ ಲೇಖನೊಲೆಗ್ ಅದ್ಯತೆ.
- ಲೇಖನೊಲು ತುಳು ಭಾಷೆಡ್ ಇತ್ತ್‌ದ್ ಕೈ ಬರವುದು ಆಂಡ ಮೂಜಿ ಪುಟತ್ತವು ಅದಿತ್ತ್‌ದ್ ಒಂಜೇ ಮರ್ಗಿಲ್ಡ್ ಬರೆತಿನವು ಆದಿಪ್ಪೊಡು. ಟೈಪ್ ಮಲ್ತಿನವು ಆಂಡ ರಡ್ಡ್ ಪುಟತ್ತ ಮಿತಿ ಉಪ್ಪಡ್.
- ಟೈಪ್ ಮಲ್ತ್ ಕಡಪುಡುನಕುಲು ನುಡಿ ಫಾಂಟ್‌ಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಈಮೈಲ್ ಪತ್ತೆಗ್ ಕಡಪುಡ್ಲೆ.
- ಲೇಖಕೆರೆ ಪುದರ್, ಪತ್ತೆ ಇಜ್ಜಂದಿ ಬರವುಲು ಸ್ವೀಕಾರ ಆಪುಜಿ.
- ಪೊಸ ಬೂಕು ಬರೆಯಿನಕುಲು ಐತ ಪರಿಚಯ ಮಲ್ಪರೆ ರಡ್ಡ್ ಬೂಕುಲೆನ್ ಕೊರ್ಂಡ ಬೂಕುದ ಪೊಲಬುನು ಮದಿಪುಡು ಮಲ್ಪುವ.
- ಮದಿಪು ಪತ್ರಿಕೆದ ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ರೂ. 50/– ಅಜೀವ ಚಂದಾ ರೂ. 500/–

ಅಕಾಡೆಮಿದ ಪತ್ತೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

“ತುಳು ಭವನ”, ಉರ್ವಸ್ಟೋರ್, ಮಂಗಳೂರು

ದೂರವಾಣಿ : 0824 2459389

tulu.academy@yahoo.co.in

ಚರಿತ್ರೆಗ್ ಸೇರಿನ ವ್ಯವಸಾಯಿಕ ಪಂಚಾಂಗ

ಜ್ಯೋತಿ ಚೇಳ್ಯಾರು

ತುಳುವೆರ್ ಬೆನ್ನಿ ಬೆಂದ್‌ದ್ ಬದ್‌ಕ್ ಕಟ್ಟಿನಕುಲು. ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆ ಪೊಲಬು ಕ್ರಮೊಕುಲೆನ್ ಓಲುಲಾ ಬರೆದ್ ದೀತಿನಕುಲು ಅತ್ತ್. ಅಕ್‌ಲ್ನ ಅನುಭವೊಲು ಬರವುದ ಮರ್ಗಿಲ್‌ನ್ ಬುಡ್ದು, ಬಾಯಿ ಪಾತೆರೊಡು, ಆಲೋಚನೆಡ್ ಗೇನದ ನಡಕೆಯಾದ್ ಒರಿದ್‌ಂಡ್. ಕಂಡ ಎಂಚ ದಪ್ಪೊಡು, ಬಿತ್ತ್ ಎಂಚ ಪಾಡುನು, ಕೈಯಿ ಎಂಚ ಕೊಯ್ಯೊಡು ಇಂಚ ಪೂರಾ ಬೇಲೆಲೆಗ್‌ಲಾ ಒಂಜಿ ಆಲೋಚನೆ ಬೇತೆನೇ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಪುಂಡಿದ ಉಲಯಿದ ಬಿತ್ತ್ ಬೀಜಾದ್ ದಕ್ಕ್‌ನಗ ಕಣ್ಣ್‌ದ ಮಾಪು ಕೈತ ಮಾಪು ಪೂರಾ ಬೋಡಾಪುಂಡು. ಅವು ಕೇಂದ್ ಬರ್ಪಿನವತ್ತ್, ತೂದೇ ಅನುಭೋಗ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬರ್ಪಿನವು. ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆಡ್ ಬಿತ್ತ್ ಪಾಡ್ದ್ ಮುಂಗೆ ಕೊಡಿದ್ ದೈ ಆದ್ ಕೆಯಿ ಕೊಯಿದ್ ನೋತುದು ಬಾರ್ ರಾಸಿ ಪಾಡ್ದ್ ತುಪ್ಪೆ ಪಾಡುನೆಂಗೆಲ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ನಮೂನೆದ ಬೇಲೆಲೆನ್ ಮಲ್ಪೆರೆ ತೆರಿಯೊನೆರೆ ಗೇನ ಬೋಡಾಪುಂಡು. ಈ ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆದ ಪೊಲಬುನು ತೂಯಿನಕುಲು ಬರವುದ ಲೋಕೊಡು ಅಚ್ಚಿ ಪಾಡ್ದಿನಿ ಇಜ್ಜಿ. ಆಂಡ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಅಚ್ಚಿ ಪಾಡ್ದಿನ 'ವ್ಯವಸಾಯಿಕ ಪಂಚಾಂಗ' ತುಳುವೆರೆನ ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆತಿನ ಒಂಜಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಯಿನ ಕೃತಿ.

1910–1911ನೇ ಇಸವಿದ ಸಾಧಾರಣ ಸಂವತ್ಸರಡ್ ಅಚ್ಚಾಯಿನ ಈ ಬೂಕುನು ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ತಿನಕುಲು ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆದ ವ್ಯವಸಾಯ ಸಂಘ. ಬೂಕುಗು 'ವ್ಯವಸಾಯಿಕ ಪಂಚಾಂಗ' ಪಂದ್ ಪುದರ್ ದೀತೆರ್. ಈ ಬೂಕುದ ಪುಟ ಒಟ್ಟು ಮುಪ್ಪತ್ತೈನ್‌ಲಾ ಇಜ್ಜಿ. ಆಂಡ ಪುಸ್ತಕದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ದಾದ ಪಂಡ ಪ್ರತಿ ಪುಟೊಟುಲಾ ಮಿತ್ತ್‌ಡ್ ಬೊಕ್ಕ ತಿರ್ತ್‌ಡ್ ಒಂಜಿ ತುಳು ಗಾದೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಅವು ಪಗ್ಗು ತಿಂಗೊಲಾಂಡ ಪಗ್ಗುಗು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿನ ಗಾದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್‌ದ ತಿಂಗೊಲ್ದ ಪುದರ್‌ನ್ ಪಾಡ್ದ್ ಐತ ಒಟ್ಟುಗು ತುಳು ತಿಂಗೊಲುನುಲಾ ಪಾಡ್ದೆರ್. ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆನ್ ಎಂಚ ಮಲ್ಪೊಲಿ ಪನ್ಪಿನೆತ್ತ ಕೆಲವು ಸುರುತ ಪಜ್ಜೆದ ವಿವರಣೆದ ಒಟ್ಟುಗು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ನಮುನೆದ ಬೆನ್ನಿದ ವಿವರಣೆ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಲಾ ತಿಕ್ಕುಂಡು.

ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾದ್ ಮಲ್ತಿನ ನೆಲಗಡಲೆದ ಬುಳೆತ್ತ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಒಂಜಿ ಕೋಷ್ಟಕನ್‌ಲಾ ಕೊರ್ತೆರ್. ಏತ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಡ್ ಬುಲೆ ಮಲ್ತೆರ್, ಐಕ್ ಪಾಡ್ದಿನ ಬಿತ್ತ್, ಗೊಬ್ಬರ, ಬೇಲೆದಕ್ಲೆಗ್ ಆತಿನ ಕರ್ಚಿ ಇಂಚ ಪೂರಾ ಸೇರ್ಸಾದ್ ಮಲ್ದಿನ ಕರ್ಚಿಡ್ ಬೈದಿನ ಬುಲೆಕ್ಕ್ ಒರಿದಿನಿ ಏಲ್ ಪಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಇರ್ವತ್ತಮೂಜಿ ಇರ್ವತ್ತೆರಡ್ದ್ ಪೈಸೆಡ್ ಒರಿದಿನಿ ಮೂಜಿ ರುಪಾಯಿ ಪದ್ರಾಡ್ ಪೈಸೆ. ಬುಲೆತ ಪುದರ್, ಬಿತ್ತ್‌ದ ಪುದರ್, ಕನ್ಯೆದ್‌ನ ಗೊಬ್ಬರದ ಪುದರ್, ಮಸ್ತ್ ಎಲ್ಯ ಎಲ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂಗತಿಲೆನ್

ದಾಖಲೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ದೀತೆರ್.

ಮಸ್ತ್ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಯಿನ ಅಂಶ ಈ ಬೂಕುದ ಪಂಡ ಐಟ್ಟ್ ದಾಖಲೆ ಮಲ್ದಿನ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿ ಗಾದೆಲು. ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆ ಬೊಕ್ಕ ಋತುಮಾನೊಗು ಅನುಗುಣವಾದ್ ತುಳುವೆರ್ ಗಾದೆಲೆನ್ ಎಂಚ ಕಟ್‌ದೆರ್ ಪನ್ಪಿನ ಮಸ್ತ್ ಮುಖ್ಯವಾಯಿನ ಸಂಗತಿ. ಉಂದೆನ್ ತುಳುತ ಬೆನ್ನಿನೇ ಸುರುಟು ತೂಪಿನಕುಲು ವಾ ನಮೂನೆದ ಆಲೋಚನೆಡ್ ತೂತೆರ್ ಪನ್ಪಿನೆಕ್ ಉಂದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾದುಂಡು. ಬೆನ್ನಿದ ಜನೊಕುಲೆನ ಗೇನ ಅಕುಲು ಭೂಮಿನ್ ತೂಪಿ ರೀತಿಡ್‌ಲಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ್ ಉಂಡು.

ಉದಾ : ಬೇಷಡ್ ಬಿತ್ತ್ ಬೂರುಂಡ ಅಡಿ ಇಜ್ಜಂದೆ ಬುಳೆವು. ಪಂಡ ಬಿತ್ತ್ ಬೂರುನ ಕಾಲ ಸರಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡ ಬುಲೆ ಬರ್ಪಿನ ಕ್ರಮಲಾ ಸರಿಯಾದ್ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಮಣ್ಣ್‌ದ ಬೆಪ್ಪು ಅರ್ಕಿಲ್‌ಗ್ ಭೂಮಿ ನನಲಾತ್ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿನ್ ಹೆಚ್ಚಿಸಾವೊಂದು ಎಡ್ಡೆ ಬುಲೆ ಬರಿಯೆರೆ ಸಾಧ್ಯ ಆಪುಂಡು. ಇಂಚ ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪುನ ಕಾಲಮಾನೊನು ಪನ್ಪಿನ ಒಟ್ಟುಗು ಬೇಲೆದ ಸೂಕ್ಷ್ಮೊನುಲಾ ಪನ್ಪೆರ್. ಮೂಲು ಕಾಲಿ ತುಳುತ ಗಾದೆಲತ್ತ್ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾದ್ ಕನ್ನಡದ ಗಾದೆಲುಲಾ ಉಂಡು.

ಉದಾ : ನಾನು ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ
ಮಗ ಮಾಡುವುದು ಮಧ್ಯಮ
ಆಳು ಮಾಡುವುದು ಹಾಳು

ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆನ್ ಎಂಚ ಮಲ್ಪೊಡು, ಏರೆಡ ಮಲ್ಪಾವೊಡು, ದಾಯೆಗ್ ಮಲ್ಪಾವೊಡು ಉಂದು ಪೂರಾ ಮುಖ್ಯವಾಯಿನ ಸಂಗತಿಲು. ಸ್ವಂತವಾದ್ ಗಮನಿಸಾದ್ ಬೆನ್ನಿ ಬೆಂದ್‌ಂಡ ಮಾತ್ರ ಎಡ್ಡೆ ಬುಲೆ ಬರ್ರೆ ಸಾಧ್ಯ. ಇಜಿಂಡ ನಾಯಿಡ ಪಂದ್ ನಾಯಿದ ಬೀಲಡ ಪಂಡ ಒವುಲ ಬುಲೆಯೆರೆ ಸಾಧ್ಯ ಇಜ್ಜಿ ಪನ್ಪಿನವು ಸತ್ಯ. ಅಂಚಾದೇ ಪನ್ಪೆರ್ 'ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೇ' ಪಂದ್. ಕೆಲವು ನಕ್ಷತ್ರೊಲೆನ್ ಗಮನಿಸಾದ್ ಇಡೀ ವ್ಯವಸಾಯಿಕ ಪಂಚಾಂಗೊನು ಪನ್ಪೆರ್. ವಾ ನಕ್ಷತ್ರೊಡು ಬೆನ್ನಿದ ವಾ ಬೇಲೆನ್ ಮಲ್ಪೊಡು. ಐಟ್ಟ್‌ಲಾ ಮುಖ್ಯವಾದ್ ಬಾರೆದ ಬುಲೆನ್ ಎಂಚ ಮಲ್ಪೊಡು ಪನ್ಪಿನಲಾ ಮುಖ್ಯವಾಯಿನ ಸಂಗತಿ.

1. ಆದ್ರೆ ನಕ್ಷತ್ರೊಡು ಬಿತ್ತ್‌ಂಡ ಅಡರ್ದ ಲೆಕ್ಕ ಆವು.
   ಪುನರ್ವಸುಡು ಬಿತ್ತ್‌ಂಡ ಪುಣ್ಕೆದ ರೋಮದ ಲೆಕ್ಕ ಆವು.
2. ಮೃಗಶಿರಡ್ ಮುಳ್ಳುಡು ಗೀರ್‌ಂಡಲಾ ಯಾವು.
3. ಪುಷ್ಯೆಡ್ ಬರ್ಸ ಬತ್ತ್‌ಂಡ ಪುಣಿ ಕಡಪಂದೆ
4. ಅನುರಾಧ ಬರ್ಸ ಪಂತಿ ಬಾಪೆಲೆ
5. ಮಘೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗೆ, ಮಾಹೆಬ್ಬೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು, ಉತ್ತರೆಯಲ್ಲಿ ವತ್ತರೆ
6. ಮಕ್ಕೆ ಬರ್ಸ ಮಗಳೆನ್‌ಲಾ ಕೊರೆಯೆ.
7. ಆಶ್ಲೇಷ ಬರ್ಸೊಡ್ದು ದೊಂಬೇ ಎಡ್ಡೆ

ಇಂಚ ವಾ ನಕ್ಷತ್ರೊಡು ಬೆನ್ನಿದ ವಾ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪೊಲಿ ಅತ್ತಾಂದೆ ಆ ಬರ್ಸೊಡ್ದು

ಬಾರೆದ ಬುಲೆ ಎಂಚ ಬರ್ಪುಂಡು ಪನ್ಪಿನ ಲೋಕಜ್ಞಾನ ನಮ ತುಳುವೆರೆಡ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಅಂಚಾದೆ ಈ ರೀತಿದ ತೆರಿಪುನು ದಾಖಲೆ ಮಲ್ಪುನ ಐತ್ತ ಮೂಲಕ ಬೆನ್ನಿದ ಇರವುನು ತೆರೆಯೊನ್ನ ಬೇಲೆಲಾ ನಡತ್ಂಡ್. ಈ ಗಾದೆಲು ಜನಕುಲ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆನೇ ಎಚ್ಚಾವುನತ್ತಂದೆ ಐತ್ತ ಒಟ್ಟುಗು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯಾಕುಲು ಬೂಮಿ, ಬಾನ, ಬರ್ಸ, ಮಣ್ಣ್‌ದ ಹದ ಉಂದೆನ್ ಮಾತಾ ಎಂಚ ತೆರಿದೇ ಬದ್‌ಕುವೆರ್ ಪಂದ್‌ಲಾ ತೆರಿಯುಂಡು.

ಬೆನ್ನಿ ಬೆನ್ಪುನಾಂಡಲ ಎಂಚ ಬಿತ್ತೊಡು ನಡೊಡು ಪಂದ್ ತೆರಿನಗ ಬೇಲೆ ಬಂಜದವು ಆಂಡಲಾ ತಿಕ್ಕ್‌ನ ಪಸಲೇ ಮಸ್ತ್ ಎಚ್ಚದವು ಪಂದೇ ತೆರಿಯುಂಡು.

'ಬಿತ್ತ್ಂಡ ಪೆಜಿದ್ ಕೊಂಡ್ರೊಡು ನಡ್ಂಡ ಗೋರುದು ಕೊಂಡ್ರೊಡು' ಪಂದೇ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಬೆನ್ನಿದ ಕ್ರಮ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಐಕ್ಕ್ ಬಳಸುವ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲೊನುಲಾ ಎಂಚ ತೂವೊನೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಮುಖ್ಯ. ಕಂಡೊಡು ದಪ್ಪೆರೆ ಬೋಡಾಪಿ ಎರು–ಬೋರಿನ್ ಸರಿಟ್ಟ್ ಸಾಂಕೊಡು. ಐಕಾದೇ ಪನ್ಪೆರ್ 'ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ ಎತ್ತು ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಫಲವಿಲ್ಲ'.

ದಪ್ಪೆರೆ ಬೋಡಾಪಿನ ಎರು ಬೋರಿನ್ ಸರಿಟ್ ತಾಂಕ್‌ಜಿಂಡ ಅವು ಕಂಡೊಡು ಒರಿವುನಾಂಡಲಾ ಎಂಚ? ಅಂಚಾದ್ ಕೈಕಂಜಿನ್ ಸರಿಟ್ಟೆ ತಾಂಕನೆ ಮಲ್ಪುನ ಮಸ್ತ್ ಅಗತ್ಯವಾದುಂಡು. ಜನಕುಲ್ನ ಅನುಭವೊಲೆನ್ ಐಟ್ಯೆಟೆ ಗಾದೆಲೆಡ್ ಕೊರ್ದು ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆದ ಗೇನದ ನಡೆನ್ ಎಚ್ಚಾದೆರ್.

ತುಳುವೆರ್ ಮಲ್ತಿ ಬುಲೆಕುಲ್ನ ವಿವರ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾದ್ ಪರಿಚಯ ಮಲ್ತಿನ ಪೊಸ ಬುಲೆಕುಲು, ಗೊಬ್ಬರದ ವಿವರ, ಖರ್ಚಿಲೆನ ವಿವರದ ಸಂಗತಿಲು ಮೂಲು ಉಲ್ಲ. ಪಂಡ ಕರಾವಳಿ ಬೆನ್ನಿದ ಪೊಲಬುನು, ಏಕಿದೇಕಿನ್ ಪರಿಚಯ ಮಲ್ಪುನತ್ತಂದೆ ಮುಲ್ಪದ ಜನಕುಲೆಗ್ ಆ ಬೇಲೆದ ಮಿತ್ತ್ ಇತ್ತಿನ ಅಭಿಮಾನ ತೆರಿಯುಂಡು. ತುಳುವ ಸಮಾಜೊಡು ಕಂಡ ಸಾಗುವಳಿದಾಯಗ್ ಇತ್ತ್‌ನ ಮಾನಾದಿಗೆಲಾ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಉಂದು ಇನಿಡ್ದ್ ಎಲ್ಲೆಗ್ ಬರ್ಪಿನವತ್ತ್. ಹಿರಿಯೆರ್ನ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಗೇನಲಾ ಅಕ್‌ಲ್ನ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಅನುಭೋಗಲಾ ಮಸ್ತ್ ಮುಖ್ಯ ಆಪುಂಡು.

1910–1911ನೇ ಇಸವಿದ ಕಂಡ ಸಾಗುವಳಿ ಅತ್ತಂದೆ ಬೇತೆ ಮಾತಾ ನಮೂನೆದ ಕೃಷಿತ ವಿವರೊಲೆನ್ ವ್ಯವಸಾಯಿಕ ಪಂಚಾಂಗ ಕೊರ್ಪುಂಡು. ಉಂದೆನ್ 1910ನೇ ಇಸವಿಡ್ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಅಚ್ಚಿ ಪಾಡುಂಡು. ಇನಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್‌ದ ಆರ್ಕೈವ್‌ಡ್ ಜಾಗ್ರತೆಡ್ ದೆತ್ತ್‌ದೀತಿನ ಈ ಬೂಕು ಮಸ್ತ್ ಪಿರಾಕ್‌ದವು. ಅತ್ತಂದೆ ತುಳುವೆರೆನ ಬದ್‌ಕ್, ಬೆನ್ನಿ, ಮಣ್ಣ್, ಬುಲೆ–ಸಲೆ ಇಂಚ ಮಾತೆನ್ಲ ಒಂಜಿ ಸ್ಥೂಲ ನೋಟೊಡು ಉಂದು ಪನ್ಪುಂಡು. ಬೂಕುದ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ, ಗಾತ್ರ ಎಲ್ಯವಾಂಡಲಾ ನೂದು ವರ್ಸ ಪಿರವುದ ಈ ಬೂಕು ಇನಿಕ್‌ಲಾ ತುಳುತ ಸಂಶೋಧನೆಗ್, ತುಳುತ ಬರವುಗು, ತುಳುತ ಬದ್‌ಕ್‌ನ್ ತೆರಿಯೊನೆರೆ ಮಸ್ತ್ ಮುಖ್ಯವಾಯಿನ ಬೂಕಾದುಂಡು. ಆನಿದ ಕಾಲೊಡುಲಾ ಒಂಜಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಸಂಪೊನು ಪುಟ್ಟ್ ಪಾಡ್ದ್ ಐನೇ ಎಂಚ ಕಾತೊಂಡೆರ್ ಪನ್ಪಿನವುಲ ಮಸ್ತ್ ಪ್ರಮುಖವಾಯಿನ ಸಂಗತಿ. ಬರವುದ ದಾಖಲಾತಿಡ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಪೆರ್ಮೆನ್ ಎಚ್ಚ ಮಲ್ಪುನ ಬೂಕು ಉಂಡೂಂದು ಪನೊಲಿ.

ಬದ್ಕ್‌ಗೊಂಜಿ ಕಬಿತೆ

ಪರಪುನ ನೀರ್ದಲಿಕ್ಕೊ
ಎರ್ತೆ ಜಪ್ಪೆಲ್‌ಡ್ ಮೊರೆಸುನ
ಬಣ್ಣ ಪಗರೊಂದು ಜೀವ ಮಗುರೊಂದು
ದೆಂಗಿನ ಕತೆಕುಲೆನ್
ನೆಂಪುದ ಸಂಚಿರ್ದ್ ದೆತ್ತ್‌ದ್
ಜೀವ ಕೊರ್ಪಿನ
ಬದ್‌ಕ್ ಕತೆಯಾಪಿನ
ಮೀನ್‌ದ ಒರುಟು ಮುರ್ಕುನ
ಮೀಂದುನ...

ನೀರ ಒಯ್ಲ್‌ಗ್ ಬದ್ಕ್ ಕಟ್ಟುನ
ನೆಗರ್ ದಾಂಟ್‌ದ್ ಮುಗುರು
ತೆಲಿಕೆನ್ ಅರ್ಲಾವುನ
ಉಡಲ ಬೇನೆ ಬೆಂಗ್
ಬೇಸರ್ನ್ ಕಳೆದ್
ತುತ್ತೈತೊ ಉಣಸ್ ತಿನಸ್

ತೆಲಿಕೆ ನಲಿಕೆದ ಪೊರ್ಲುದಲಂಕಾರೊಡು
ಮೊಡೆದಿನ ಸಾರೊ ಎಸಲ್ದ
ಬದ್ಕ್ ಪನ್ಪಿ ಕಬಿತೆ
ನೀರ ಪಲಿಪ್ಪುದಲಿಕ್ಕೊ
ಜೀವಿಲೆಗ್ ಸೆಲೆಯಾದ್
ಲೋಕೊಗು ಬೊಳ್ಪಾಪಿ ತುಡರ್!

ಚೇತನ್ ಮುಂಡಾಜೆ

ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ – ಕೋಡೆ ಇನಿ

ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು

ಎಂಕ್ ಇನಿ ವಿಸ್ಮಯ ಆವೊಂದುಂಡು. ಆಟಿ ತಿಂಗೊಳು ಸುರು ಆಂಡ ಯಾವು ಮಸ್ತ್ ಲೆಪ್ಪೋಲೆಳು ಬರ್ಪೊ. ಪೇಪರ್ಡ್ ಪೂರ 'ಆಟಿಡೊಂಜಿ ದಿನ', 'ಕೆಸರ್ ಕಂಡೊಡು ಒಂಜಿ ದಿನ' ಪನ್ಪಿ ಸುದ್ದಿಲೇ ಸುದ್ದಿಲು. ಕರಿಪೋಯಿ ಕಾಲೊಡು ಆಟಿ ತಿಂಗೊಳುನು ನಮೊ ಅವು ಬತ್ತೊಂದಿತ್ತಿಲೆಕೊ ಬದ್ಕೊಂದು ಇತ್ತೊ. ಇನಿ ಬದುಕೊಂದಿಜ್ಜೊ; ಆಚರಿಸವೊಂದುಲ್ಲೊ. ಉಂದು ದಾಯೆಗ್ ಇಂಚ?

ಇನಿ ನಮೊ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲೊಡಿಜ್ಜೊ; ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಯುಗೊಟ್ಟುಲ್ಲೊ. ತುಳುನಾಡ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪೀಕರಣ ಆತ್‌ನಿ ಬೆನ್ನಿ ಬೇಸಾಯೊಡ್ದು. ಇನಿ ಬೆನ್ನಿ ಬೆನ್ಪುನ ಸಂಗತಿ ಮದತ್ ಪೋತುಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ನಮನ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಸಂಗತಿಲು ಇನಿ ಒಂಜಿ ಬಗೆತ ಎಚ್ಚರಗಾತ್ರ ನೆನಪು ಮಲ್ತೊನ್ನ ಸಂಗತಿ ಮಾತ್ರ ಆದುಂಡು. ಅವುಲ ಏರೆಗ್? ಪರತರೆಕುಲೆಗ್ ಮಾತ್ರ. ಜೋಕುಳು, ಜವನೆರೆಗ್ ಅವು ಇನಿ ಬೊಡ್ಚಿ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪಂಡ ಬೇತೆದಾಲಾ ಅತ್ತ್. ನಮೊ ಬದುಕಿನ ರೀತಿ–ನೀತಿ ನಮನ ತುಳುನಾಡ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅನನ್ಯವಾಯಿನವಾದುಂಡು. ಅವೆಕ್ಲ ಸಕಾರಣವುಂಡು. ಪ್ರಧಾನವಾದ್ ಮುಲ್ಪದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವಾದುಂಡು. ತುಳು ಜನೊಕ್ಲೆನ್ ಬಾರಿ ಸಾಹಸಿಲುಂದು ಪನ್ಪಿನವುಂಡು. ನಮೊ ಆದಿ ಮೂಲಡ್ದೆ ಪರಪಿ ಮರಿನ್/ನಾಗನ್ ಆರಾಧನೆ ಮಲ್ತೊಂದು ಬೈದಿನಕುಳು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ದೈವೊಲೆನ ಆರಾಧಕೆರ್ಲ ಆದುಲ್ಲೊ. ನಾಗನ ಪ್ರತಿರೂಪೊಂದು ಪಂಡೊಂದು ಬೈದ್‌ನ ನಮೊ ನೇಮೊ – ತಂಬಿಲ ಕೊರ್ದು ನಂಬೊಂದುಪ್ಪುನ ಲೆಕ್ಕೆಸಿರಿ ದೈವೊನ ನುಡಿಕಟ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರೊ –

"ಬಡೆಕಾಯಿ ಅಂಕೋಲೆ ಗಡಿಡ್ದ್ ತೆಂಕಾಯಿ ರಾಮೇಸರ ಮುಟ್ಟ
ಮೂಡಾಯಿ ಕಾಯಿರಿ ಗಟ್ಟಡ್ದ್ ಪಡ್ಡಾಯಿ ಮುಗುರು ಪೊಯ್ಯೆ ಮುಟ್ಟ"
ಉಂದು ಪ್ರಾಕ್‌ದ ತುಳುನಾಡ್ದ ಗಡಿಕುಳು.
"ಸತ್ತಿಗೆದಾತ್ ಮಲ್ಲೆ
ಹರಿವಾಣದಾತ್ ಉರುಂಟು
ಪಣವುದಾತ್ ಪೊರ್ಲು"

ತುಳುನಾಡ್ದ ತುಳುವೆರ್ ಬದ್ಕ್‌ನ ಬದ್ಕ್ ಸಾಹಸಮಯವಾದೆ ಉಪ್ಪೊಡಾತೆ. ದಾಯೆಂದ್‌ಂಡ ಒಂಜಾ ಅಕುಳು ನೀರ್ಗ್ ಲ್ಯಾಪೊಡು ಇಜ್ಜಾಂಡ ಗುಡ್ಡೆ ಬಡ್ತೊಡು. ಉಂದು ರಡ್ಲ ಸಾಹಸೊದ ಕಾರ್ಯೊನೆ.

ತುಳುವೆರೆಗ್ ಮಲ್ಲ ಇತಿಹಾಸೊಂಜಿವುಂಡು. ಅವು ಉತ್ತರೊದ ರಾಜೆ ಅಶೋಕನ

ಕಾಲೊದಾತ್ ಪಿರಾಕ್‌ದವಾದುಂಡು. ಆಯನ ಕಾಲೊದ ಕಲ್ಲ ಬರವುಡು ದಾಖಲಾಯಿ ಪ್ರಕಾರೊ ತುಳುವೆರ್ 'ಸತಿಯ ಪುತ' ಪಂಡ 'ಪೆದ್ಯಪ್ಪೆನೆ ಪ್ರದಾನವಾಯಿ ಕುಟುಮೊ ವ್ಯವಸ್ಥೆದಕುಳು. ದುಂಬೊತ್ತಾದ್ ಬತ್ತ್‌ಂಡ ತುಳುವಂಶದ ಅರಸೆಂದ್. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಮಾರಮಣ ಪನ್ಪಿ ಬಿರುದು ಗೆತ್ತೊನ್ನ ವಿಜಯನಗರದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯೆ ಆಳಿ ಭೂಮಿ ತುಳುನಾಡ್.

ನಾಗಾರಾಧನೆ, ದೈವಾರಾಧನೆ, ದೇವಾರಾಧನೆಲೆಡ್ ತುಳುವೆರ್ ಅಕ್ಲೆ ನಂಬೊಳಿಗೆಳೆನ್ ಚಾಲ್ತಿ ಕೊನತ್ತಿನಕುಳು. ಪೂಕರೆ ಕಂಬುಳ, ಆಟಿಕಳೆಂಜೆ, ಕಂಗೀಲು, ಸಿದ್ದವೇಸೊ, ಕುಲೆ ಆರಾಧನೆ ಇಂಚ ಮಾಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂರಚನೆಲು ಮೇಲೈಸಾದ್ ಒಟ್ಟಾರೆ ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅನನ್ಯವಾದುಂಡು. ಕರ್ನಾಟಕೊದ ಕಡಲ ಬರಿತ ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೂಲ ಏರೆಡ್ದ್ ಸುರು ಆಂಡ್ ಪನ್ನಗ, ಅವು ಮುಲ್ಪದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಲಾದಿತ್ತಿನ ಆದಿದ್ರಾವಿಡ, ಮುಗೇರ, ಅಜಿಲ, ನಲ್ಕೆ, ಮಾಯಿಲ, ಬಾಕುಡ, ಬೈರ, ಮಲೆಕುಡಿಯ, ಪಾಣಾರ, ಮುಂಡಾಲ, ಕೊರಗೆರ್ ಮೊಕುಲೆಡ್ದ್ ಆತ್‌ಂಡ್. ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬರವುಡ್ದು ಬತ್ತಿನವತ್ತ್; ಬದ್‌ಕ್‌ದ್ ಬತ್ತಿನವು. ಮುಲ್ಪ ಮಿತ್ತ್ ಲೆತ್ತ್ ಪನ್ತಿನ ಸಮುದಾಯದಕ್ಲೆನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದ್ವಿಜ ಸಮಾಜೊಡ್ದು ಬೇತೆ ಆಯಿನವಾದುಂಡು. ಮೊಕ್ಲೆಗ್ ಪವಿತ್ರ ಪನ್ಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರೊಲೆನ ಹಂಗಿಜ್ಜಿ. ಅಕ್ಲೆನ ರೀತಿ–ನೀತಿಲು ಬಾಯಿ ಪಾತೆರೊಡತ್ತಂದೆ ಬರವುಡು ದಾಖಲಾದಿಜ್ಜೊ. ಮಡಿ–ಮೈಲಿಗೆದ ಬಗ್ಗೆ ಅಕ್ಲೆನ ನಂಬಿಕೆಲೆ ಬೇತೆ. ತುಳುನಾಡ ನಿವಾಸಿಲಾದುಪ್ಪಿನ ಬಿರುವೆರ್. ಬಂಟೆರ್, ಮೊಗವೀರೆರ್, ಗಾಣಿಗೆರ್, ಖಾರ್ವಿ, ಗೌಡೆರ್ ಮೊಕ್ಲು ಮಾತ ಆದಿ ಮೂಲೊಡು ಬಂಧು ಸಮಾಜೊದ ರೀತಿ ನೀತಿ ಇತ್ತಿನಕುಳು, ಕ್ರಮೇಣೊ ಜಾತಿ ಸಮಾಜೊಗು ಪಲ್ಲಟೊ ಆಯಿನಕುಳು. ಮೊಕ್ಲೆನ ಆಚರಣೆಲೆಡ್ ಬ್ರಾಣೆರೆನ ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಇಜ್ಜಾಂಡ್. ಬದಲಾದ್ ಅವೆನ್ ಮಾಂತ ಹಿರಿಯೆರ್ನಕುಳೆ ನಡಪಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಬಂಧುತ್ವೊನು 'ಬಳಿ' ಪನ್ಪಿ ಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಣಯ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್.

ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ತಾತ್ವಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ದಾದವು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗ್ ಉತ್ತರ ಮುಲ್ಪದ ಕಣ್ಣ್‌ಗ್ ತೋಜೊಂದುಪ್ಪುನ ಭೂ–ಪರಿಸರೊನೆ ಕೊರ್ಪುಂಡು. ಮೂಲು ಬದ್ಕ್ ಕಟ್ಟೊಂದಿತ್ತಿನ ಜನಮಾನಿ ಕಾಡ್‌ದೊಟ್ಟುಗು, ಮೃಗಲೊಟ್ಟುಗು, ಮರ–ದೈತೊಟ್ಟುಗು ಎಂಚ ಮುಖಾಮುಖಿ ಆಯರೆನ್ಪುನವೆ ಅಕುಳೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ಪುಂಡು. ಮೂಲು ವರ್ಷೊ ಆಜಿ ತಿಂಗೊಲು ಬರ್ಸೊ ದೊರ್ಪುಂಡು; ದೊಂಬು ಕಾಯಿಂಡು. ಉಂದೇ ಅನುಸಾರೊ ತುಳುವೆರೆ ಜೀವನಾವರ್ತನೊದ ಸಂಗತಿಲು ಅಂಚನೆ ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನೊದ ಆಚರಣೆಲೆ ನಡವು ಆಪುಂಡು. ಒಟ್ಟಾರೆ ತುಳುನಾಡ್ದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ ಬೊಕ್ಕ ಮೌಲ್ಯಳೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಇಂಚ ಆಪುಂಡು.

ನಂಬಿಕೆದ ಮೂಲೊನು ಭಯೊಂದೇ ಪನೊಲಿ. ನಂಬಿಕೆಲೆಗ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಯಿನ ಸಮರ್ಥನೆಲು ಇಜ್ಜೊ. ಬಹುಸೊ ತಿಳುವಳಿಕೆದ ಕೊರತೆನೆ ಉಂದೆಕ್ ಮಾಂತ ಕಾರಣ ಆತ್‌ಂಡ್. ಅಂಚಾಂದ್ ಮಾಂತ ನಂಬೊಳಿಕೆಲೆನ್ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಂದ್

ಪನರಾವಂದ್. ಅನುಬವೊದ ನೆಲೆಟ್ ಉಪ್ಪುನ ಲೋಕೊದೃಷ್ಟಿಡ್ ಪುಟ್ಟುನ ನಂಬಿಕೆಲೆಗ್ ಮಾನೊ ಮರ್ಯಾದಿ ಉಂಡು. ನೆಕೊಂಜಿ ಉದಾರ್ಣೆಡ್ ಉತ್ತರ ಕೊರೊಲಿ. 'ತೆಂಕಾಯಿಗ್ ಇಲ್ಲ್ ಬಾಕಿಲ್ ದೀವರೆ ಬಲ್ಲಿ'. ಉಂದೊಂಜಿ ನಂಬೊಲಿಗೆ. ಉಂದೆಟ್ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿ ಉಂಡು. ದಕ್ಷಿಣಾಯೊನೊದ ಸೂರ್ಯನ ದೊಂಬು ತೆಂಕಾಯಿಗ್ ಬಾಕಿಲ್ ದೀಂಡ ಇಲ್ಲ್‌ದ ಉಲಾಯಿ ದೊಂಬು ಬೂರಂದ? ಬೂರೊಡೆ. ಅಂಚಾದ್ ಆ ದಿಕ್ಕ್‌ಗ್ ಬಾಕಿಲ್ ದೀಯರೆ ಬಲ್ಲಿ. ತೆಂಕಾಯಿ ದೊಂಬುಗು ಕಂಗೊ ಬಾರೆನೊ ಕರೆಂಚ್‌ದ್ ಪೋಪುಜೊ? ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ನಿರ್ಮಾಣೊಡು ನಂಬೊಲಿಗೆಲು ಮುಖ್ಯೊ ಆದುಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ತುಳುವೆರೆನ ವಾರ್ಷಿಕಾಚರಣೆಲೆನ್ ತೂವೊಲಿ. ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ – ಪರಂಪರೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯೊಳು ಮೂಜಿ ನೆಲೆಕ್ಲೆಡ್ ನೆಲೆಯಾದ್ ತೋಜ್ವೊ.

1. ಮಾತೃ ನೆಲೆಟ್ : ತುಳುವೆರ್ ಮಣ್ಣ್‌ನ್ಲ ಪೊಣ್ಣನ್ಲ ಸಮಾನೊ ದೃಷ್ಟಿಡ್ ತೂಪೆರ್. ತುಳುವೆರೆನ ವಾರ್ಷಿಕಾಚರಣೆಲು ಮಾತಲ ಬೆನ್ನಿ ಬೇಸಾಯೊನು ಬೆರಿ ಪತ್ತ್‌ದೇ ಉಲ್ಲೊ. ತುಳುವೆರೆನ ಕೆಡ್ಡಸ, ಕಂಡೊದ ಮದ್ಮೆ ಪೂಕರೆ, ಬಿಸು ಆಚರಣೆಲು ಉಂದು ಮಾಂತ ಈ ನೆಲೆ-ಬಿಲೆಟ್ ಅರ್ಥೊ ಪಡೆಪೊ. ಕೆಡ್ಡಸೊಡು ಮಣ್ಣ್‌ನ್/ ಭೂಮಿನ್ ಮದಿಮಲಾಪುನ ಪೊಣ್ಣನ ರೂಪೊಡು ತೂಪೊ. ಮೈಲೆ-ಪಿಲೆ ಕಳೆಪುನ ಕ್ರಿಯೆ ಮುಲ್ಪ ಪ್ರಧಾನೊ. ಕಲಶ-ಕನ್ನಡಿ-ಬಂಗಾರ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ-ಫಲ ಪುರ್ಪೊ ದೀದ್ ಆಚರಣೆ ಮಲ್ಪುನ 'ಬಿಸು'ಟ ಮದಿಮೆಗ್ ತಯಾರಾಪುನ ಪೊಣ್ಣನ ಪೊರ್ಲುನು ತೂಪೊ. ಪೂಕರೆ-ಕಂಡೊದ ಮದ್ಮೆಟ್ ಮಣ್ಣ್‌ದ ಯಜಮಾನ್ಯೆಂದ್ ಪಂಡೊನ್ನ ನಾಗನ್ ಪೂಕರೆ ಕಂಬೊಡು ತೂಪೊ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಭೂಮಿನ್ ಪೊಣ್ಣ ರೂಪೊಡು ತೂಪೊ. ಪಂಡ ಪ್ರಜನನ ಶಕ್ತಿ ಉಪ್ಪುನ ಪೊಣ್ಣು – ಮಣ್ಣ್ ಏಕತ್ರವಾದ್ ತುಳುವೆರೆಗ್ ಪ್ರಧಾನ ಆಪುಂಡು.

ತುಳುವೆರೆಗ್ ಆಟಿ ತಿಂಗೊಳು ನಿಷೇದೊದ ತಿಂಗೊಳಾದುಂಡು. ಈ ತಿಂಗೊಳುಡು ಅಕ್ಳು ವಾ ಆಚರಣೆನ್ಲ ಮಲ್ಪುಜೆರ್. ಆಟಿ ಅಮಾಸೆದ ಆಚರಣೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್ಲ ಅವು ಮೈಲಿಗೆ ಕಳೆಪುನ ಆಚರಣೆಯಾದೇ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಆಟಿಗ್ ಸರಿ ವಿರುದ್ಧವಾಯಿನ ತಿಂಗೊಳು ಪಂಡ ಸುಗ್ಗಿ. ತುಳುವೆರ್ ಸುಗ್ಗಿ ಪಂಡ ಪೆರ್ಚುವೆರ್. ಅವೆಕ್ಲ ಕಾರಣ ಉಂಡು. ಸುಗ್ಗಿಡ್ ಸಮೃದ್ಧಿ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಕೊರತೆ ಇಜ್ಜಾಂದಿ ಕಾಲೊಡು ಮನಸ್‌ದ ಉಲ್ಲಾಸೊಗು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ನಲ್ಕೆಲೆನ್ ಅಕ್ಲು ಈ ಸುಗ್ಗಿ ತಿಂಗೊಲ್ಡ್ ನಡಪವೆರ್. ಆ ನಲ್ಕೆಲಾಂಡಲಾ ಮನಸ್‌ದ ಉಲ್ಲಾಸೊಗು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ನಲ್ಕೆಲೆನ್ ಅಕ್ಲು ಈ ಸುಗ್ಗಿ ತಿಂಗೊಲ್ಡ್ ನಡಪವೆರ್. ಆ ನಲ್ಕೆಲಾಂಡಲಾ ಮನಸ್‌ದ ಕುಸಿಕ್ಕಾತೆ ನಲಿಪುನವತ್ತ್. ಅವೆಟ್ಲಾ ಕೃಷಿಗ್ ಬರ್ಪಿ ತೊಂದರೆಲೆನ ನಿವಾರಣೆಗಾದ್ ನಂಬೊಳಿಗೆದ ದೈವೊಲೆನ ಆರಾಧನೆ ಮಲ್ಪುನ ಉದ್ದೇಸೊ ಇಪ್ಪುಂಡು. ಊರ ಮಾರಿನ್ ದೂರೊದ ಕಡಲ್‌ದಂಚಿ ಕಡಪುಡ್ನ ಬಯಕೆ ತೋಜುಂಡು. ಕರಂಗೋಲು, ಕಂಗೀಲು, ಗೋಂದೊಳು, ಮಾಯಿದ ಪುರುಷೆ, ಆಟಿ ಕಳೆಂಜೆ, ಪುರುಷೆರೆ ನಲ್ಕೆ, ಬಾಲೆ ಸಾಂತು, ಚೆನ್ನು ನಲ್ಕೆ ಇಂಚ ಮಾಂತ

ನಡಪುನ ನಲ್ಕೆಲೆಗ್ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ತೊ ಉಪ್ಪುಂಡು.

2. ತುಳುವೆರೆನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆತ ನಿಲೆಟ್ ಅವೈದಿಕತೆತ ನಿಲೆ ಮುಖ್ಯವಾದುಂಡು. ಉಂದೆನ್ ಮೊಕ್ಲೆನ ಕುಲೆಯಾರಾಧನೆಡ್ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ್ ತೂವೊಲಿ. ಉಂದು ವೈದಿಕೆರೆನ ಶ್ರಾದ್ಧದ, ಸ್ವರ್ಗ–ನರಕೊ ಜಗತ್ತ್‌ಗ್ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಯಿನ ಸಂಗತಿ ಪನ್ಪಿನೆಕ್ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಪುಂಡು. ಸೈತ್ತಿನಕುಳೆಗ್ ಪದಿನಾಜಿ ಅಗೆಲ್ ಬಳಸುನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಪ್ರಕಾರ ಸೈತ್ತಿನಕುಳು ಸ್ವರ್ಗೊಗು ಪೋಯೆರೆ ಇಜ್ಜಿ. ಸೈತ್ತಿನಕುಳು ಹಿರಿಯೆರಾದ್, ಗುರುಕಾರ್ಣವೆರ್ಂದ್ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಲ್ತೊಂದು ಇಲ್ಲದ ಉಲಾಯಿ ಉಪ್ಪುವೆರ್ ಪನ್ಪಿನೆನ್ ನಂಬುವೆರ್.

3. ಕೃಷಿ ಬೆನ್ನಿ ಬೇಲೆದ ತುಳು ನಾಡವೆರ್ ದೈವಾರಾಧಕೆರ್. ದೈವ ಜಗತ್ತ್‌ದಂಚಿ ಒರೊ ಕಣ್ಣ್ – ಮನಸ್ ಬುದ್ಧಿನ್ ತಿರ್ಗಾಂಡ ಅಲ್ಪ ನಂಕ್ ಪ್ರಾಣಿಲು, ಸೈತಿ ಮಾನವೆರ್ ದೈವೊಲಾದುಪ್ಪುನವು ತೋಜುಂಡು. ನೇಮ–ನೆರಿ, ಕೋಲ–ಬಂಡಿ ಆಚರಣೆಲೆಡ್ ದೈವೊಲೆನ್ ಮನವೊಲಿಸಾವುನ ಬಗೆಟ್ ಎಂಕ್ಲೆ ಎರು ಬಿತ್ತ್‌ಗ್ ತೊಂದರೆ ಆವಂದಿಲೆಕ ನಡಪಾದ್ ಕೊರೊಡು ದೈವೊಂದು ಬಿನ್ನಯೊ ಮಲ್ಪುನವೇ ಮುಖ್ಯವಾದುಪ್ಪುಂಡು. ಅವೆಕ್ಕ್ ಸರಿಯಾದ್ ದೈವ ಕಲಾವಿದನ ಮೈಟ್ ಮುಕ್ಕಾಲ್ ಮೂಜಿ ಗಳಿಗೆ ದೈವೊಲಾ ವೊಸಾಯಾದ್ 'ಪೆದ್ಯಪ್ಪೆಗ್ ಸರಿಯಾದ್ ಬಲತ್ತ ಸಿರಿ ಮಿರೆಡ್ದ್ ಅಮೃತೊದ ಪೇರ್ ಕೊರ್ದು ತೊಟ್ಟಿಲ್ಡ್ ಪಾಡ್ದ್ ಮಾನಾದ್ ಕೊರ್ಪಿ ಧರ್ಮೊ ದೈವೊ ಯಾನ್ಂದ್ ನಂಬೊನ್ಲೆ' ಪನ್ದ್ ನುಡಿಕಟ್ಟ್ ಮಲ್ಪುಂಡು. ತುಳುವೆರೆಗ್ ಬೂತೊಲು ಪಂಡ ಸತ್ಯೊಲು. ಅವು ರಕ್ಷಣೆ ಕೊರ್ಪಿನ ದೇವರೂಪಿ ದೈವೊಲು. ಪೊಣ್ಣನ್ ಮಣ್ಣ ರೂಪೊಡು ತೂಪಿ ಮಾತೃಪ್ರದಾನೊ ತುಳುವೆರೆಡ ದೈವೊಲ್ಲ ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಡ್ ಪೊಣ್ಣು ರೂಪೊಡೇ ಉಲ್ಲೊ. ಅವೆಟ್ಲ 'ಧರ್ಮದೈವ/ಜನನೊದ ದೈವೊಂದು ಪಂಡೊನ್ನ ದೈವ ಪೊಣ್ಣೇ ಆದುಪ್ಪುಂಡು. ಆ ದೈವೊ ಇಲ್ಲನ್ ಪೊರ್ಲುಡು ತೂವೊನ್ನ ಅಪ್ಪೆನ ಪ್ರತಿರೂಪೊಂದು ನಂಬೊಳಿಗೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರೆರೆ ಆರಾಧನೆ ತುಳುವೆರೆ ಆರಾಧನಾ ಜಗತ್ತ್‌ದ ನನೊಂಜಿ ಮರ್ಗಿಲ್. ನಿಜ ಜೀವನೊಡು ಮೊಕುಳು ಹೋರಾಟದ ನೆಲೆಟ್, ಸಂಘರ್ಷ ಮೂಲೊಡು, 'ಯಜಮಾನ್ಯ' ನೆಲೆನ್ ವಿರೋಧಿಸಾಯಿನಕುಳು. ಅಕಾಲೊ ಮರಣೊಡು ಮಾಯೊ ಸೇರ್ನಕುಳು ಮೂಲು ದೈವರೂಪೊಡು ಉಲ್ಲೆರ್. ಪ್ರಧಾನವಾದ್ ವೀರೆರೆ ಆರಾಧನೆಡ್ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಯಿನ ಚಲನೆವೊಂಜೆನ್ ತೂವೊಲಿ. ಕೋಟಿ–ಚೆನ್ನಯ ಪನ್ಪಿ ಅವಳಿ ವೀರೆರ್ ಮೂರ್ತೆಡ್ದ್ ಕೃಷಿಕ್, ಅಲ್ಪಡ್ದ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯೆರಾಪೆರ್. ಮುಗೇರ್ಲು, ಕೃಷಿಡ್ದ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯೆರಾಪೆರ್. ಈ ಬಗೆಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಚಲನೆಗ್ ಕಾರಣ ಆಪಿನ ತಳ ಸಮುದಾಯದ ಜನಮಾನಿನ್ ಮೇಲ್ಜಾತಿ–ವರ್ಗೊದ ಜನ ಒಪ್ಪುಜೆರ್. ಅಡ್ಡ ಸಾದಿಡ್ ಮದೆಟ್ ಉಂತುದು ವೀರೆರ್ನ ಬದ್‌ಕ್‌ನ್ ಅರ್ದೊಡೆ ಕಡ್ಪುವೆರ್. ಮಾಯೆ ಸೇರ್ಯೆರ್ದ್ ನಂಬಾದ್ ಜನಮಾನ್ಯೆರ್ದ ಆರಾಧನೆಗ್ ಕೊನತ್ತೆರ್. ನಾಯರ್ ದೈವೊಲು, ತನ್ನಿಮಾನಿಗೊ,

ಕೊರಗ ತನಿಯೆ, ಕಲ್ಕುಡ-ಕಲ್ಲುರ್ಟಿನಂಚಿನ ದೈವೊಲು ಮಾಂತ ಈ ನಿಲೆತ ದೈವೊಲು.

"ಕೊರಗನ ಕತೆ ಪನ್ದ್ ಮುಗ್ಯಂದ್ಗೆ ಕೋಮನೊದ ಕುರೆ ಅರ್ದ್‌ದ್ ಮುಗ್ಯಂದ್ಗೆ" ಉಂದೊಂಜಿ ತುಳು ಗಾದೆ. ಅಂಚನೆ ಕರಿಪೋಯಿ ತುಳುವೆರೆನ ರೀತಿ ನೀತಿದ ಬಗೆಟ್ ಪಂದ್ ಮುಗ್ಯಂದ್. ಇನಿತ್ತ ದಿನಮಾನೊಡು ಗ್ರಾಮ ಜೀವನೊಂಜಿ ಇಜ್ಜಿಂದೇ ಪನೊಡಾಪುಂಡು. ಗೇಣಿ ಬೂಮಿಗ್ ದನಿಕುಳಾಯಿ ಸಂಗತಿನ್ ನಮೊ ಇನಿ ಮರಪೆರಾವಂದ್. ವಿದ್ಯಾವಂತೆರಾದ್ ನಮನ ಜವನೆರ್ ಪೇಟೆ ಸೇರ್ನಲ್ಪ ತಪ್ಪು ದಾಲಾ ಇಜ್ಜಿ. ಉಂದೆತ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪರಿಣಾಮ ದಾನೆ ಆತ್ಂಡ್ ಪಂಡ ಬಾರ್ ಬುಳೆಪಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮದಪುನ ಕಾಲೊ ಆತ್ಂಡ್. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪುಟ್ಟುನ, ಮರುಸೃಷ್ಟಿ ಆಪುನ ಜಗತ್ತು ಪಂಡ ಬಾರ್ ಬುಲೆಚಿಲ್ದ ಜಗತ್ತ್. ಅವೇ ಇಜ್ಜಂದಾಂಡ ಪೊಸತ್ ಆಪುನೆಂಚ? ಬುಳೆಪುನೆಂಚ?

ಇನಿ ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚರ್ಚೆ ಏರೆಗಾದ್? ಒಂತೆ ಕಾಲೊಗು ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ ತುಳುನಾಡ್ದ ಇಲ್ಲ್ ಇಲ್ಲಲ್ ಪುದ್ವಾರ್ ನಡತೊಂದು ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಇನಿ ಕಂಡೊದ ಬೆನ್ನಿ ಇಜ್ಜಿ. ಬಾರ್ ಬುಳೆಪುಜೊ. ಅಂಚಾದ್ ಇಲ್ಲ್ ಇಲ್ಲಡ್ ಇಲ್ಲ್ ದಿಂಜಾವರೆ ಕುರಲ್ ಏರೆ ಕಂಡೊದ್ದು ಕೊನರ್ಪುನಿ? ಆ ಕಷ್ಟೊನೆ ಬೋಡ್ಚಿಂದ್ ಇನಿಕ್ಕಾನಗ ಅವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಟ್ ವೈದಿಕೆರೆ ದೇವೆರೆ ನಿಲೆಟ್ ಸೇರಿಗೆ ಆತ್ಂಡ್. ಜೋಕ್ಲಾಟಿಕೆದ ಎನ್ನ ಕಾಲೊಡು ಯಾನ್ ಕಡಿಮೆ ಪಂಡ ನಾಲ್ ಇಲ್ಲ್‌ಡಾಂಡಲಾ ಪುದ್ವಾರ್ ಉಂಡುದಿಪ್ಪುವೆ. ಇನಿ ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದಿ. ವರ್ಸೊಗೊರ ತರವಾಡ್ ಇಲ್ಲಡ್, ಕುಟುಮೊದಕುಳು ಒಟ್ಟುಗು ಸೇರ್ನ ಕಾಲ ಇನಿ ಇದ್ದಿ. ಉಂದೆಡ್ದಾವರೆ ಗ್ರಾಮಜೀವನೊದ ಧನಾತ್ಮಕವಾಯಿನ ಸಾವಯವ ಜೀವನೊಂಜಿ ಇದ್ಯಾಂದೆ ಆತ್ಂಡ್. ನೆಲ ಮೂಲೊದ ನಂಬಿಕೆ ಆಚರಣೆಲು ಬೆನೆಂದೆ ಬದುಕುನ ಇನಿ ಜನಮಾನೊದ ನಿಲೆಟ್ ಇಜ್ಜಾಂದೆ ಆತೊ ನಿಜ. ಆಂಡ 'ಸೂಪರ್ ಸ್ಪೀಯಸ್' ಪನ್ಪಿ ನಂಬಿಕೆಲು ನನಲಾತ್ ಎಚ್ಚಾತೊ. ಮಣ್ಣ್‌ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬರವುದ – ಪುರಾಣೊದ ನೆಲೆಕ್ ಬದಲಾತೊ.

ಈ ಬಗೆತ ಚಲನೆಗ್ ಆಯಿ ಕಾರಣೊ ದಾದ? ಸಮಸ್ಯೆ ಓಲುಂಡು? ಒಟ್ಟಾರೆ ಇನಿತ್ತ ದಿನಮಾನೊಡು ಜನೊಕುಳು ಸಂದಿಗ್ದತೆಟ್ ಬದುಕೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಇನಿ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಬೆನ್ನಿ ಬೇಸಾಯೊದ ಕೆಲಸೊಗು ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುನವು ಸರಿಯೋ? ಒಂಜಿ ವೇಳೆ ನಮೊ ಹಿರಿಯೆರ್ ಅಂಚ ಮಲ್ತಂದಾಂಡ ಎಲ್ಲೆ ಆ ಜೋಕುಳು ನಮೊಕ್ಕು ಶಾಪ ಪಾಡಯನೊ? ಎನ್ನಂಚಿನಕುಳು ಪೇಟೆ-ಕಂಪೆನಿಲೆನ್ ಸೇರ್ದ್ ಶ್ರೀಮಂತೆರಾದ್ ಮೆರೆವೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಯಾನ್ ಮೂಲು ಮಣ್ಣ್ ಪುಂಚಿದ್ ಸೈಯೊಂದುಲ್ಲೆ ಪನ್ಪಿ ಬೇಜಾರ್ ಅಕ್ಲೆಗಾವಂದಾ? ಉಂದು ದಾಲ ಬೊಡ್ಚಿ. ಅಂಚಾದ್ ಮಾತೆರ್ಲಾ ಜೋಕುಳೆನ್ ಜಾಗತೀಕರಣೊ ದೆತ್ತ್ ಕೊರ್ಪಿ ಅವಕಾಶೊಗು ರೆಡಿ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲತ್. ಊರು ಬುಡಿ ಜನಾಂಗೊಗು – ನೆಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೊಡ್ಚಿ. ಅವೆಟ್ಲಾ ಮಡಿ, ಮೈಲಿಗೆ, ಉಚ್ಚ-ನೀಚ ಪನ್ಪಿ ಸಮಾಜೊದ ನೀತಿಗ್ ಬೆರಿ ಪಾಡ್ಗೊ ಪನ್ಪಿ ಜನೊ ನಮನವತ್ತಂದಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕದಂಚಿ ಜಾರ್ನಲ್ಪ ದೋಸೊ ತೋಜುಜಿ. ಅಂದ್ ಪರ ತರೆಕುಳು

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಾತ ಹಾಳಾವೊಂದುಂಡು ಪಂಡೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಇನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೂಟದಲ್ಪ ಜೋಕುಲು-ಜವನ್ಯೆರ್ ಏರ್ಲ ಸೇರ್ಜೆರ್. ನಮನ ಇಲ್ಲದ ಜಾಲ್ಡ್ ಒವ್ವೇ ಮಣ್ಣ್ ಸಂಬಂದೊದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಚಾರೊಲು ನಡಪುಜೊ. ಅಂಚಾದ್ ಪೊಸ ತರೆಮಾರ್ಗ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಗತಿಲೆನ ಸಂಬಂದೊನೆ ಇಜ್ಜಿಂದಾತ್‌ಂಡ್.

ಪೊಸತ್ ತೋಡ್ಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿ, ಪರತ್ ನಿಗ್ಪರೆ ಬಲ್ಲಿಂದ್ ದೈವೊದ ನುಡಿಕಟ್ಟ್. ಅಂದ್ ಆಂಡ ಇನಿ ಪೂರ ಆತ್‌ದಾಂಡ್ಲ ಪೊಸತ್‌ನ್ ತೋಡ್ಡ್ ಪರತ್‌ನ್ ಒಂತೆ ನಿಗಿಪೊಡಾತ್‌ಂಡ್. ಅಪಗ ಮುಲ್ಪ ತುಳುವೆರೆಗ್ ಒಂತೆ ಎಚ್ಚರೊ ಉಪ್ಪೊಡಾಪುಂಡು.

ಕಬಿತೆ ಕಟ್ಟುನೆ

ಕಬಿತೆ ಕಟ್ಟುನ ಕೆಲಸ
ಸುಲಬೊದ ಅತ್ತ್!
ಅವು ಬೇಲೆಡಿತ್ತಿನಾಯನ
ಕೆಲಸಲಾ ಅತ್ತ್!
ಅವೊಂಜಿ ಹವ್ಯಾಸ
ಮಡಲ್ ಮುಡೆಪುನ ಎಂಚ
ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುನೆ ಎಂದ
ಪೂ ಕಟ್ಟುನೆ ಎಂಚ ಅಂಚೆನೆ
ಶಬ್ದಲೆನ್ ಜೋಡನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್
ಜೀವನಗ್ ಬಣ್ಣ ಕೊರ್ದು
ಮಲ್ಪುನ ಬೇಲೆ!!

ಕತೆ, ಕಬಿತೆ ಮನಸ್ಸ್‌ಗ್
ಸಂತೋಸ ಕೊರ್ಪುಂಡು!!

ಆನಂದ ಸಾಲ್ಯಾನ್

ತುಳುನೆಲ ಬೊಕ್ಕ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್

ದೇವಿಕಾ ನಾಗೇಶ್

ತುಳು ಬಾಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗ್ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿದಕುಲು ಬೆಂದಿ ಬೇಲೆ ಎಂಚಿನವು ಪಂದ್ ತೆರಿಯೊಡಾಂಡ ಒರ ನಮ ತಪ್ಪಂದೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸವೊಡಾಯಿ ಬೂಕು 'ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ತುಳು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು'. ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ದುರ್ಗಾಪ್ರವೀಣ್ ಬೊಕ್ಕ ಶ್ರೀಯುತ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ ಸಂಪಾದನೆ ಮಲ್ತಿ ತುಳು ಟಿಪ್ಪಣಿಲು ಕನ್ನಡದ ಪೂರಕ ಪತ್ಯದೊಟ್ಟುಗು ಅಚ್ಚಿದ ಮಣೆ ಸೇರಿನಿ 2015ನೇ ಇಸವಿಡ್. ಈ ಬೂಕುದ ಇಸೇಸ ದಾದ ಪಂಡ ನೆಟ್ಟಿತ್ತಿ ಮಾಂತ ತುಳುಬಾಸೆದ ಬರವುಲು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿದಕುಲು ನಮ್ಮ ಊರುಗು ಬತ್ತ್‌ದ್ ತುಳುಬಾಸೆ ಕಲ್ತ್‌ದ್ ಮುಲ್ಪದ ಜನಕುಲೆ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ನೆಲೆಬಿಲೆ ಪಿಂದೊಂದು ಅವೆನ್ ತುಳುಬಾಸೆಡ್ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟ್ ದಾಕ್ಲೆ ಮಲ್ತಿನವು.

ಜರ್ಮನ್‌ಡ್ದ್ ಇಡೆ ಬನ್ನಗ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ಅಗಲೆನ ಮೂಲದ ಉದ್ದೇಶ ಆದಿತ್ತಿನಾಂಡಲ ತುಳು ಜನಕುಲು, ಅಗಲೆ ಬದ್‌ಕ್, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪಿಂದೊನುನ ಮಿಶನರಿದಕುಲೆನ ಉಮೇದ್ ಈ ಬೂಕುಡು ನಿಗಿತ್ ತೋಜುಂಡು. ಪಂಡಿತೆ-ಪಾಮರೆ ಪನ್ಪಿ ಬೇದದಾಂತೆ ತುಳು ಜನಕುಲೆನ ನಡುಕು ಪೋದು ಅಕಲೆನ ಬದ್‌ಕ್ ಕಣ್ಣ್‌ಡ್ ತೂದು ಅಕಲೆನ ನಂಬಿಕೆ (ಮೂಢನಂಬಿಕೆ), ಆರಾಧನೆ, ವಿಧಿವಿಧಾನ ನಿಷೇಧ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಂಚ ಪುಟ್ಟಿನೆಡ್ದ್ ಸೈಪಿನ ಮುಟ್ಟದ ಏತೋ ಸಂಗತಿಗ್ ಅಕ್ಷರದ ರೂಪೊ ಕೊರ್ದು ತುಳುಬಾಸೆಡ್ ಅಕುಲು ಮುಡೆತ್ತಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಆ ಕಾಲದ ಜನಜೀವನದ ಒಂಜಿ ಮಾಮಲ್ಲ ಚರಿತ್ರೆಲೆಕ್ಲ ನೆಕ್ಕ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ದಕ್ಕುಂಡು.

ರೆವೆ. ಎಮ್. ಶೈಬ್ಲೆ ಬೊಕ್ಕ ಅತ್ತೂರು ಕೈಲಾಜೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಟ್ಟೆರ್ ಇಂಚ ರಡ್ಡ್ ಜನತ ಒಟ್ಟು ಪರಿಶ್ರಮದ ಪ್ರತಿಫಲದ ದಾಕ್ಲೆ ಈ ತುಳು ಬರವು. ದೇವೆರ್ ದೈವಾರಾಧನೆದ ಏತೋ ಸಂಗತಿ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಾಂದೆ ಆ ಕಾಲದ ಜನೊಕುಲು ತಂಕ್‌ಲೆ ಬೇನೆ ಬೇಸರ್ ಕರಿಯೆರೆ ನೇತಿಕತೆ, ಕೋರಿಕಟ್ಟದ ಗೊಬ್ಬು, ಮದಿಮೆ, ನೀರಮದಿಮೆ – ಇಂಚ ತುಳು ಬದ್‌ಕ್‌ದ ನೂತೊಂಜಿ ಸ್ಯಾಂಪುಲು ಪ್ರಕೃತಿದೊಟ್ಟು ಅಲ್ಪದ ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿದೊಟ್ಟುಗೆ ಎಂಚ ನೇರ ಸಂಬಂದೊ ಬುಲೆಪಾವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನವುಲ ಈ ಬೂಕುದ ವಿಸೇಸ.

ಅಪಗ ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿ ಅಕ್ಕೆ ಜಾನಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ ಈ ಬೂಕುದ ಸುರುಟು ಅಪಗೊದ ಕಾಲೊಡು ತುಳುವೆರ್ ಉದಾರೊದ ಗೇನೊಡು ಇಜ್ಜಾಂಡ್. ಅಜ್ಜೆರ್ ನಡ್ತಿನ ಗೋಳಿದ ಮರೊಕು ಸುತ್ತು ಬತ್ತ್‌ಂಡ ಯಾವು ಪನ್ಪಿನ ಪಾಡ್ದನ ಬೆನ್ಪಿನಕುಲು ಬೆನ್ಯರೆನೆ ಆಂಡ್... ಇಂಚಿತ್ತಿ ಸಮಾಜೊಡು ಪರದೇಸದಕ್ಲೆಗ್ ಓಲು ತೂಂಡಲಾ ಪೊಸ ಪೊಸ ಸಂಗತಿಲೇ ಅಕುಲು ತುಳುವೆರ್ನ ಅಯಿಟ್ಲಾ ಬಡವೆರೆನ

ನಡು ನಡುಕೇ ಪೋಯೆರ್. ಅಕಲ್ನ ಬದ್ಕ್‌ನ್ ತೆರಿಯೊಂಡೆರ್. ತೆರಿನೆನ್ ಬರೆದ್ ದೀಪಿ ಪ್ರಯತ್ನೊನ್ಲಾ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಕುಲು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಟೇ ತುಳು ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಬರೆದ್ ದಾಖಲೆ ಮಲ್ತೆರ್ ಪಂದ್ ಈ ಬೂಕುದ ಬಗೆಟ್ ಅರ್‌ಪಾಡಿ ಸೇಸೆ ಉಂಡು.

ವರ್ತಮಾನೊಡು ಮದೆಕ್ ಸಂದಿನ ಏತೋ ಸಂಗತಿದೊಟ್ಟುಗು ಪುಟ್ಟು–ಸಾವುದ ನಡುತ ಏತೋ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪೊಲಬುಲ ದಾಕಲಾತಿನೆಟಾತ್ರ ಆ ಕಾಲೊಗುಲು ಈ ಕಾಲೊಗುಲು ನಡುತ ಆಚಣೆ ಬದಲಾವಣೆನ್‌ಲ ನಮ ತೆರಿಯೆರೆ ಅನುಕೂಲ ಮಲ್ಪುಂಡು. ಈ ಬೂಕುದ ಏತೋ ಟಿಪ್ಪಣಿಲು 'ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ತುಳು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು' ಬೂಕುದ ಒಟ್ಟು 45 ಅದೆಟ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಸ್ಥಳಪುರಾಣ, ಶಾಪ–ಆಣೆ, ಮಾಟ–ಮಂತ್ರ, ಮದಿಮೆ–ಮಸಿರಿ, ಪರ್ಬ–ಪುಣ್ಣಿಮೆದ ಅಬ್ಬರ, ಅಂಚೆನೆ ಬಯಕೆ (ಸೀಮಂತೊ), ನೀರಮದಿಮೆ–ನೂಲಮದಿಮೆ, ತುಳುನಾಡ್ದ ಬೂತ–ಕೋಲ, ಅಗೆಲ್ ಬೆನ್ನಿ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ನೂತೊಂಜಿ ಆಟ–ಕೂಟ, ಕುಸಿ ಕುಸೆಲ್‌ದ ಗೊಬ್ಬುನುಲ ನಮ ಪಿರಪ ನೆಂಪು ಮಲ್ಪೊನೆರೆ ಅನು ಉಂಡು. ಅಂಚೆನೆ ತುಳುಸಂಸ್ಕೃತಿ ನರಮಾನಿದೊಟ್ಟು ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಕಾಡು–ನಾಡ್‌ಗಿತ್ತಿ ಏತೋ ವಿಧಿ–ವಿಸೇಸನ್‌ಲ ಮುಡೆತ್ತ್ ಕೊರ್ತಿನ ಈ ಬೂಕುದ ಹೆಚ್ಚಿಗಾರಿಕೆ.

ತುಳುನಾಡ್ದ ಅಪ್ಪೆಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಡ್ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಮದ ಆಸ್ತಿ ಪೊಣ್ಣು ಬೊಕ್ಕ ಅಲೆನ ಸಂತಾನೊಡ್ದು ಸಂತಾನೊಗು ಹಂಚಿಕೆ ಆಂಡ ಅಣ್ಣಗ್ ಆಯನ ಮಂಡೆ ಪಾಲ್ ಮಾತ್ರ... ಪನ್ಪಿ ಸೂಕುಮ ತೆರಿಯಂದೆ ಒಂಜಿ ಸಾವುಕಾರೆ ಕೂಡುಕುಟುಮದ ಆಸ್ತಿನ್ ಕಾಸ್‌ಗ್ ದೆತೊಂದು ಆಯಿ ಪರ್ದಾಟ ಮಲ್ಪು ಒಂಜಿ ಕತೆಟ್ ದಾಕಲೆ ಆತ್‌ಂಡ್. ಈ ಸಾವುಕಾರನ ತಾದಿ ತಪ್ಪಾಯೆರೆ ಗಾಳ ಪಾಡುನ ಎಲ್ಯ ಮಲ್ಲ ತಿಮಿಂಗಿಲಲು ವ್ಯಾಜ್ಯ ಸಾಜ್ಯ ಕೋರ್ಟ್ ಕಚೇರಿಂದ್ ನಲ್ಪಾವುನ ಜನೊಕುಲು ಅದಗಲ ಇತ್ತೆರ್ ಪನ್ಪಿನವು ಮಿಶನರಿತ ಒಂಜಿ ದಾಖಲೆಡ್ ತೋಜಿ ಬರ್ಪುಂಡು. ಉಂದು ಭೂತಕಾಲದ ಕತೆ ಆಂಡಲ ವರ್ತಮಾನದ ತಕ್ಕಡಿಡ್ ತೂಂಕುನಗ ಕಲ್ವೆ ಸುಬಗೆ ಮಾಂತ ಕಾಲೊಡುಲ ಇತ್ತೆರ್ ಪನ್ಪಿ ಸೂಕುಮ ನಮ ತೆರಿಯೊನರೆ ಆಪುಂಡು.

ತುಳು ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಸಿರಿದೊಂಪೊಡು ಕಾಲೊಗು ಸೇರ್ದ್ ಪೋಯಿನ ಏತೋ ಸಂಗತಿಲು ಅಂಚೆನೆ ಬೆನ್ನಿದ ಬದ್‌ಕ್‌ಡ್ ನರಮಾನಿ ಕೈಕಂಜಿ ಪನ್ಪಿ ಬೇದದಾಂತೆ ನಡತಿನ ವಿಸಯೊಲು, ನರಮಾನಿನ ಸಾಯೊಗು ಕಂಜಿ–ಕೈಕಂಜಿ, ಪ್ರಾಣಿ–ಪಕ್ಷಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಇಂಚ ಮಾತ ಒಟ್ಟು ಸಮತೋಲನೊಡು ನಡಪೊಡು ಪಂದೇ ಈ ಬೂಕುಡು ನಿಗಿತ್ ತೋಜುಂಡು. ಒವ್ವೇ ಬದ್‌ಕ್‌ಡ್ ಕಪ್ಪು ಬೊಲ್ಪು, ಕಲ್ವೆ ಸೊಬಗೆ ಪನ್ಪಿನವು ಇತ್ತ್‌ನವೇ ಆಂಡ ನರಮಾನಿನ ಗೇನದ ನಡೆಟ್ ಅಗುಲು ಎಂಚ ದೆತೊನುವೆರ್ ಪನ್ಪಿ ನಿಚ್ಚಯ ಆವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನೆನ್ ನಮ ಗ್ರಹಿಪೊಡು.

ಈ ಬೂಕುದ ಪುದರ್ ತೂನಗ ನಂಕ್ ಉಂದು ಕನ್ನಡೊಡು ತುಳುತ ಪೊಲಬು ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪಿನವು ಪಂದ್ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಪಾಡಿಯಂಡ ಸೋಪುವ. ಮುಲ್ಪ ತುಳು

ಕನ್ನಡ ರಡ್ಡ್ ಬಾಸೆಲ ಉಂಡು. ತುಳು ಮಣ್ಣ್‌ದ ಕಮ್ಮೆನದೊಟ್ಟುಗು ಕರಿಯಿ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಬೇನೆ ಬೇಸರ್ ಕುಸಿ ಕುಸೆಲ್‌ದ ಗೊಬ್ಬು ಕನ್ನಡ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿದೊಟ್ಟು ಇಪ್ಪುನೆಟ್ಟಾತ್ರ ಪೊಸತ್ ತುಳು ಕಲ್ತ್‌ನಕ್‌ಲೆಗ್‌ಲ ಈ ಬೂಕು ಗಳಸೊಲಿ. ಒಂಜಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತೆರಿಯೊನ್ನಿ ಪನ್ನಗ ಅಯಿತ ಎಡ್ಡೆ (ಒಳ್ಳೆಯದು) ಪಡ್ಕೆ (ಹಾಳು) ರಡ್ಡೆನ್‌ಲ ಜನತೆದುರು ದೀದ್ ಬದ್‌ಕ್ ಇಂಚ ಇಂಚ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಗೆ ಪನ್ಪಿನವು... ಪೊಲಬು ಮಲ್ಪು ಬರವು ಎದ್‌ರ್ ದೀಪಿನಿ. ಈ ಬೂಕು ಊರು ಪರವೂರುದ ಇನಿತ ಜೋಕುಲೆ ಅಕಲೆನ ಹಿರಿಯಾಕ್ಲು ಮಲ್ತಿ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ಕಮ್ಮೆನ ರೀತಿ ರಿವಾಜಿಲ ಅರಿತೊನರೆ ಸಾಕಾರ ಮಲ್ಪುಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ಈ ಬೂಕು ಮಾಂತ ತುಳುವೆರೆಡ ಇಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಅಪರೂಪದ ಕೈಪಿಡಿ.

245 ಪುಟತ ಈ ಬೂಕುದ ಅನುಬಂಧ ಒಂಜೆಟ್ ಆ ಕಾಲದ ಅಪರೂಪದ ನೆಂಪು ಮಲ್ಪೆರೆ ಬೋಡಾಯಿ ಛಾಯಾಪಟ; ಅನುಬಂಧ 2ಟ್ ತುಳು ಪದೊಕು ಕನ್ನಡದ ಅರ್ಥ; ಅನುಬಂಧ 3ಟ್ ತುಳುಬಾಸೆದ ವಿಸೇಸ ಪದಸೂಚಿ ಸೇರ್ದಿನೆಟ್ಟಾತ್ರ ಬೂಕುಗೊಂಜಿ ಇಸೇಸತೆ ಉಂಡು. ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ದುರ್ಗಾಪ್ರವೀಣ್ ಬೊಕ್ಕ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ ಮೊಗಲೆನ ಒಟ್ಟುದ ಉಮೇದ್ ಕಾಲೊಗು ಸಂದ್‌ಪೋಪಿನ ಈ ತುಳುತ 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್. ಒವ್ವೇ ತುಳುತ ಸಂಶೋಧನಾ ಬರವುಗು ಕಡಮೆದಾಂತಿಲೆಕೊ ಪೊರ್ಲಕಂಟ್ ಸಂಗ್ರಹ ಆದ್ ನಮ ದುಂಬುಂಡು. ಮೊಗಲೆನ ಈ ಪ್ರಯತ್ನೊಗು ನಮ ಬೆರಿಬೊಟ್ಟುದು ಶಹಬಾಸ್ ಪನೊಡಾಯಿನ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಂದ್ ಯಾನ್ ಎನ್ನೊಂದೆ.

ಚರಿತ್ರೆ ಸೇರಿನ ಕಿನ್ಯ ಕಿನ್ಯ ಬೂಕುಲು

ಬಾರಕೂರಿನ ಗತವೈಭವ

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ : **ಯಂ. ಬಾಬು ಬಿ.ಎ.ಎಲ್.ಟಿ**

ಗವರ್ನ್‌ಮೆಂಟ್ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಹಾಯರ್ ಎಲಿಮೆಂಟರಿ ಶಾಲೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರು

ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಡಲ, ಮಂಗಳೂರು ಇವರಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತ

ಮಂಗಳೂರು ಸದಾನಂದ ಕೋ-ಓಪರೇಟಿವ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್

ಇವರಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

1924

ಕ್ರಯ : 0-4-0

ಅಂದ್ ಯಾನ್!!
ಅತ್ತ್ ನರಮಾನಿ??

ಡಿಂಗ್ರಿ ಡಿಂಗಾಲೆ ಡಂಗ್ರಿ ಡಿಂಗಾಲೆ
ಬಾರ್‌ಗ್ ಪೋದುಯೆ ಬಾಟ್ಲಿ ದಂಗಾಯೆ
ಯಾನ್‌ಯೆ ಪರಿಯೆ ಗಂಗಸರ
ಓಲೋಲು ಮಾರುನ ಅಮೃತಸರ

ಮಾರ್ಗದ ಉದ್ದಲ ಯಾವುಜಿ
ಇಲ್ಲಲ್ ಬೊಡೆದಿ ಜೋಕುಲೆಗ್
ಅರಿ ಸಾಮಾನ್ ಕೊನೊತುಜಿ
ಎನ್ನ ಕಿಸೆಕ್ಕ್ ಸುನಾಮಿಯಾದ್

ಮೀನ್‌ದ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ನಾದುಂಡು
ಪೇರ್‌ದ ಡಿಪೋ ಬಾಕಿಲ್ ಬಂದ್
ಬೆಂದ್‌ನ ಕಾಸ್ ಬಾರ್‌ಗ್‌ಯೆ
ಇಲ್ಲಡೆ ಯಾನ್ ಪೋಪಿನಿ ಎಂಚ
ಅರಿ ಸಾಮಾನ್ – ಇಜ್ಜಾಂದೆ

ಕೈತಲೆ ಉಂಡು ಶಾಲೆದ ಜಗಲಿ
ಉದ್ದದ ಸೀಟ್ ಜೆಪ್ಪೆರೆಗೆ
ಬೊಡೆದಿ ಜೋಕುಲು ಉಪವಾಸ
ಎಂಕ್ ಶಾಲೆದ ಜಗಲಿಡೆ ಉಲ್ಲಾಸ.

ಪಿ.ಎಸ್. ಮಹಮ್ಮದ್ ಸುರಿಬೈಲು

ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಬೊಕ್ಕ ಚಳುವಳಿದ ಕತೆ–ವ್ಯಥೆ

ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ.ಎಂ. ರೋಹಿಣಿ

ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆದ ಬಗ್ಗೆ ಘಟ್ಟದ ಮಿತ್ತ್‌ದಕುಲು ಒಂಜಿ ಅಪವಾದ ಎಂಕ್ಲೆನ ತರೆಕ್ ದೀತೆರ್. ದಾದ ಪಂಡ ಮುಲ್ತಕುಳು ವಾ ಒಂಜಿ ಚಳುವಳಿಗ್ಲಾ ಬೆರಿಸಾಯ ಕೊರ್ಪುಜೆರ್. ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಐತ ಬಗ್ಗೆ ಮುಸುಂಟು ತಿರ್ಗಾದ್ಲಾ ತೂಪುಜೆರ್. ಈ ಒಂಜಿ ಸುಳ್ಳು ಕಲ್ಪನೆ ಎಂಚ ಪುಟ್ಟುಂಡಾ? ಏರ್ ಕತೆ ಕಟ್ಟಿಯೆರಾ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿ ನಡಪುನಗ, ಗೋಕಾಕ ಚಳವಳಿದ ಸಮಯೊಡು ನಮ ಜಿಲ್ಲೆದ ತುಳುವೆರ್ ಕೆಬಿ ಕೆಪ್ಪು ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ ಕುಲ್ದಿನ ಘಟನೆನೇ ದುಂಬು ದೀದ್ ಮುಕುಳು ಚಳವಳಿಗೇ ನಾಲಾಯಕ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ತೀರ್ಮಾನ ಮಲ್ದಿನವು ಅರ್ಧ ಸತ್ಯ. ಆ ಚಳವಳಿದ ಸಮಯೊಡು ತುಳುವೆರ್ ಸ್ವರ ಲಕ್ಕಾವಂದೆ ಕುಲ್ದಿನೈಕ್ ಕಾರಣ ಉಂಡು. ಮುಲ್ತ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತೆರ್ ತುಳುವೆರ್ ಬೊಕ್ಕ ಕೊಂಕಣಿಗೆರ್, ಮಲೆಯಾಳಿ ಭಾಷೆದಕುಳು ಮುಕುಲೆಗ್ ಕನ್ನಡೊನು ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆಂದ್ ಅರಾದ್ ಪತೊನಂದೆ ಬೇತೆ ನಿವೃತ್ತಿ ಇಜ್ಜಿ. ಒಂಜಾತ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಲು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸೊಗು ಎಚ್ಚ ಮಹತ್ವ ಕೊರಿನ ಜಿಲ್ಲೆ ಉಂದು. ಅಂಚಾದ್ ಗೋಕಾಕ್ ಚಳುವಳಿ ಘಟ್ಟಡ್ದ್ ತಿರ್ತ್ ಜಪ್ಪುನ ಅಗತ್ಯ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ಕನ್ನಡದ ಸುರುತ ಕಾದಂಬರಿ, ಸುರುತ ಎಲ್ಯಕತೆ, ಸುರುತ ಲಲಿತಪ್ರಬಂಧ, ಸುರುತ ನವ್ಯಕಾವ್ಯ, ಸುರುತ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆ ಉಂದು ಪೂರಾ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನೊಡಡ್ದೇ ಸುರುವಾತಿನ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಉಂಡು. ಕನ್ನಡದ ಪಂಡಿತ ಪರಂಪರೆದ ಸಾಹಿತಿಲು, ಸಂಶೋಧಕೆರ್ ಮಸ್ತ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತಿನ ಸಾಹಿತಿಲು ಈ ತುಳುನಾಡ್‌ದಕುಲು ಪನ್ಪಿನ ಪೆರ್ಮೆಲಾ ಉಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿಗ್ ಮುಲ್ತಕುಲು ಮನಸ್ ಮಲ್ತಿಜೆರ್.

ಆಂಡ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಡ್ ಮುಲ್ತಕ್ಲು ಮಸ್ತ್ ಜನ ಭಾಗವಹಿಸ್‌ದ್ ಜೈಲ್‌ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಿನ ದಾಖಲೆಲು ಉಂಡು. ಡಾ. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತೆರ್ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತಿನ 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಸ್ಮೃತಿಗಳು' ಈ ಬೂಕುಡು 66 ಜನೊಕುಲೆನ ವ್ಯಕ್ತಿಪರಿಚಯ ಉಂಡು. ಅತ್ತಂದೆ ಸುಮಾರ್ 20 ಜನೊಕುಲೆನ ಪುದರ್ ಉಂಡು. ರಡ್ಡ್ ಜನ ಪೊಂಜೊವುಲೆನ ಪುದರ್ಲಾ ಉಂಡು. ಅಂಬಾಬಾಯಿ ಪೈ ಬೊಕ್ಕ ರಾಧಾ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಮೊಕ್ಲೆನ ವ್ಯಕ್ತಿಪರಿಚಯ ಉಂಡು. ಈ ಬೂಕುಡು ದಾಖಲೆ ಆವಂದಿನ ಏತೋ ಹೋರಾಟಗಾರೆರ್ ಉಲ್ಲೆರ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಲ್ಪುನಗ ಗೊತ್ತಾಂಡ್. ಜೈಲ್‌ದ ದಾಖಲೆಡ್ ಇತ್ತಿನ ಏತೋ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರೆರ್ನ ಪುದರ್ ನಂಕ್ ಗೊತ್ತೇ ಇಜ್ಜಿ.

ಕುಡ್ಲದ ಜೈಲ್‌ಡ್ ಪುದರ್ ಇತ್ತಿನ ಹೋರಾಟಗಾರೆರ್ ಸರಕಾರೊಡ್ದು ಪಿಂಚಣಿ (ಮಾಸಾಶನ) ದೆತೊನಾಂದಿನಕ್ಲು ಮಸ್ತ್ ಜನ. ಮುಲ್ತ ಹೋರಾಟಗಾರೆರ್ ಬೇತೆ ಜೈಲ್‌ಡ್ ಪಂಡ ಕಣ್ಣೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜೈಲ್ಡ್ ಬಂಧಿಯಾದಿತ್ತಿನಲಾ ಉಂಡು. ನಮ್ಮ ಊರುದ ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯೆರ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ್ತಿಯಾದ್, ಕಾರ್ಮಿಕೆರ್ನ ಸಂಘಟಕಿಯಾದ್, ಕುಶಲಕಲೆ, ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಇಂಚಿತ್ತಿನ ಕಲೆನ್ ಒರಿಪುನ ಬೊಕ್ಕ ಬುಲೆಪಾವುನ ಬಗ್ಗೆ ಮಸ್ತ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತಿನಾರ್. ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವ ರಾಯೆರ್ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡದ ಗಾಂಧಿ ಪಂಡ್‌ದೇ ಪುದರ್ ಪೋಯಿನಾರ್. ಡಾ. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತೆರ್ ಸಂಪಾದನೆ ಮಲ್ತಿನ ಆ ಬೂಕುಡು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾತಾ ಜಿಲ್ಲೆದ ಹೋರಾಟಗಾರೆರ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿಪರಿಚಯ ಉಂಡು. ಐಟ್ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಬೊಕ್ಕ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡದಕ್ಲು ಮಾತಾ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ದ್‌ಲಾ ಹೆಚ್ಚ ಜನ ಉಲ್ಲೆರ್. 881 ಜನೊಕ್ಲೆನ ಹೋರಾಟದ ಕತೆನ್ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ದೆರ್. ಐಟ್ 21 ಜನ ಪೊಂಜೊವುಲು ಉಲ್ಲೆರ್. ಈ ಬೂಕುಡು ದಾಖಲೆ ಆವಂದಿನ ಏತೋ ಆಂಜೊವು ಪೊಂಜೊವುಲು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರೆರಾದ್ ಜೈಲ್‌ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಿನ, ತಾಮ್ರಪತ್ರ ಪಡೆಯಿನ ಕತೆಕುಲು ಎಂಕ್ಲೆನ ಸಂಶೋಧನೆಡ್ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಮೊಗವೀರ ಸಮಾಜದ ಪೊಂಜೊವುಲೆನ, ಬಿಲ್ಲವ ಸಮುದಾಯದ ಆಂಜೊವ್ಲೆನ ಪುದರ್ ಈ ಸಂಗ್ರಹೊಡು ದಾಖಲೆ ಆತ್‌ಜಿ. ಅಂಚನೇ ಏತೋ ಹೋರಾಟಗಾರೆರ್ನ ಪುದರ್ ಏರೆಗ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾವಂದೆ ಮದೆಟೇ ಒರಿದಿನ ಕತೆಕುಲು ಏತೋ ಉಲ್ಲ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕತೆ ಇಂಚಾಂಡ ಅಯಿರ್ದ್ ಬೊಕ್ಕದ ಹೋರಾಟದ ಕತೆಕುಲುಲಾ ದಾಖಲೆ ಆವಂದೆನೇ ಸುದ್ದಿ ಆವಂದೆನೇ ಒರಿದಿನವು ಏತೋ ಉಲ್ಲ. ಒಂಜೈವ ಅಜ್ಪ ವರ್ಸೊಡ್ದು ದುಂಬು ನಮ ಕುಡ್ಲಡ್ ಕೊರಂಟ್‌ದ ಕಾರ್ಖಾನೆಲು, ಕಾಫಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಲು, ಓಡುದ ಕಾರ್ಖಾನೆಲು, ಬಜ್ಜೆಯಿದ ಕಾರ್ಖಾನೆಲು ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಡ್ ಸಾರಕಟ್ಲೆಡ್ ಪೊಂಜೊವುಲು ಬೆನೊಂದಿತ್ತ. ಆ ಕಾಲೊಡು ಬೀಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆನ್ ಇಲ್ಲಡ್ ಮಲ್ಪುನ ಕ್ರಮ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ಆಂಜೊವುಲು ಬೀಡಿ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೇ ಪೋದು ಅವುಲೇ ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಮಾಲಿಕೆರ್ ಬೊಕ್ಕ ಕಾರ್ಮಿಕೆರ್ನ ಸಂಘರ್ಷೊಡ್ದಾತ್ರ ಬೀಡಿ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿದ ಕ್ರಮ ತತ್ತ್‌ಂಡ್. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಸಿಸ್ಟಂ ಸುರುವಾಂಡ್. ಉಂದು ಪೊಂಜೊವುನಕ್ಲೆಗ್ ಬಾರೀ ಉಪಕಾರ ಆಂಡ್. ಇಲ್ಲದ ಬೇಲೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಒರಿನ ಸಮಯೊಡು ಬೀಡಿದ ಕಸುಬು ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. ಮುಲ್ತ ಪೊಂಜೊವುಲೆಗ್ ಸ್ವಂತ ದುಡಿಮೆದ ಸಾದಿನ್ ಸುರೂಕು ತೋಜಾದ್ ಕೊರಿನ ಕಾಲ ಅವು. ಕೈಮಗ್ಗ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಓಡುದ ಕಾರ್ಖಾನೆಲೆನ್ 150 ವರ್ಸೊಡ್ದು ದುಂಬು ಮೂಲು ಸುರು ಮಲ್ತಿನಕುಲು ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ದಕ್ಲು. ಹಳ್ಳಿದ ಕಸುಬುಲೆನ್ ಬುಡ್ದು ಬೇತೆ ಕಸುಬುಲೆನ್ ತೂದುಲಾ ಮಲ್ತ್‌ದ್‌ಲಾ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಾಂದಿ ನಮ್ಮ ಊರುದಕ್ಲೆಗ್ ಈ ಪೊಸ ಕೈ ಕಸುಬುಲು ಬದ್‌ಕ್‌ಗ್ ಭದ್ರತೆ ಕೊರುಂಡು. ಈ ಕಾರಣೊಡ್ದಾತ್ರ ಕಾರ್ಮಿಕೆರ್ನ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಚ್ಚಿದ್

ಸಂಘಟನೆಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಂಡ್. ಕಾರ್ಮಿಕೆರ್ನ ಪರವಾದ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ಪುನ ಕಮ್ಯುನಿಷ್ಟ್ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಲು, ಹೋರಾಟೊಲು ನಡತೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಈ ಚಳುವಳಿಡ್ ಪೊಂಜೊವ್ಲು ಸಾರಗಟ್ಟಲೆಡ್ ಭಾಗವಹಿಸ್‌ದ್ ಪಡೆಯಿನ ಕಷ್ಟೊಲು ಇತ್ತೆದಕ್ಲೆಗ್ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಮಾರ್ಗೊಡು ಜೆತ್ತ್‌ದ್ ರಸ್ತೆತಡೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಮಂತ್ರಿನಕ್ಲೆಗ್ ಪೋಡಿಗೆ ಪುಟ್ಟಾಯಿನ, ಲಾಠಿ ಪತೊಂದು ತಡೆಯೆರೆ ಬತ್ತಿನ ಪೊಲೀಸ್‌ದಕ್ಲೆನ ಬೆತ್ತ ಒಯ್ತ್‌ದ್ ಟೊಪ್ಪಿ ರಟ್ಟಾಯಿನ, ಮಾರ್ಗೊಡೇ ಗಂಜಿ ಬೆಯ್ಪಾದ್ ರಾತ್ರೆ ಪಗೆಲ್ ಸ್ಟ್ರೈಕ್ ಮಲ್ತಿನ ಪೊಂಜೊವ್ಲೆನ ಧೈರ್ಯದ ಕತೆಕ್ಲು ಏತೋ ಉಂಡು. ನುಪ್ಪುಗು ಕಲ್ಲ್ ಪಾಡುನ ಮಾಲಿಕೆರ್ನ ಮೋಸೊನು ಕಾರ್ಮಿಕೆರೆಗ್ ಸವಲತ್ತ್ ಕೊರಿಯೆರೆ ನರ್ಗುನ ಇಲಾಖೆದ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿನ್ ದೆತ್ತ್ ದಕ್ಕ್‌ದ್ ಅಕ್ಲೆನ ಕಣ್ಣ್ ಬುಲಾಯಿನ ಕೀರ್ತಿ ಈ ಪೊಂಜೊವ್ಲೆನ ಸಂಘಟನೆದ ಶಕ್ತಿಗ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಎಂ.ಆರ್.ಪಿ.ಎಲ್.ದಕ್ಲು ಕುರ್ತೆಲ್ ನೀರ್‌ನ್ ಕಡಲ್‌ಗ್ ಬುಡ್ಡು ದಗ್‌ಲ್‌ಬಾಜಿ ಗೊಬ್ಬುನಗ ಸಾರಗಟ್ಲೆ ಮೊಗವೀರ ಪೊಂಜೊವುಲು ರಸ್ತೆತಡೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸರಕಾರದ ಕಣ್ಣ್ ಅಡಿಮೇಲಾಪುಲೆಕ್ಕ ಮಲ್ತೆರ್. ಮಲ್ಪೆದ ದಲಿತ ಪೊಂಜೊವುಲು ಮೀನ್ ನುಂಗಾಯೆರೆ ಜಾಗ್ ಕೊರಂದಿನ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ರಾತ್ರೆ ಪಗೆಲ್ ರಸ್ತೆತಡೆ ಮಲ್ದಿನ ಬೊಕ್ಕ ಮಂತ್ರಿಲೆನ ಕಾರ್ ಬನ್ನಗ ಮಾರ್ಗೊಡು ಅಡ್ಡ ಕುಲ್ಲುದು ಅರೆನ್ ಉಂತಾದ್ ಅಕ್ಲೆನ ಕಷ್ಟೊನು ಪಂಡೊಂಡಿನ ಕತೆಕುಲು ಎಲ್ಯ ಸಂಗತಿ ಅತ್ತ್. ಅಂಚೆನೇ ನಮ್ಮ ಊರುಡು ಅತ್ಯಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣೊಲು ನಡತಿನಪಗ ಮುಲ್ತ ಮಹಿಳಾ ದೌರ್ಜನ್ಯ ವಿರೋಧಿ ವೇದಿಕೆದಕ್ಲು ಮಲ್ತಿನ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಮೆರವಣಿಗೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಕುಲು ಏತೋ ನಡತ್‌ದ್ ಸುದ್ದಿ ಆತ್‌ಂಡ್. ದಿನೊಡ್ದು ದಿನ ಅತ್ಯಾಚಾರೊಲು ಹೆಚ್ಚೊಂದೇ ಪೋಪಿನ ತೂದು ಮುಲ್ತ ಸಂಘಟನೆಲು ಒಟ್ಟಾದ್ ಕಪ್ಪುಪಟ್ಟಿ ಕಟ್‌ದ್ ಮೌನ ಪ್ರತಿಭಟನೆನ್ ಮಲ್ತ್‌ದೆರ್. ಇತ್ತೆದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿನ್ ತೂನಗ ಪ್ರತಿದಿನಲಾ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಚಳುವಳಿ, ಹೋರಾಟ ಮಲ್ಪುನ ಅಗತ್ಯ ಉಂಡು. ಆಂಡ ಅವು ಸಾಧ್ಯನಾ? ಪನ್ಲೆ.

ಕರಿನ ತಿಂಗೊಲು 'ಅಪ್ಪೆ ಟೀಚರ್' ಸಿನೆಮೊಡು ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಲ್ಪುನ ಸಂಭಾಷಣೆನ್ ದೆಪ್ಪೊಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ಮುಲ್ತ ಪೂರಾ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆದಕ್ಲು ಒಂಜಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಪೊಂಜೊವ್ಲೆನ ಬೇಡಿಕೆಗ್ ಕ್ಯಾರೇ ಮಲ್ಪಂದೆ ಸಿನೆಮಾ ನೂದು ದಿನ ನಡತ್‌ಂಡ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪ್ರಚಾರ ಮಲ್ತೆರ್. ಕುಡ್ಲದ ಆಂಜೊವ್ಲು ಈ ಸಿನೆಮೊದ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಲ್ತ್‌ದೊಡು. ಕುಡ್ಲದಕ್ಲೆನ ಸದಭಿರುಚಿ ಉಂದುವೆನಾ? ರೇಪು ಮಲ್ಪುನವೇ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾ? ಕರಿನ ವಾರೊಡು ಪೊಂಜೊವ್ಲೆನ ಸಂಘಟನೆದಕ್ಲು ಟೌನ್‌ಹಾಲ್‌ಡ್ ಮೌನ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಆ ಸಂಭಾಷಣೆನ್ ದೆಪ್ಪುಲೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ವಿನಂತಿ ಮಲ್ತೆರ್. ಪೊಂಜೊವ್ಲೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆನ್ ಸಸಾರ ಮಲ್ತಿನ ನಿರ್ಮಾಪಕೆ, ನಿರ್ದೇಶಕೆರ್ ಬೊಕ್ಕ ನಾಯಕ ನಟೆರ್ ಆಯಿನಾತ್ ಬೇಗ ಅಕ್ಲೆನ ತಪ್ಪುನು ತಿದ್ದೊನುವೆರ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಸಂಘಟನೆದ ಮಾತ ಪೊಂಜೊವುಲು ನಂಬಿಕೆಡುಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಬೊಡ್ಚಾಂದಿನ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಾರಣೊಗು ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚೊಡೇ ಹಾಳ್ ಪುದಾರ್ ಪ್ರಚಾರ ಪಡೆತ್‌ಂಡ್.

ರೇಪ್ ಮಲ್ಪುನೆಟ್ಲಾ ನಮ್ಮ ತುಳು ಸಿನೆಮಾ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆವೊಡಾ? ಉಂದು ತುಳುವೆರ್ನ ಅಸ್ಮಿತೆದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾದುಂಡು. ಮುಲ್ತ್‌ಲೆಗ್ ಚಳುವಳಿ ಮಲ್ತ್‌ದೇ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಿ ಪನ್ಪಿನ ಸುಳ್ಳು ನಂಬಿಕೆನ್ ತುಳುವೆರ್ ದೆಪ್ಪಾವೆರಾ ಗೊತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಸತ್ಯೊಗು, ನ್ಯಾಯೊಗು ಗೌರವ ಕೊರ್ಪಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಮುಲ್ತ ಜನೊಕ್ಲೆನ ಮಾನಾಪಮಾನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಂದು. ಮಾನ ಕಾಪುನಲಾ, ದೆಪ್ಪುನಲಾ ನಮ್ಮ ಕೈಟುಂಡು. ಅತ್ತೇ?

ಚೆನ್ನೆ ಮಣೆ

ಓಡೆ ಬಲಿಪುವ ಮೋಕೆದರಸಿಯೆ
ಚೆನ್ನೆ ಗೊಬ್ಬೆರೆ ಬರುವನಾ
ಮೋಕೆ ಕಾಯಿನ್ ಪಾಡ್ ಪಾಡ್ದ್
ಉಡಲ ಗುರಿನ್ ದಿಂಜಗಾ ॥

ಆಜಿ ಗುರಿತ ಅರಸುಯಾನೇ
ದುಂಬು ಯಾನೇ ಪಿದಡೊಡು
ದಿಂಜಂದಿನ ಒಂಜಿ ಕರೊನು
ಎನ್ನ ಬೆಗರ್‌ಡೇ ದಿಂಜೊಡು ॥

ಪೆರ್ಗೆ ಆಸೆ ಎಂಕ್ ಇಜ್ಜಿ
ಪೊರಿ ಪೋಯೆರೆ ಆವಂದೆ
ನಿನ್ನ ಪೆಗೆಧ್ ಬರಿಟೆ ಇತ್ತೆಡ
ಸ್ವರ್ಗೊ ಅವುಲೇ ತೂವೊಡು ॥

ಪಾಡಿ ಇಲ್ಲನ್ ಪತ್ತೊಡಾಯಿನ
ಇಲ್ಲ್ ಕಂಕನೆ ಪಾಡಡಾ
ಒಪ್ಪ ಉಂತುದು ಕಾಯಿ ಪಾಡ್‌ಗ
ಕಪ್ಪ ಕೊರಿಯೆರೆ ಪೋವಡಾ ॥

ಕುಶಾಲಾಕ್ಷಿ ವಿ. ಕುಲಾಲ್

ಪಜ್ಜೆ

ದಿನ ನಿಚ್ಚಲ ಅವ್ವೇ ಸಾದಿಯೆ ದುಂಬಜ್ಜ ದೀವೊಂದುಲ್ಲೆ
ಅಂಚ ಆ ಸಾದಿ ಮಾತ್ರ... ಇತ್ತಿನವುಲೇ ಸಯನೊಡುಂಡು...
ಕಾಪುಜಿ ಅವು ಎರೆನ್ನಾ... ಕಾತೊಂದಿಜ್ಜಿ ಎನನ್ಲಾ...
ಆಂಡಲಾ ಆ ಸಾದಿಯೆ ಎಂಕುಲು ದಿನಾಲ ಪೋವೊಂದುಲ್ಲ
ಆನಿಲ ಏತೋ ಜನ ಪೋತೆರ್... ಎಲ್ಲೆಲಾ ಪೋವೆರ್...
ಇತ್ತೆಲಾ ಸಾರ ಸಾರ ಜನ ಪೋವೊಂದು ಬರೊಂದುಲ್ಲೆರ್
ಒರಿಯನೊರಿಯನ ಒಂಜೊಂಜಿ ನಮೂನೆದ ಇಚಾರೊಲು
ಸುಖ ದುಃಖ ಬೇನೆ ಬೆಸನದ ಪಜ್ಜೆಲು...
ಒರೊರ ಏತ್ ನಡತ್ಂಡಲಾ ಸಾದಿ ಸಾಗುಲೆಕ್ಕ ತೋಜುಜಿ
ಅಕಲಕಲೆನ ಪಜ್ಜೆಡ್... ಅಕಲ್ನವೇ ಆಯಿನ ಗುರ್ತೊಲು
ಯಾನ್ಲಾ ಅವ್ವೇ ಸಾದಿಯೆ ಸಾಗೊಂದುಪ್ಪುನಾಲೆ...
ಎನ್ನ ಪ್ರತಿ ಪಜ್ಜೆಡ್ಲಾ ಎನ್ನ ಅಂತ್‌ಗೊಂತು ಉಂಡು
ಆಂಡಲಾ ಪೋಡ್ಯಂದೆ ದುಂಬು ಪೋವೊಂದುಲ್ಲೆ ಕತ್ತಲೆರ್ದ್ ಬೊಲ್ಪುದಂಚಿ
ಅನ್ಯಾಯದ ಬೇಲಿನ್ ಪೊಲಿಪುನಕಲೆಗ್ ಬೆರಿಸಾಯ ಕೊರೊಂದು
ಧರ್ಮದ ಪುದರ್‌ಡಾಪಿನ ಅಕ್ಸ್ಪೆರ್ತೆದ ತೊಡಮೆನ್ ಪೊಲಿತೊಂದು
ಯಾನೇತ್ ಪಜ್ಜೆ ದೀತೆಂದ್ ಆ ಸಾದಿಗ್ಲಾ ತೆರಿಯಂದ್
ಎನ್ನ ಪಜ್ಜೆದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಎಂಕ್‌ಲಾ ಗೋಚರೊಗು ಬರಂದ್
ಆಂಡಲಾ ಎನ್ನ ಪಜ್ಜೆದ ಗುರ್ತ ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿತಾ ಉಪ್ಪು
ದಾಯೆನ್ನಗ... ಎನ್ನ ಪಜ್ಜೆಡ್ ಬೂಮ್ಯಪ್ಪೆನ ಉಸುಲು ಉಂಡು
ಆ ಪಜ್ಜೆಲೆಡ್ ತುಳು ಮಣ್ಣ್‌ದ ನ್ಯಾಯ ನೀತಿದ ಗುರ್ತ ಉಂಡು
ಗುರು ಹಿರಿಯೆರೆನ.. ಅಪ್ಪೆ ಅಮ್ಮೆರೆನ ಆಸೀರ್ವಾದದ ಸಕ್ತಿ ಉಂಡು
ಬದ್‌ಕ್‌ಡ್ ಅಂಲ್ಬೇಸಿದಿನ ಬೇನೆ ಬೆಸರ್ದ ಬೆಪ್ಪು ಉಂಡು
ಎನ್ನ ಪ್ರತೀ ಪಜ್ಜೆಡ್ಲಾ ಭೂಮ್ಯಪ್ಪೆ ರುಣ ದಿಂಜಿದುಂಡು
ನಮದೀಪಿ ಪಜ್ಜೆದ ಸಾದಿಡ್ ಕಲ್ಲ್ ಮುಲ್ಲು ಉಪ್ಪೆರಿಯಾಪು
ಅಂಚಂದ್ ದೀ ಪಜ್ಜೆನ್ ಪಿರದಪ್ಪಂದೆ ಒಲ್ಪಲ ಉಂತಾವೆರೆ ಬಲ್ಲಿ
ಒಂಜೊಂಜಿ ಪಜ್ಜೆನ್ಲಾ ತೂಕ ಮಲ್ತ್ ದೀವೊಡಾಪುಂಡು
ದೀ ಪಜ್ಜೆ ತತ್ತ್ಂಡ ತೆಲ್ಪುನಕುಲು ಮಸ್ತ್ ಉಲ್ಲೆರ್
ಅದೇರ್ಪುನಕುಲು ಕಡಮೆ ಉಲ್ಲೆರ್...
ನಮನ್ ನಮ ಅದೇತ್ತೊಂದು... ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಸುದಾರ್ತೊಂದು
ಕೋಂಗಿ ಕಟ್ಟುನಕಲೆಗ್ ಸರಿ ಉತ್ತರ ಕೊರೊಂದು

ಅದೇರ್ಪುರ್ನಕಲೆನ ಪಾದ ಮುಟುದು ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾವೊಂದು
ದುಂಬು ಪಜ್ಜೆ ದೀವೊಡು ಮಿತ್ತ್ ಸ್ವಾಮಿನ್ ನೆನೆತೊಂದು
ತಿರ್ತ್ ಭೂಮ್ಯಪ್ಪೆನ್ ಪುಡಾಡೊಂದು

ಶಾರದಾ ಎ. ಅಂಚನ್

ಪರ್ಂದ್ ಪೆಲಕಾಯಿ

ವಾವೊಂಜಿ ಕಮ್ಮೆನ ॥ 2 ॥
ಪರ್ಂದ್ ಪೆಲಕಾಯಿದ ಕಮ್ಮೆನ ॥ 2 ॥

ಮೂಡಾಯಿ ಪಡ್ಡಾಯಿಡ್ದ್
ತೆನ್ಕಾಯಿ ಬಡಕಾಯಿಡ್ದ್
ನಾಲೊರ್ಮೆಲಾ ಕಮ್ಮೆನ
ನಾಲೊರ್ಮೆಲಾ ಕಮ್ಮೆನ ॥ 2 ॥

ದಪ್ಪ ದಪ್ಪ ಪಚ್ಚಿರ್‌ದ ಬರಿಕೆ ಪೆಲಕಾಯಿ
ತೆಲ್ಪು ತೆಲ್ಪು ಪಚ್ಚಿರ್‌ದ ತುಳುವೆ ಪೆಲಕಾಯಿ
ವಾವೊಂಜಿ ಕಮ್ಮೆನ ॥ 2 ॥

ತೆಕ್ಕಿದಿರೆಟ್ ಪೆಲಕಾಯಿದ ಗಟ್ಟಿ
ಎಣ್ಣೆಡ್ ಬುಡಿನ ಗಾರಿಗೆ
ವಾವೊಂಜಿ ಕಮ್ಮೆನ ॥ 2 ॥

ಉಪ್ಪಡ್ ಪಚ್ಚಿರ್ ಪಾಡುನ ಗೌಜಿ
ಹಪ್ಪಳ, ಮಾಂಬಳ ಮಲ್ಪುನ ಗೌಜಿ
ವಾವೊಂಜಿ ಕಮ್ಮೆನ ॥ 2 ॥

ಕಿನ್ಯ ಬಿರೆಲ್‌ದಾತ್ ಎಲ್ಯ ಎಲ್ಯ ಕಲ್ಲಗೆ
ಬುಳೆದ್ ಬುಳೆದ್ ಆಂಡ್ ಮಲ್ಲ ಪೆಲಕಾಯಿ
ಕೊಯಿದ್ ತೂನಗ ಬಂಗಾರ್ ಬಣ್ಣದ ಪರ್ಂದ್ ಪೆಲಕಾಯಿ
ವಾವೊಂಜಿ ಕಮ್ಮೆನ ॥ 2 ॥

ಪುಷ್ಪಾ ಜೋಗಿ

ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಉಂಡು ಒಂಜಿ ಪೊಸತ್ ಸ್ವರೋಚ್ಛಾರೊ

ಯಾದವ ವಿ. ಕರ್ಕೇರ

'ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಾಶ ಆಂಡ ನಮ ಮಸ್ತ್ ಪದೊಕ್ಲೆಡ್ ಕಳೆವೊಂಬ ಬೊಕ್ಕ ಕಳೆವೊಂದ': ಡಾ। ಏರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವ.

'ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಂಕ್ ಮಸ್ತ್ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಕೊರಿನವು. ಅವೆನ್ ಕಳೆವೊಂಡ ತುಳು ಬಾಸೆಗ್ ಪೆಟ್ಟ್ ಉಂಡು' – ಡಾ। ವೈ.ಎನ್ ಶೆಟ್ಟಿ.

'ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ ಅದರ ಸಂಬಂಧ ಇರುವ ಹಲವು ವಿಚಾರ ವಿಷಯ ಭಾಷಾ ಪದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಮ್ಮನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತವೆ' – ಡಾ। ತುಕರಾಮ್ ಪೂಜಾರಿ.

ಅಂದತ್ತೆ? ಕೃಷಿ ಬುಡ್ದ್ ಪೋಂಡ ಬಾಸೆದ ಏತೋ ವಿಷಯೊಲು ದೆಂಗ್‌ದ್ ಪೋಪ. ಉಂದು ಮಾತಾ ಕಸುಬುಗು ಸಂಬಂಧ ಪಡೆಯಿನ ಸಂಗತಿ. ಪ್ರತೀ ಕಸುಬುಡ್ಲಾ ಐತನೇ ಆಯಿನ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ಉಂಡು. ಅವು ಕುಂಬಾರಿಕೆಡ್ ಕುಂಟು ನೇಯ್ಪಿನೆಟ್, ಕಲ್ಲ್ ಕಡ್ಪುನೆಟ್, ಕಲಾಯಿ ಪಾಡುನೆಟ್ಟ್, ಮರತ ಬೇಲೆಡ್,ಬ್ಯಾರೊಡು ಇಂಚ ಮಾತೆಕ್ಲಾ ಐತನೇ ಅಯಿನ ಬಾಸೆ ಪ್ರಯೋಗ ಉಂಡುಂದು ಬೇತೆ ಪನೋಡಂದಿಜ್ಜಿ.

ಅಂಚನೇ ಮೀನ್ ಬೋಂಟೆದ ಪಗ್‌ರುಡ್ಲಾ, ಐತನೇ ಆಯಿನ ವಿಶೇಷ ಪಾತೆರ ಪ್ರಯೋಗೊಲು ಉಂಡು. ತುಳು ಬಾಸೆಗ್ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಗತಿಲೆಗ್ ಐತನೇ ಆಯಿನ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ತುಳುವ ಮೀನುಗಾರೆರೆಡಲಾ ಪಾತೆರುನ ತುಳುಟ್ ಉಂಡು. ಅವು ಬೇತೆ ಕಡೆಟ್ ಕೇನ್ರೆಗ್ ತಿಕ್ಕುಜಿ.

"ಪುನಿದಾಂತಿ ಕಂಡೊಡು ಮಚ್ಚಿ ನಜರಾನಗ, ಅವೆನ್ ಬಲೆವರೆಗ್ ಇರ್ಪಂಡ್‌ದಾಕ್ಲ್ ಒರಿಯನೊರಿ ಮೀರ್ಸವುನ ಸೋಡ್‌ಪಾಡ್‌ದಪಗ, ದಂಡ್ ಬೆರ್ತೊರ್ದಯನ ಕರ್ಲ್ ಬಾಯಿ ಬತ್ತುಂಡಲಾ ಅಪೆದಾಯಗ್ ಸಲ್ಲ ಬುಡಯೆರ್." – ದಿ. ವಾಸು ತಂಡೇಲ, ಗುಂಡಿ.

ಇಂಚಿನ ನಿರ್ಮಲ ತುಳು ಬಾಸೆದ ಪಾತೆರ ಮರಕಲೆರೆನ ಕೂಡುಕಟ್ಟ್‌ಡ್ ಉಂಡು.

ಮಸ್ತ್ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಲಕ್‌ಡಾಯಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಲೆಗ್ '____ಸಂಗತಿಲೆಗ್ ದಾದ ಪನ್ಪಿನಿ? ತುಳುಟು ಐಕ್ ಪದ ಇಜ್ಜಿ. ಇಜ್ಜಿಂಡ ಮರೆತ್ ಪೋತುಂಡು' ಪನ್ಪಿನಲ್ಪ ಮರಕಲೆರ್ನ ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಕೆಲವೆಕ್ ಉತ್ತರ ಉಂಡು. ಅವು ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಉಂಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯೊಡು ತಿಕ್ಕಿನ ಮಾಹಿತಿನ್ ಒಂತೆ ತೂಕ.

1) 2015 ಅಗೋಸ್ತ್ 5ತ್ತಾನಿ ಮೂಲ್ಕಿಡ್ ನಡತಿನ 'ತುಳು ಐಸಿರದ ಐಸ್ರ' ತುಳು ಸಂಮೇಳನ ತುಳುತ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆ ದ 'ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಕಡ್ಲ' ದ ಮೂಜನೆ ವರ್ಸದ

ನೆಂಪುಗು ಒಂಜಿ ತುಳು ಸಂಮೇಳನ ನಡತುಂಡ್. ಡಾ. ಸುನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ ಐತ ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸೊಂದು ಪಾತೆರ್ನಗ,

“ನಮ ತುಳು ಭಾಸೆಡ್ ದಿಕ್ಕ್‌ಲೆಡ್ ಮೂಡಾಯಿ,ಪಡ್ಡಾಯಿ,ತೆನ್ಕಾಯಿ,ಬಡಕಾಯಿ ಪನಿಯಡ ಅಪ್ಪ ದಿಕ್ಕ್‌ಡ್ ಬಾಕಿ ಒರಿದಿನೆಕ್ ಎಂಚಿನ ಪನ್ಪಿನಿ”ಂದ್ ಸವಾಲ್ ಪಾಡಿಯೆರ್. ಐಕ್ ಉತ್ತರ ತುಳುಟೇ ಮೀನುಗಾರೆರೆಡ ಉಂಡು. ಆಕಲೆನ ಬದುಕೇ ಕಡಲ್ ಬೊಕ್ಕ ಗಾಳಿನ್ ನಂಬುದಿತ್ತಿನವು. ಆ ಗಾಳಿ ಬೀಜುನ ದೆಸೆ(ದಿಕ್ಕ್)ನ್ ಸರಿಯಾದ್ ಪನ್ಪಿನ ಕೇನರೆಗ್ ತಿಕ್ಕುಂಡು.

2) ಮೀನ್ ಪತ್ತರೆಗ್ ರಡ್ಡ್ ಟೀಮ್‌ದಾಕ್ಲೆಡ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡಪುಂಡ್. ಆನಿದ ಕಾಲೊಡು ಕಡಲ್ಡ್ ಬುಡುಂಡ ಬೇತೆ ಕಂಬುಲದ ಕಂಡೊಡು ಅಂಚಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡಪುಂಡ್. ಆಂಡ ಐಕ್ ಒಂಜಿ ಪದ ತುಳುತ ಕಮ್ಮೆನದವು ಆದುಂಡು.

3) ಟೀಮ್ ಪನರೆಗ್ ತುಳುಟು ಎಂಚಿನ ಪದ ಉಂಡುಂದ್ ಕೇನುಂಡ, ಟೀಂ ಅದ್ ಬೆನೊಂದಿತ್ತಿನಿ ಆನಿದ ಕಾಲೊಡು ಮೀನುಗಾರೆರ್ ಮಾತ್ರ. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಕಡಲ್ ಪೋಪಿನ ವಾಡೊಡು ಒಂಜಿ ಟೀಮ್ ಇಪ್ಪುನೆನ್ ಕಣ್ಣಾರೆ ತೂಯೆರೆ ಕಡಲ ಕರೆಕೇ ಬರೊಡು. ಅವು ದಂಡ್ ಅತ್ತ್. ಟೀಂ.

4) ಒಂಜಿ ಸಂಘಡನೆದ ಸದಸ್ಯತನ ಕಟ್ಟೊಂದಿತ್ತಿನ ಕೂಡುಕಟ್ಟ್ ತುಳುನಾಡ್ಡ್ ಇತ್ತಿನಿ; ಮೀನುಗಾರೆರೆಡ. ಆ ‘ಸದಸ್ಯ’ ಪದೊಕು ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಗಳಸೊಂದಿತ್ತಿನ ಪದ ಉಂಡು. ಇತ್ತೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ್ ರೂಡಿಡ್ ಉಂಡು.

5) ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ “ಪ್ರಥಮ ಜಿಲ್ಲಾ ತುಳು ಸಂಮೇಳನ’ ಬಂಟ್ವಾಳಡ್ 2017 ದಶಂಬರ ತಿಂಗೊಲುಡ್ ನಡಪಾನಗ, ಡಾ. ಏರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವೆರ್ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಪಾತೆರ್ನಗ

“ನೀರ್ದ ಬಗೆಟ್ ತೂನಗ ತೋಡು, ತನ್ನೆ, ತಾರ್, ತುದೆ ಇಂಚ ‘ತ’ ವರ್ಗದ ಶಬ್ದನೇ ಉಂಡು. ಅಂಚ ಕಡಲುಗ್ ದಾನೆ ಈ ‘ತ’ಟ್ ಶಬ್ದ ಇಜ್ಜಿ. ಅತ್ತುಡ ನಮ ಗಳಸಂದೆ ಆ ಶಬ್ದ ಕಳೆವೊಂದ.” ಪಂಡ್ದ್ ಪನ್ತೆರ್. ಈ ಸವಾಲ್‌ಗ್ಲಾ ಆಕ್ಲೆಡ ಉತ್ತರ ಉಂಡು.

6) ಬೀಸ ಪೋಪಿನೆನ್ Break ಪಾಡುನು– ವಾಡ ಬೀಸ ಪೊನಗ ತಡೆಪುನೆಕ್

7) Concession ರಿಯಾಯಿತಿಗ್– ಮೀನ್ ಗೆತೊನಿನಾಕ್ಲ್ ಕಾಸ್ ಕೊರ್ನಗ, ವಂತೆ ಬುಡ್ಲೆಂದ್ ಕೇನುನಗ ಬುಡಿನ ಕಾಸ್‌ಗ್

8) Reserve ಮೀಸಲು– ಒರಿಯಗ್ ಕೊರಿಯೆರೆ ದೀತಿನ/ಬಾಕಿದಾಕಲೆಗ್ ಅವೆನ್ ಕೊರಂದೆ ದೀತಿನ ಮೀನ್ /ಕಲಿ/ಪಾಲ್‌ಗ್

9)ಸಂಯುಕ್ತ ಅಪಿನವು –ಒಂಜಿ ವಾಡ ತೊಲಂಕ್‌ಂಡ ಜೋಡಿಯಾದ್ ಕಟ್ಟಿನ ಕುಡೊಂಜಿ ವಾಡದೆಕ್

10) free ಬುಡ್ಪಿನಿ – ದಾಲ ಮಲ್ಪಂದೆ (ತಪ್ಪು ಮಲ್ತಿನಾಯಗ್ ದಾಲ ಮಲ್ಪಂದೆ)

ಬುಡ್ಸ್ ಬುಡ್ಪಿನಿ

ಇಂಚ ಕೆಲವು ಅಮೂಲ್ಯ ಪದೊಕುಲ್ ತುಳುವ ಮೀನುಗಾರೆರೆಡ ತುಳುಟ್ ಸಂವಾದಿ ಪದ ಉಂಡು. ಮುಲ್ಪ ಕಾಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆದ ಕಸಬುದ ಪೊರ್ತುಗು ಗಳಸುನ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ತುಳು ಪದೊಕುಲೆನ ಪೊಲಬು ಕೊರಿಯೆರೆಗ್ ಪುಡೆರ್ದ್ದಂಡ್. ಪೂರಲಾ ಪೊಲಬು ಕೊರಿನ ಹೆರಿಯೆರೆನ ಸಾಯೊ ಗೆತೊಂದ್ ಬರೆತಿನವು ಅದುಂಡು. [--- ಸಂಗತಿ= ವಿಷಯದ ಪದ]

___ಸಂಗತಿಲ್	ತುಳುಟು ಸರಿಯಾಯಿನ ಪದ
ದಿಕ್ಕ್ – ನೈರುತ್ಯ	ಯಾರ
ದಿಕ್ಕ್ – ವಾಯುವ್ಯ	ಬಲ್ಯ
ದಿಕ್ಕ್ – ಈಶಾನ್ಯ	ದತ್ತ ಕರೆ
ದಿಕ್ಕ್ – ಆಗ್ನೇಯ	ಬಲ್ತ ಕರೆ
ತಂಡ – (team)	ಪಂಡ್(ಪಂಡು)
Competition ಸ್ಪರ್ಧೆ	ಸೋಡ್ಪಾಡ್
side ಬದಿ	ಗೆಲ
Concession ರಿಯಾಯಿತಿ	ಬಿಡ್ತೆ
Reserve ಮೀಸಲು	ಪನಡಿ
Free ವಿನಾಯಿತಿ	ಸಲ್ಲ ಬುಡ್ಪಿನಿ
Insult ಅವಮಾನ	ಸಲ್ಲಾನತ್
Challenge ಸವಾಲ್	ಪಂಥ/ಪಂತ
Break ತಡೆ ಪಾಡುನು	ಅಡೆಪು
ಉಬ್ಬರ	ದಿಂಜೆಲ್
ಇಳಿತ	ಜಪ್ಪೆಲ್
ಜಂಟಿ/ಸಂಯುಕ್ತ	ತಂಗಡ/ಜಂಗಲ್
ವಿಭಾಗ ಕೋಣೆ (compartment)	ಮನಿಕರ
ತೆರೆ	ಸಿರೆ
ತೂತು ಕೊರೆಯುವುನು	ತೊಲ್ಪುನು
ಕರಗಿಸಾವುನು	ಎಲ್ಪಾವುನು
ಅಶಕ್ತ ಹಿರಿಯೆ	ಅದ್ದನಕಾರೆ
ಗರಿಷ್ಟ (maximum)	ಮಾತ್ರಿ
ಗಾಳಿ	ಕಾತ್
ಬೀಕರ ತೆರೆ	ಒತ್ತು
ಭೀಕರ ಕಡಲುದ ನಡುತ ಪ್ರಶಾಂತ ಜಾಗೆ	

(ಮರಿಯೊಲೊಡು ತೂವೊಲಿ)	ಪಲ್ಕೆ
ಪಲ್ಕೆದ ಪೊರ್ತುದ ಕಡಲುದ ಕಜವು	ಜಾಗರ
ಬಲ್ಲ್ ಮಲ್ಪುನ ಒಂಜಿ ಅತ್ತೆರಿ	ಜೋಂಕ್
ಸೆಣಬು	ತಲಂಬು
ವಾಡದ ದುಂಬುದ ಭಾಗ	ಅನ್ಯ
ವಾಡದ ಪಿರಾವುದ ಭಾಗ	ಅಬರ
ಸಾಮಾನ್ಯ ತೆರೆ	ಸಿರೆ
ಚಿಕ್ಕ ಅಲೆ	ಮತ್ತೈ
ತೀವ್ರ ವೇಗದ ತೆರೆ	ಬರವು
ಉರುಳುವ ತೆರೆ	ಬಲ್ಪು
ತೆರೆ ಬಡಿಯುವುದು	ಕಡಲು ಕೊರ್ಪಿನಿ
ಕಡಲು ಬಡಿಯುವುದು	ತಂಪೊನಿ ಕೊರ್ಪಿನಿ
ಪ್ರವಾಹ	ಒಯ್ಲ್
ನೂಲು ಪಾಡ್ದ್ ದೀಪಿನಿ ಎಲ್ಯ ಅತ್ತರಿ	ತಿಗೆರಿ
ಪ್ರದೇಶ	ಕರಿಯ
ಕಡಲ್	ತಂಪೊನಿ
ಹಾಯಿ	ಪಾಯಿ

ಉಂದು ಕೆಲವು ಪದಕುಲ್‌ನ ಪೊಲಬು ಮಾತ್ರ. ಇಂಚಿನ ಮೀನುಗಾರಿಕೆದ ಬೇತೆ ತುಳು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುನ ಅಗತ್ಯ ಉಂಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪಿನ ಸಂಗತಿ ಆದುಂಡು.

ತುಳುಕ್ ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧ ಪಡೆದ್ ಕೆಲವು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದೊಲು ಪಡೆನುಡಿ (phrase) ಆದ್ ಬದ್‌ಕ್‌ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಡಕೆಲೆನ ಅರ್ಥ ಕೊರ್ಪಿನ ಹೇಳಿಕೆಲ್ ಉಂಡು. ಅವೆನ್ ಬೇತೆನೇ ಮಲ್ಪುನ ಐತ ಕೆಲವು ಪೊಲಬು ಕೊರ್ಪುಂಡ–

ಪಡೆನುಡಿ	**ಅರ್ಥ**
ಗುಜ್ಜಿ ಪಾಡುನು	ಕೆಲಸ ಬಾಕಿ ದೀಪಿನಿ
ಕೊಲ್ಲೈ ಪಾಡುನು	ಅಡೆಗೇ ಉಂತುನು
ಜಪುಡಾ ದೀಪಿನಿ	ಬಾಕಿದಾಕ್ಲ್ ಪೋಯಿಲೆಕ್ಕ ಫೋಪಿನಿ
ದೊಂಪ ಪಾಡುನಿ	ನೆರ್ಪಿನಿ
ಪನ್ಪುಗು ಗೆಪ್ಪುನು	ಕೆಲಸ ಮಲ್ಪಂದೆ ಕುಲ್ಲುನು
ಕೋಂಟು ಕೊರ್ಪಿನಿ	ಕೆಲಸ ಸುರು ಮಲ್ಪುನು
ಬೈರಪ್ಪು ಬುಡ್ಪಿನಿ	ಪ್ರಯತ್ನ ಉಂತಾವುನು
ತ್ಯಾಡೆ ಬೂರುನು	ಗಲಾಟೆ ಮಲ್ಪುನು

ಡಿಂಗಿ ಬುಡ್ಪಿನಿ — ಕೆಲಸ ಸುರು ಮಲ್ಪುನು
ವಾಡ ನೂಕು ಕೊರ್ಪಿನಿ — ಬಾಕಿದಾಕ್ಲೆನ್ ಕಡಪುರುನು
ಸಭೆಕ್ ಅಡ್ಡ ಬೂರಾವುನು — ಕ್ಷಮೆ ಕೇನಾವುನು
ಬೆಡಿ ದಕ್ಕುನು — ಒಟ್ಟು ಸೇರ್‍ರೆಗ್ ಲೆಪ್ಪುನು

ಇಂಚ ಬೊಕ್ಕಲಾ ಆತ್ ಶಬ್ದೊಲು ಉಂಡು. ಉಂದು ಮೀನುಗಾರೆರ್ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾದ್ ಇಜ್ಜಂಡ ಗಂಭೀರವಾದ್ ಪಾತೆರುನ ಕೇನರೆಗ್ ತಿಕ್ಕುನ ಸಂಗತಿ ಆದುಂಡ್. ಈ ಪದೊಕುಲು ತುಳು ನಿಘಂಟ್‌ಡ್ ತೂಯೆರೆ ತಿಕ್ಕುಜಿ. ಆ ಕಸಬುಡು /ಆಕ್ಲೆನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕ್‌ಡ್ ಬೊಕ್ಕಲಾತ್ ತುಳು ಪದೊಕುಲು ಉಲ್ಲೊ. ನಮ ತುಳು ಭಾಸೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆದ್ ಬೇತೆ ಭಾಸೆದ ಅಂಗ್ ದಾಂತೆ ಪಾತೆರಿಯರೆಗಾಪುಂಡು. ಬೊಕ್ಕ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪಂಚ ದ್ರಾವಿಡ ಬಾಸೆಲೆಡೆ ಪೆರಿಯ ಬಾಸೆ ಪನಿಯರೆಗ್ ಈ ಮೀನುಗಾರೆರೆನ ತುಳು ಭಾಸೆದಲಾ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಗೆತೊನೊಲಿ ಅತ್ತೆ?

ಅಮೂಲ್ಯ ವರ್ಣ (unique) ತುಳು ಸ್ವರತ ಕೊಡುಗೆ

ತುಳುಟು ಇಂಚಿಪ ಲಿಪಿಕಾರೆರ್ ಕನ್ನಡದ ಶಬ್ದಾನುಕರಣೆಡ್ ಅ ಆ ಈ ಈ...... ಸ್ವರಕುಲೆನ್ ಬೊಕ್ಕ ಕ ಚ ಟ ತ ಪ ವರ್ಗ ವ್ಯಂಜೊಲೆನ್ ಬೊಕ್ಕ ಅವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜೊಲೆನ ವಿಭಾಗೊನ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪಟ್ಟಿ ಮಲ್ದಿನೆನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕೆಲವು ಸಮಯೊಡ್ದುಂಬು ಪ್ರಕಟ ಮಲ್ದಿನೆನ್ ತೂವೊಲಿ. ಇಂಚಪದ ದಿನೊಟು ವಿಕಿಪೀಡಿಯೊಗಾದ್ phonetics(unique) ಆಧಾರೊಡು ತುಳುತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ವರೊಕುಲೆನ್ ಗುರ್ತ ಮಲ್ತಿದಿನೆನ್ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೆರ್ ಒತೊಂದೆರ್. ಅವು ಪೂರಾ ಯು.ಪಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ತುಳು ನಿಘಂಟ್‌ಡ್ ಗುರ್ತ ಮಲ್ತ್‌ದಿನ ಸ್ವರೊಲೇ ಆದುಂಡು. ಆ, ಉ, ಎ ಸ್ವರೊಟು ಬರ್ಪಿನ ಧ್ವನಿಮಾ (phonetic) ಸ್ವರ ವೈವಿಧ್ಯೊಲೆನ್ ಗುರ್ತ ಮಲ್ದೆರ್. ಉಂದು ಮಾತಾ ತುಳುವೆರ್ನ/ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಇತ್ತಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ. 'ತುಳುಬಾಸೆ: ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪಿ ಶೆಟ್ಟಿ' ಬರೆತಿನ ತುಳು ಬಾಸೆ ಬೂಕುಡು ಈ ಸ್ವರ ವಿವರೊಲೆನ್ ಪೊರ್ಲುಡು ಕೊರ್ತೆರ್.

ಆಂಡ ತುಳು ಬಾಸೆಗ್ ಒಂಜಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿಮಾ ಇತ್ತಿನೆನ್ ಡಾ। ಯು.ಪಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ತುಳು ಸಂಪುಟ, ತುಳು ಯುನಿಕೋಡ್ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುಬಾಸೆ ವ್ಯಾಕರಣೊಲೆದ ಒವ್ವೇ ಬೂಕುಡು ಇಪ್ಪಂದಿನ ಒಂಜಿ ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾ ತುಳುಟು ಉಂಡು. ತುಳುವ ಮೀನುಗಾರೆರ್ ಗಳಸುನ ತುಳುಟು ಮಾತ್ರ ಉಪ್ಪುನ ಧ್ವನಿಮಾ.

ಉಂದು ಧ್ವನಿಮಾ ಟೈಪ್ ಮಲ್ಪರೆಗಾವಡ್, ಪ್ರಿಂಟ್ ಮಲ್ಪರೆಗಾವಡ್ ಇಜ್ಜಂಡ phonetic Transcriptions ಸಂಕೇತಾಕ್ಷರೊಡ್ಲಾ ಬರೆವರೆಗ್ ಆವಂದಿನವು. ಉಂದೆನ್ ಉಚ್ಚರಣೆ ಮಲ್ತ್‌ದೇ ತೂವೊಡು, ಇಜ್ಜಂಡ ತೆರಿಯೊಡು.

ಮಲಯಾಳಮ್ ಬಾಸೆಡ್ ಉಪ್ಪುನ ಒಂಜಿ ಧ್ವನಿಮಾ ಸ್ವರತ ರ/ಳ ಸ್ವರಕುಲೆನ್ ಬೆರಕೆ ಮಲ್ತ್ ಪನ್ಪಿನ 'ಪರ/ಳ/ಂ' (ಪರ್‌ಂದ್=ಬಾಳೆಹಣ್ಣು) ದ ಕೈತಲ್‌ಡ್ ಒಂಜಿ ಉಪ್ಪುನ ಅತೀ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿಮಾ ತುಳು ಬಾಸೆಡ್ ಉಂಡು. ಅವು ಮೀನುಗಾರೆರ್ನ ತುಳು ಬಾಸೆಗ್ ಕೊರ್ಪಿನ ಕೊಡುಗೆ.

ಈ ಧ್ವನಿಮಾ ಸ್ವರೊನೇ 'ರ+ಳ+ಡ' ಬೆರಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪನ್ಪಿನ ಒಂಜಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿಮಾ ಸ್ವರ. Phonetic Transcriptions ಡ್ /ಡಿ/+/ಟ/+/ಜ/ ಉಂದೆನ್ ಬೆರಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ನಾಲಾಯಿನ್ ಮಡಿತ್‌ದ್ ಪಿದಡಾವುನೊಂಜಿ ಧ್ವನಿಮಾ.

ಕಡಲ್‌ಡ್ ಮೀನ್ ಸಲಿವುನ/ಚಲಿಸುನ ರೀತಿನ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಶಬ್ದೊನೆಡ್ ಗುರ್ತ ಮಲ್ಪುವೆರ್.

ಕಲ್ಲೈ ಮೀನ್ ಕೊರೆಚೊಂದು ಪೋಪಿನಿ,
ಬುತಾಯಿ ಮೀನ್ ಪೆರ್ಜೊಂದು ಪೋಪಿನಿ,
ಎಟ್ಟಿ ಮೀನ್ ಸೆಡಿಯೊಂದು ಪೋಪಿನಿ,
ಸ್ವಾಡಿ ಮೀನ್ ಪಲ್ಲೊಂದು ಪೋಪಿನಿ,
ತೇಡೆ/ಬೊಲೆಂಜಿರ್ ಮೀನ್ "ಪಾ'ರ+ಳ+ಡೊ"ಂದು ಪೋಪಿನಿ..

ಮೀನ್ ನೀರ್‌ದ ಮಿತ್ತ್‌ಡ್ ತನ್ಕುಲೆ ಮುಸುಂಟುನು ಒಂತೆ ಗಾಳಿದಂಚಿ ಮಲ್ತೊಂದು ಚಲಿಸುನ ರೀತಿನ್ ಪನ್ನಗ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ದ್ವನಿಮಾ ಬಳಕೆಯಾಪುಂಡು.

ಉಂದು ಸ್ವರೊಚ್ಚಾರ 'ಪಾಡೊಂದು' ಅತ್ತ್, 'ಪಾರೊಂದುಲಾ' ಅತ್ತ್ 'ಪಾಳೊಂದು' ಲಾ ಅತ್ತ್.

ಉಂದೆನ್ ಮೂಜೆನ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪನೊಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ಅನ್‌ಬೋಗದ ಮೀನುಗಾರೆರ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಪೆಜಮಾಡಿದ ದಿ। ವಾಸು ತಂಡ್ಲೆರ್ ಸುರೂಟು ಈ ಲೇಖಕಗ್ ಉಚ್ಚಾರ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತೆರಿಪಾಯಿನಾರ್. ಉಂದೆನ್ ದಿ।ಸೇಸಪ್ಪ ಗುರಿಕಾರ ಹೊಸಬೆಟ್ಟು, ದಿ।ಕೊರಗಪ್ಪ ಕರ್ಕೇರ ಕದಿಕೆ ಈ ಸ್ವರೊನು ಕಂಡಿತಾ ಉಂಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ಸಮರ್ಥನೆ ಕೊರಿಯೆರ್. ಮದತೊಂದು ಪೋಪಿನ ಈ ತುಳುತ ಧ್ವನಿಮಾ ಅಪರೂಪದ ಪನ್ಪಿನವು ಪಂಡ್‌ದ್, ಇತ್ತೆ ಇಪ್ಪುನ (2018) ಪೊಲಿಪುದ ಶ್ರೀ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಮೆಂಡನ್ ಬೊಕ್ಕ ಉಳ್ಳಾಲ ಬೆಂಗರೆದ ಶ್ರೀ ಆನಂದ ಬಿ. ಸುವರ್ಣ ಈ ಧ್ವನಿಮಾ ಸರಿ ಉಂಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ಉಚ್ಚಾರ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತೋಜಪಾಯೆರ್. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ದೇವಿ ಭಾಗವತೊಲೆನ್ ಗಮಕೊಡು/ಯಕ್ಷಗಾನೊಡು ಪದ ಪನ್ಪಿನ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ತೆರಿದಿನ ಶ್ರೀ ಆನಂದ ಬಿ ಸುವರ್ಣೆರ್ ಉಂದೆನ್ ಉಚ್ಚಾರ ಮಲ್ಪನಗ ಈ 3 'ರ/ಳ/ಡ'ನ್ ಬೆರಕೆ ಆಂಡ ಮಾತ್ರ ಈ ಧ್ವನಿಮಾ ಪಿದಾಡ್‌ಂಡ ಸರಿ; ಇಜ್ಜಿಂಡ ತಪ್ಪು ಪಂಡ್‌ದ್ ನಕ್ಕಿಯಾದ್ ವಿಶ್ವಾಸೊಡು ಪನ್ಪೆರ್. ಹಿರಿಯೆರ್ನೆಕಲ್‌ನ ತುಳುಟು ಈ ಧ್ವನಿಮಾ ಉಂಡೇ ಉಂಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ತನ್ನ 60 ವರ್ಸದ ಅನುಭವೊಡು ಪನ್ಪೆರ್– "ತೇಡೆ/ಬೊಲೆಂಜಿರ್ ಮೀನ್ "ಪಾ'ರ+ಳ+ಡೊ'ಂದು ಪೋಪಿನಿ".

ಈ ಉಚ್ಚರಣೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಲ್ತುಂಡ; 'ಪಾ'ಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ರ,ಲ,ಡ ಬೆರಕೆ ಆದ್ ಬರ್ಪಿನ ಒಂಜಿ ಉಚ್ಚಾರದ ಒಟ್ಟುಗು 'ಂದ್' ಸೇರ್ದ್ ಒಟ್ಟುಗು ಮೂಜಿ ಉಚ್ಚಾರ ಉಂಡು.ಉಂದೆಟ್ ಆ ಬೆರಕೆ ಆಪಿನ ಉಚ್ಚಾರದ ಬಗೆಟ್ ಪಾತೆರ್ಗ.

"ಈ ರ/ಳ/ಡ ಬೆರಕೆದ ಒಂಜಿ ಉಚ್ಚಾರ ವ್ಯಂಜನಂದ್ ಪನರೆಗ್ ಮಲ್ಲ ವಾದ ಅನಪತ್ತೆದ ಅತ್ತ್. ಆ ಉಚ್ಚಾರದ ನಾಲಾಯಿದ ಜಾಗೆ ಬೊಕ್ಕ ಉಚ್ಚರಣೆ ವಿಧಾನೊದೆನ್ ಗೇನದೀದ್ ತೂನಗ; ನಾಲಾಯಿದ ಕೊಡಿ ವರ್ತ್ಸ್ಯದಂಚಿ ತಿರ್ಗೊಡು+ನಾಲಾಯಿದ ಕೊಡಿನ್ ವಂತೆ ಮಡ್ತ್‌ದ್ ನಡು ನಾಲಾಯಿದ ಎದುರಿತ್ತಿನ ಮಿತ್ತ ಬಾಯಿದ ಗಟ್ಟಿ ಜಾಗೆಗ್ ತಾಗ್‌ದ್ ಉಚ್ಚಾರೊನು, ಗಾಳಿ ಒಂಜಿ ಬದಿಟ್ ಪೋಪಿಲೆಕ ಮಲ್ಪುನಗ ಬರ್ಪಿನ ಉಚ್ಚಾರ"

{ಅಂದರೆ ಉಚ್ಚರಣಾ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಉಚ್ಚರಣಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಈ ಉಚ್ಚರಣೆಯು "ವರ್ತ್ಸ್ಯ+ಮೂರ್ಧನ್ಯ (Alveolar+Retroflex)ದೊಂದಿಗೆ ಪಾರ್ಶ್ವೀ(Roll)ಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳಬೇಕು.' ಸರಳದಲ್ಲಿ; ಇದು ರ,ಡ ಮತ್ತು ಳ ಉಚ್ಚಾರಗಳ ಒಂದು ಮಿಶ್ರಣ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.}

ಇಂದೆನ್ ಧ್ವನ್ಯಾ ಲೇಖ ಮಲ್ತುಂಡ, /rld/ ಉಚ್ಚಾರ ಆವೊಡು.

ಬೊಕ್ಕ ಉಂದು ಧ್ವನಿ(phone)ಟ್ ಪನ್ಪುಂಡ ಉಂದು ಘೋಷ phone (voiced sound) ಆದುಂಡು. ಈ ಉಚ್ಚಾರ ದಾಲಾ ಉಪಧ್ವನಿ (Allophone) ಅತ್ತೇ ಅತ್ತ್.

ಈ "ಪಾ'ರ+ಳ+ಡೊ'ಂದು ಆಕೃತಿ(A linguistic form)ಗ್ ಒಂಜಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಯಿನ ಅರ್ಥಲಾ ಉಂಡು.

ಈ ಸಾಕ್ಷಿಲೆನ ಆಧಾರೊಡು ತುಳುಟು ರ+ಳ+ಡ ನ್ ಬೆರಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪನ್ಪಿನ ಒಂಜಿ ಧ್ವನಿಮಾ ಉಂಡು; ಈ ಧ್ವನಿಮಾನ್ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಡ್ ಗಳಸುವೆರ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ತೀರ್ಮಾನೊಗು ಬತ್ತ್‌ದುಂಡು.

ತುಳುವ ಭಾಷಾ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ ಈ ಧ್ವನಿಮಾಗ್ ಒಂಜಿ ಸಂಕೇತಾಕ್ಷರ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಲ್ಪುನ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಉಂಡೇ ಉಂಡು. ಅವು ತುಳುಬಾಸೆದ ಎಚ್ಚಲ್ಮೆಲಾ ಆಂದ್.

ಚರಿತ್ರೆ ಸೇರಿನ ಕಿನ್ಯ ಕಿನ್ಯ ಬೂಕುಲು

ತುಳುನಾಡ ಬೀಮೆ

ಅಗೋಳಿ ಮಂಜಣ್ಣ ಕತೆ (ತುಳುಪದ)

ಬರೆತಿನಿ : ಬಿ. ದೂಮಪ್ಪ ಮಾಸ್ತರ್, ಅಶೋಕನಗರ, ಮಂಗಳೂರು

ಬಿಲೆ : 50 ಪೈಸೆ 1976

ಅಚ್ಚಿದಿಲ್ಲ್ : ಚಂದ್ರಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಕಾರ್‌ಸ್ಟ್ರೀಟ್, ಮಂಗಳೂರು

ನೇಮನೆರಿ ಬುಕ್ಕ ಅನಿ

ಡಾ. ಎ. ಶ್ರೀಧರ

ಆರಾಧನಾ ಪರಂಪರೆಡ್ ನಮ್ಮ ಕರಾವಳಿ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಭೂತಾರಾಧನೆ ಅತ್ತ್‌ಡ ದೈವಾರಾಧನೆ ಪನ್ಪುನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆರಾಧನಾ ಪದ್ಧತಿಯಾದುಂಡು. ಈ ಪದ್ಧತಿಡ್ ಅನೇಕ ಸೀಮೆ, ಮಾಗಣೆ, ಗ್ರಾಮ ದೈವೊಲು ಬೊಕ್ಕ ಇಂಚಿಪದ ಕೂಡು ಕುಟುಂಬದ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಲೆಳು ಉಂಡು. ಉಂದೆಕ್ ಕುಂದು ಬರಿಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಹಿರಿಯಾಕುಲು ಪನ್ಪೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಕಟ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ, ತರೆಕ್ ಮೈತಿನ ಕಾರ್‌ಗ್ ಜಪ್ಪುನಿ ಪನ್ಪಿನ ಪಾತೆರಲಾ ಉಂಡು. ಇಂಚಿತ್ತಿನ ಒಂಜಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಡ್ ದೈವಾರಾಧನೆ ನಡತೊಂದು ಬರೊಂದುಂಡು.

ದೈವಾರಾಧನೆ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ವಾದ ವಿವಾದ ಉಂಡು. ಉಂದು ಬಗೆಹರಿದಿಜಿ. ಒಂಜಿ ವಾದದ ಪ್ರಕಾರ ಈಶ್ವರನ ಗಣಕುಲು ಈ ಆರಾಧನೆಡ್ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪಿ ವಿಚಾರ. ಶೈವಾರಾಧನೆ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಕ್ ಪೋದು ಕಾಲಾಂತರೊಡು ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥ ಮಿತ್ತ್ ಬನ್ನಗ ಈಶ್ವರ ದೇವೆರ್ ತನ್ನ ಒರಿಪುಗು ದೈವೊಲೆನ್ ಭೂಮಿಗ್ ಕಡಪುಡಿಯೆರ್ ಪನ್ಪಿನ ಒಂಜಿ ಪ್ರತೀತಿ ಉಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ಈಶ್ವರನ ಮಸ್ತ್ ಗಣೊಕುಲು ದೈವೊಲಾತ ಪನ್ಪಿನ ವಿಚಾರ. ಅಂಚೆನೆ ಕೆಲವು ನಾರಾಯಣ ದೇವೆರೆ ಸೃಷ್ಟಿಲ ಆದುಲ್ಲ ಪನ್ಪಿನ ವಿಚಾರ ಉಂಡು. ಅರಸು ಭೂತೊಲು ಆದಿನಾರಾಯಣ ಸೃಷ್ಟಿ ಪನ್ಪಿನ ಪಾತೆರ. ಏಳ್ ಕಡಲ ನಡುಟ್ ಪೇರ ಕಡಲ್‌ಡ್ ಉದಿತ್ ಬತ್ತಿನ ಪಾತೆರ. ಅಕ್‌ಲೆಗ್ ಜನಿವಾರಲ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನ ಪಾತೆರ ಉಂಡು. ನನೊಂಜಿ ವಾದ ಪಂಡ ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಕಾಲೊಡುಪ್ಪನಗ ಗೇಣಿದಾಕ್ಲೆನ ರಕ್ಷಣೆ ಬೊಕ್ಕ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿ ಕಾಪಾಡುನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆಡ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್ ಪಂಡ್‌ದ್. ಗೇಣಿದಾಕ್ಲು ಒಗ್ಗಟಾಯೆರೆಡ ಕೃಷಿ ಬೆನ್ನಿ ಉಂತುಡು. ಇಂದೆಕ್ ಬೋಡಾದ್ ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆ ಭೂತಾರಾಧನೆನ್ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ್ ಪನ್ಪಿನ ವಿಚಾರ. ಗೇಣಿದಾಕ್ಲು ಒಗ್ಗಟ್ಟಾವಂದೆ ಉಪ್ಪೊಡ್ಡ ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆ ಭೂತಾರಾಧನೆನ್ ಒಂಜಿ ನಂಬಿಕೆ, ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಆ ಮೂಲಕ ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುನಿ ಪಂಡ ಭೂತಾರಾಧನೆದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುನಿ ಪನ್ಪುನ ವಾದೊನು ಕೊನತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ಕಾಮರೂಪ್ ಪನ್ಪಿನ ಚಿಂತಕೆರ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ದೈವಾರಾಧನೆನ್, ಅಸಮಾನತೆನ್ ಒರಿಪಾವುನೆಟ್ ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆದ ಪಾತ್ರ ಮಲ್ಲ ಉಂಡು. ಅಂಚೆನೆ ಕೆಲವು ವೀರೆರ್ ದುಂಬು ಅಸಮಾನತೆ ಬೊಕ್ಕ ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆದ ವಿರುದ್ಧ ಪೊರ್‌ಂಬುದು ಮಾಯಕ ಆತಿನ ಉಂಡು. ಅಂಚಿನವು ಆರಾಧನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಡ್ ಗರೋಡಿ ಬೊಕ್ಕ ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯರಾದುಲ್ಲೆರ್. ಅಂಚೆನೆ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡ್ದ್ ದೈವತ್ವ ಪಡೆಯಿನಾಲ್. ನನೊಂಜಿ ವಾದ ಉಂಡು. ಉಂದು ಭಾರಿ

ಮುಖ್ಯ ಅಸಮಾನತೆನ್ ಬೊಕ್ಕ ಶೋಷಣೆನ್ ತಡೆಯೆರೆ ತೀರಂದೆ ನೊಂದುದು, ಪೋಡಿದ್ ಒರಿ ಕುಂಬರಿಯೆರೆ, ದರಿಪೆರೆ ಸುರುಮಲ್ತ್. ಆಯನ ದರಿಪಾಟಿಗೆ ತೂದ್ ಮಾತ ಕೈಮುಗ್ಗಿಯೆರ್ ಅಂಚ ಭೂತಾರಾಧನೆದ ಮೂಲಪುರುಷ ಆಯೆ ಆಯೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಆರಾಧನಾ ಪರಂಪರೆಡ್ ಕುಡ್ಲದ ಬಿರುವೆರ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಆ ವಾದಲ ಸಮನೆ.

ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆ ಈ ದೈವಾರಾಧನೆನ್ ಮಸ್ತ್ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ್ ಅಂಚಾದ್ ಅಕೆರೆಗ್ ಅಯಿತ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನೆ ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆದ ಮಿತ್ತ್ ಬೂರುಂಡು. ಒಂಜಥೋಡು ಅನುವಂಶೀಯವಾದ್, ಇಜ್ಜಂಡ ಅಳಿಯಕಟ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ ವಾರೀಸುದಾರಿಕೆ ಉಂಡಾಂಡ್. ಇಂದೆಕ್ ಇತ್ತೆಲಾ ನಮ್ಮ ದೈವೊಲು ಅಡ್ಡಿ ಮಲ್ತಿಜಾ. ಅಂಚಾದ್ ನೇಮನೆರಿ ಪೊರ್ಲುಡೆ ನಡತೊಂದುಂಡು. ಈ ನೇಮನೆರಿ ನಡಪೊಡ್ಡ ಆರಾಧನೆದ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆ ಕ್ರಮಪಾಲನೆ ಆವೊಡು. ದೈವಸ್ಥಾನೊಗು ತಂತ್ರಿ ಶುದ್ಧ ಕಲಶ ಮನ್ಪೊಡು, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕೆರ್ ಆಯಿನ ಬಂಟೆರ್ ಆರಾಧನೆದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕೆರ್, ಪೂರ ಖರ್ಚಿತೂವೊಡು, ಪರಕೆ ಇಜ್ಜಂದಿನ ಕಾಲೊಡು ಬುಡೆದಿನ ಕರಿಯಣಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಡ್ ದೀದಾಂಡಲಾ ಕಾಸ್ ಕೊನತ್‌ದ್ ನೇಮನೆರಿ ಮನ್ಪೊಡೆ. ಬಿಲ್ಲವೆರ್ ದೈವಪಾತ್ರಿಳು, ಸೇರಿಗಾರೆ ವಾದ್ಯೊಗು, ಮಡಿವಾಳೆ ದೀವಟಿಗೆಗ್, ಗಾಣಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಕೊನತ್‌ದ್ ಕೊಂಬು ಉರಿಪೊಡು, ಬೇತೆ ಜಾತಿದಕ್ಲೆಗ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಚಾಕಿರಿ ಉಂಡು. ಗಂಧ ತರೆಪೆರೆ, ಕದಿನ ಜಡಿದ್ ಬುಡಿಯೆರೆ, ನೇಮೊಗು ದೊಂಪ ಪಾಡ್ಯೆರೆ, ಬೊಂಡ ಕೆತ್ಯೆರೆ – ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಸಬುದಕ್ಲು ಅನುವಂಶೀಯತೆಡ್ ಮಲ್ತೊಂದುಪ್ಪುವೆರ್. ಆರಾಧನೆ ಭಾರೀ ಸರಳವಾದುಂಡ್, ಇತ್ತೆ ವೈಭವ ವಿಜೃಂಭಣೆ ಆದುಂಡು. ದೈವೊಗು ಬೋಡಾಯಿನ ತೋಟದ ಪಾಲೆ, ಅಡ್ಕದಪೂ, ತಾರೆದತಿರಿ. ಉಂದು ಮೂಜಿ ಮುಖ್ಯ. ಪಂಡ ತಾರೆ, ಕಂಗ್, ಬಾರೆ ಮುಖ್ಯ. ಇಂದೆತ್ತ ಫಲ ವಸ್ತುಡೆ ಸಾಧಾರಣ ಶೇ.75 ಭೂತಾರಾಧನೆ ಸೊತ್ತುಲು ಆಪುಂಡು. ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಬಾರ್‌ದೊಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಮೂಜಿ ಬುಳೆಕುಲು ಭಾರೀ ಮಹತ್ವ ಪಡೆತ. ಅರಿ, ಬಾರ್, ಪೊರಿ, ಬಜಿಲ್ ಬಾರ್‌ದ ಬುಲೆಟ್ ಆಂಡ, ಬಾಕಿದ ತಾರಯಿ, ಬೊಂಡ, ತಿರಿ, ಪಾಂದವು, ದೊಂಪೊಗು ಮಡಲ್ ಪೂರ ತಾರೆಡಾಪುಂಡು, ಕಂಗ್‌ಡ್, ಬಜ್ಜೆಯಿ, ಪಾಲೆ, ಪಿಂಗಾರ, ಅನಿ, ಬಾಕಿ ಸಿಂಗಾರ ವಸ್ತುಲ್ ಕಂಗ್‌ಡಾಪುಂಡು, ಬಾರೆಡ್, ಚೋರ್ನ, ಇರೆ, ಕೈಲ್, ಬಂಬೆ ಪೂರ ತಿಕ್ಕುಂಡು, ಕೇಪುಲಪೂ ಏತ್‌ಲಾ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಇಂಚಾದ್ ಆರಾಧನೆತ ಶೇ.75 ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯೊಳು, ಪೊರ್ಲುಡೆ ನಡಪ್ಪುಂಡ್.

ದೈವೊಗ್ ಏತ್ ಪದ್ದೆಯಿ ಬಂಗಾರ್ ಬರಡ್, ಅತ್ತ್‌ಡ ದೈವ ಬಂಗಾರ್‌ಡ್ ಮುರ್ಕಡ್ ಆಂಡ ಮೂಲೊಗು ಕುಂದು ಬರಿಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದೈವದ ನೇಮ ಅವೊಡಾಂಡ ಅನಿ ಮುಖ್ಯ. ಅನಿ ಆವೊಡ್ಡ ಅಯಿಕ್ ಆತೆ ಬೇಲೆಲು ಉಂಡು. ತಿರಿತ ಅನಿ, ಪಾಲೆದ ಅನಿ, ಮುಡಿತ ಅನಿ, ವುಡೆತ ಅನಿ, ಮರಿಗಿಲ್‌ದ ಅನಿ, ಇಂಚ ಮಾತಾ ಉಂಡು ಇಂದೆಟ್ ಮಸ್ತ್ ನಯನಾಜೂಕ್‌ದ ಬೇಲೆಲು ಉಂಡು, ಪಾಲೆದ ಅನಿಕ್ ಸುರುಕ್ ಸಪೂರದ ಪಾಲೆನ್ ನಾಡೊಡು. ಬೊಕ್ಕ

ಪಜ್ಜಿ ಕೊರುಂದು ಮನ್ಪೊಡು. ಅಯಿನ್ ಬಾಡವೊಡು. ಪಾಲೆನ್ ಬೊದುಲ್ಯೆರೆ ಪಾಡೊಡು. ಕಟ್ಟಪಾಡ್ಯೆರೆ ಕೊರುಂದು, ಲೆಂಕಿರಿ ತಲಕೆನ್ ಕಡ್ತ್‌ದ್ ಒಟ್ಟು ಮನ್ಪೊಡು. ಅನಿಕ್ ಬಾವಲೆ ಪಾಡ್ಯೆರ್ ತಲಕೆ ಮನ್ಪೊಡು. ಈ ಬೊದುಲ್ತಿ ಪಾಲೆನ್ ಸಪೂರೊಡು ಉದ್ದೊಗ್ ತುಂಡು ಮನ್ಪೊಡು. ಬೊಕ್ಕ ಅನಿತ ರೂಪೊಗು ಒಂಜೊಂಜೆ ಪಾಲೆ ಕುಲ್ಲವೊಂದು ಬರೊಡು. ಬೊಕ್ಕ ಅಯಿನ್ ಅಡೆಗೆ ಗೋಡ್ಯದ್ ರೂಪ ಬರ್ಪಾವೊಡು ಅವು ಬೊದುಲುದು ಒಂತೆ ಪಸೆ ಉಪ್ಪುನಗನೆ ಆವೊಡು, ಪೂರಾ ನುಂಗುಂಡ ಅನಿ ಇಜ್ಜಿಂಡ ಪಾಲೆ ಮಡಿವುಂಡು. ಅನಿಕ್ ಪಾಲೆನ್ ಬಲಿತ್‌ದ್ ರೂಪೊಡು ಕುಲ್ಲಾದ್ ಕೊರುಂದು ತುರಿಯೊಡು ದಬ್ಬನೊಡ್. ಅನಿನ್ ಮಿತ್ತ್ ಬೆಂಚಿಡ್ ಅತ್ತ್‌ಡ ಪಡಿಟ್ ದೀದ್ ಈ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪೊಡು. ಕೊರುಂದು ತುರಿದ್ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ತಲಕೆದ ಬಾವಲೆನ್ ತೆಲುಪು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತುಂಡು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಅನಿಕ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನಾತ್ ಪಿರವುರ್ದು ಅತ್ತ್‌ಡ ಬೆರಿಕ್ ಪಾಡೊಡು. ಕೊರುಂದುಡ್ ಕಟ್ಟ ಪಾಡೊಡು. ಅಯಿರ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಮದೆರ್ದೊಂಬುಗ್ ನುಂಗಾವೊಡು. ಅಯಿರ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಅನಿನ್ ರೂಪೊಡು ಬರಿಪೊಡು. ಅನಿಕ್ ಗಟ್ಟಿಯಾಯೆರೆ ತಲಕೆನ್ ಕಟ್ಪೊಡು. ಅಯಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ನುಂಗಾವೊಡು. ಬೊಕ್ಕ ಬಣ್ಣ ದೆಪ್ಪೊಡು, ಸುರು ತಿಪ್ಪಿದ ಕರಿಲ, ಚಿಮಿಣಿದ ಕರಿನ್ನ ಬೆರಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕಪ್ಪು ವೊಯಿಪೊಡು. ಬಣ್ಣ ಬರೆವೊಡು. ಬೊಕ್ಕ ಮಂಜಲ್. ಇತ್ತೆ ಕೆಂಪು ನೀಲಿಲ ಕೊರ್ಪೆರ್. ಬಣ್ಣ ಪಾಡ್ಪಾವುನಕಲೆಡ ಕೊರ್ದು ಒಂಜೆ ದಿನೊಟು ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುವೆರ್.

ತಿರಿತ ಅನಿಕ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನಾತ್ ತಿರಿ ಆವೊಡು. ಸುರುಕು ಬಾರೆನ್ ಬಲಿಪೊಡು. ಪಂಡ್‌ಂಡ ಅನಿಕ್ ಬಾರೆನ್ ಬಲಿಪೊಡು. ಕೊರುಂದು ಅವೊಡು. ಅನಿಕ್ ಬಾರೆನ್ ಬಲಿತ್‌ದ್ ಉದ್ದೊಗ್ ತುಂಡು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬಂಬೆದಲೆಕ ಕಟ್ಟ ಪಾಡೊಡು. ಅಯಿರ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ತಿರಿತ ದಂಡ್‌ದ ಬಾವಲೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬಾವಲೆ ಪಾಡೊಡು. ಈ ಬಾರೆದ ಬಂಬೆಗ್ ಅನಿತ ಬರ್ತೆನ್ ಮಂದೊಡು ಊರೊಡು. ಪಂಡ್‌ಂಡ ಅನಿತ ಮೇಲ್‌ಡ್ ಬಾವಲೆ ದೀದ್ ಕೊರುಂದು ತುರಿದ್ ಕಟ್ಟ ಪಾಡೊಡು. ಇಂಚ ತಿರಿತ ಅನಿ ಆಪುಂಡು. ಉಂದು ಬಾರಿ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಚಾತುರ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯ ಬೋಡು. ಇಜ್ಜಿಂಡ ಅನಿ ಓಲೋಲು ಆವು. ಅಯಿಕ್ ತೆರಿನಕ್ಲೆ ಅನಿತ್ತ ಬೇಲೆ ಬೆನೊಡು, ಮನ್ಪೊಡು. ಅನಿಕ್ ಬಣ್ಣಲಾ ಅಂಚೆನೆ ತೆರಿನಕ್ಲು ದೆಪ್ಪೊಡು. ಇತ್ತೆ ಇಂದೆನ್ ಮಾತ ಬಣ್ಣ ಪಾಡುನಕುಲು ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಪಾಲೆದ ಅನಿ, ಮರತ್ತ ಪಲಯಿದ ಅನಿ, ಪಿತ್ತಳೆದ ಅನಿ, ಬೊಳ್ಳಿದ ಅನಿ, ಬಂಗಾರ್‌ದ ಅನಿ, ಇಂಚಪೂರ ಬರೊಂದುಂಡು ಬಯಿದ್‌ಂಡ್.

ಈ ಪಾಲೆದ ಅನಿಲು ಸುರುಕು ಮರತ್ತ ಪಲಯಿದ ಅನಿ ಆದ್ ಮಾರ್ಪಾಡಾಪು, ಬೊಕ್ಕ ಪಿತ್ತಳೆದ ಅನಿ, ಬೊಕ್ಕ ಬೊಳ್ಳಿದ ಅನಿ, ಬೊಳ್ಳಿರ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಬಂಗಾರ್‌ದ ಅನಿ, ಆಪುನ ಕತೆನ್ ಕೇಂಡ ಇಂದೆಕ್ ಮೂಲಕಾರಣ ದಾದಾ ಪನ್ಪಿನ ಸೋಜಿಗನೇ ಸರಿ. ಮಾತಾ ಪನ್ಲೆಕ ಕಾಲ ಪೋನಗ ಬೊಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ್ ಆಂಡ್ ಪನ್ಪಿನ ವಾದ ಏತ್ ಸರಿಯೋ ಅಂಚೆನೆ ಇಂದೆಕ್ ಒಂಜಿ ತಳಸ್ತರದ ಅತ್ತ್‌ಡ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ನಿರೂಪಣೆ

ಉಂಡು ಪನ್ಪಿನ ಆತೇ ಸತ್ಯ. ಉಂದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯ. ಅನಿ ಮನ್ಪುನಾಯೆ ಏರ್ ಭೂತ ಕಟ್ಟುನಾಯೆ, ಅನಿನ್ ಜೋಪಾನ ಮನ್ಪುನಿ ಏರ್ ಅವುಲ ಭೂತ ಅತ್ತ್‌ಡ ದೈವಕಟ್ಟುನಾಯೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ್ ಊರ್‌ದ ಜಾತ್ರೆ ಮುಗಿ ಬೊಕ್ಕ ಅನಿನ್ ಇಲ್ಲಲ್ ಇಜ್ಜಿಡ ಕಿದೆಟಾಂಡಲ ದೀದ್ ಜೋಪಾನ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆ. ಆಂಡ ಕಟ್ಟುನಾಯಗೆ ಸರಿಕಟ್ ಇಲ್ಲ್ ಇಜ್ಜಿಡ ಅನಿನ್ ವೋಲ್ ದೀಪುನಿ. ಅಂತೂ ರಕ್ಷಣೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ್ ಇಲ್ಲಡಾವಡ್ ಕಿದೆಟಾವಡ್ ಜೋಪಾನ ಮಲ್ತಿನ ಅನಿ ವರ್ಷ ವರ್ಷ ಜಾತ್ರೆಗ್ ಉಪಯೋಗ ಆದ್ ಒಂತೆ ಬಾಳ್ತರ ಬರ್ಪುಂಡು. ಒಂಜಿ ಐನಾಜಿ ವರ್ಷ ಬರ್ಪುಂಡು. ಅಯಿಕ್ ಬಣ್ಣ ದೆಪ್ಪೆರೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕೆ ಕಾಸ್‌ಕೊರಿಯೆಂಡ ಬಣ್ಣ ದೆಪ್ಪುವೆರ್. ಇಜ್ಜಿಂಡ ಇಜ್ಜಿ. ಅನಿ ಕುಂಬು ಆಪುಂಡು ಪೊಸ ಅನಿ ಮಲ್ಪೊಡು. ಅಯಿಕ್ ಮಸ್ತ್ ಖರ್ಚಿ ಉಂಡು. ಬೇಲೆ ಉಂಡು. ಚಾತುರ್ಪು ಕೌಶಲ್ಯದ ಕೆಲಸ ಉಂಡು. ಈ ಸಮಯೊಡು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕೆ ಕಾಸ್ ಕೊರಂದೆ ಕಣ್ಣ್ ಮಲೆಪುನ ಏತೊ ಉದಾಹರಣೆ ಉಂಡು. ಇಜ್ಜಿಂಡ ಸಮಯೊಗ್ ಸರಿಯಾದ್ ಕಾಸ್ ಕೊರಂದೆ ಬೆಂದ್‌ನಾಯಗ್ ಸಂಬಳ ಕೊರಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಪುಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ಅನಿತ ಬೇಲೆ ಕಟ್ಟುನಾಯನ ತರೆಕ್, ಅನಿತ ಒರಿಪಾಟ, ಬಣ್ಣ ಕೊರ್ಪಿನ ಪೂರಾ ಆಯನ ಮಿತ್ತ್ ಬೂರುಂಡು. ಉಂದೆನ್ ಸುಲಭೊಡು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕೆ ಕಟ್ಟುನಾಯನ ಮಿತ್ತ್ ಜಾರಯೆರೆ ತೂಪೆ. ಅನಿ ಕುಂಬು ಆಂಡ, ಇಜ್ಜಿಂಡ ಪರಿಂಡ, ಬಣ್ಣ ಕೊರ್ಜೆಡ ಕಟ್ಟುನಾಯಡ ಕೇನುನಿ. ಆಂಡ ಅಯಿಕ್ ಖರ್ಚಿ, ಬಣ್ಣ ಕೊರ್ಪೆರ್., ಕುಂಬು ಆವಂದಿಲೆಕ ದೀಯೆರೆ ಉಂದೆತ ಮಾತ ಸುದ್ದಿ ಇಜ್ಜಿ. ಆರೋಪ ಕಟ್ಟುನಾಯನ ಮಿತ್ತ್ ಪಾಡ್ಯೆರ್. ಕಾಸ್‌ಕೊರ್ಲೆ ಪನ್ಯೆರೆ ಕಟ್ಟುನಾಯಗ್ ಪೋಡಿಗೆ. ಪಂಡ ದನಿ ಒಕ್ಕೆಲ್‌ದ ಕಾಲ. ದನಿ ಕಾಸ್ ಕೊರ್ತುಜೇಂದ್ ಪನ್ಪುನಿ ಎಂಚ. ಈ ರೀತಿ ಕಷ್ಟ ಜೀವನ ಕಟ್ಟುನಾಯನ. ಅನಿ ಮಲ್ತ್‌ಜೆ ಪನ್ಪುನ ಇಂಚೆನೆ ಆದ್ ಮಲ್ಲೆ ಆಪುಂಡ್ ವಿನಹ ಕಾಸ್ ಕೊರ್ತುಜೆ ಪನ್ಪುನ ಸುದ್ಧಿಯೇ ಬರ್ಪುಜಿ.

ಕಾಲಾಂತರೊಡು ದೈವೊಗು ಸಾನ ಗೋಪುರ ನಿರ್ಮಾಣ ಆವೊಂದು ಬರ್ಪುಂಡು. ಅಪಗ ಕಟ್ಟುನಾಯೆ ಅನಿ ಸಲಕರಣೆನ್ ತನ್ನ ಇಲ್ಲ್ ಕೊಟ್ಯ, ಕಿದೆರ್ದ್ ದೆತ್ತ್‌ದ್, ಸಾನ ಗೋಪುರೊಡು ದೀಯೆರೆ ಸುರುಮಲ್ಪುವೆ. ಆತ್ ಪೊರ್ತು ಆನಗ ಒಂಜಿ ಪೊಸ ಅನಿ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ ಅವು ಬಾಳ್ತರ ಬನ್ನೆಟ ಗೋಪುರಡುಪ್ಪಂಡ್‌ಂದ್ ಅತ್ತ್‌ಡ ದನಿನ ಸ್ವಾಧೀನಡುಪ್ಪುಂಡು. ಪಿರ ಪರತ್ ಪೋದ್ ಪೊಸತ್ ಆವೊಡೆತ್ತ್. ಅಂಚಾನಗ ಪೊಸ ಅನಿ ಮನ್ಪೆರೆ ದನಿ ಪನ್ಪೆ. ಈತ್ ಖರ್ಚಿ ಆಪುಂಡುಂದು ಕಟ್ಟುನಾಯೆ ಪನ್ಪೆ. ಅಂತೂ ಒಂತೆ ಕೊರುದು ದನಿ ಮನ್ಪಾವೊಂಡೆ. ಈ ರಂಡೆ ಮಗಕ್ ಕಲ್ಪವೊಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ಒಂಜಿ ದಿನ ಬಂಜರ ದಿನ್ನದ ಮರತ್ತ ಪಲಯಿದ ಅನಿನ್ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕೆ ಮಲ್ಪಾಯೆ. ಇಂದೆಕಾಂಡ ಅಪಗಪಗ ಕಾಸ್ ಕೊರೊಡುಂದು ಇಜ್ಜತ್ತೆ. ಬಣ್ಣ ದೆಪ್ಪೋಡುಂದು ಇಜ್ಜಿ, ಕುಂಬು ಅಪುಡುಂದು ದಾಲಾ ಇಜ್ಜತ್ತೆ. ಗೋಪುರೊಡ್ ದೀದ್ ಬುಡುಂಡ ಅವುಲೆ ಉಪ್ಪುಂಡು ಪನ್ಪಿ ವಿಚಾರ. ಒರಿ ಮನ್ಪುನೆನ್ ತೂದು ಪೂರಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕೆರ್‌ಲ ಮರತ್ತ

ಪಲಯಿದ ಅನಿನ್ ಮನ್ಪೆರೆ ಲಕ್ಕಿಯೆರ್. ಪಂಡ ಕಾಸ್ ಒರಿವುಂಡು ಅತ್ತ. ಅಂಚಾದ್. ಚರಿತ್ರೆಡ್ ಈ ಸಂಗತಿ ಮರೆಮಾಚ್‌ದೆರ್. ಅನಿ ಮಲ್ತ್‌ಜೆಡ ಕಟ್ಟುನಾಯನ್ ಜೋರು ಮನ್ಪುನಿ. ಕಾಸ್ ಕೊರ್ತುಜೆರ್ ಪನ್ಪುನ ವಿಷಯನೆ ಇಜ್ಜಿಡ ಅನಿ ಮಲ್ಪುಂದಿನೆತ ದೂರು ಕಟ್ಟುನಾಯನ ಮಿತ್ತ್ ಒರಿಂಡ್. ಕಾಸ್ ಕೇಂಡ ದನಿ ಕಣ್ಣ್ ಮಲೆಪೆ. ಅಂಚಾದ್ ಅತ್ತ ಹುಲಿ ಇತ್ತ ದರಿ ಪಣ್ಪುನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಟ್ಟುನಾಯನ. ಇಂಚೆನೆ ಆದ್‌ಪ್ಪುನ ಕಾಲೊಡು ಒಂಜಿ ದಿನ ಬಲಿಮೆಡ್ ಕೇನ್ನಗ ಮರತ್ತ ಪಲಯಿಡ್ ಕಲೆಕಾರ್ನಿಕ ಇಜ್ಜಿ, ಒಂಜ ಪಾಲೆದನಿನ್ ಮಲ್ಪುಲೆ ಅತ್ತ್‌ಂಡ ಮರತ್ತ ಪಲಯಿದ ಇಡೆಕ್ ಬೆರಿದ್ ನಾಲ್ ಪಾಲೆಲೆನ್ ಆಂಡ ಊರ್‌ಲೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಬಲಿಮೆದಾರ್ ಪಂಡೆರ್.(ಉದಾಹರಣೆಗ್ ದೆಬ್ಬೇಲಿ ಗುತ್ತು ಜುಮಾದಿ ಸಾನ) ಈತಾನಗ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕೆರೆಗ್ ಮಲ್ತಿ ತಪ್ಪುದ ಅರಿವಾಂಡ್. ಅಯಿದ್ ಬೊಕ್ಕ ಪಿತ್ತಳೆದ ಬೊಕ್ಕ ಬೊಳ್ಳಿದ ಅನಿಮಲ್ಪೆರೆ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಸುರುಕ್ ಇಲ್ಲ್ ಇಜ್ಜಂದೆ ಏರೇರ್ನ ಕಿದೆಟ್ ದೀದ್ ಜೋಪಾನ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತ್‌ನ ಅನಿ, ತನ್ನ ಇಲ್ಲದ ಅಟ್ಟೊಡು ಬಲತ ಪುಗೆಕ್ ದೀನ ಅನಿ ನಂತರ ಸಾನ ಗೋಪುರೊಡು ದೀಯೆರೆ ಪಲ್ಲಟ ಆಪುನ ವುಂಡತ್ತೆ, ಅಯಿಕ್ ನಾಲ್‌ನೂದ್ ವರ್ಸದ ಚರಿತ್ರೆ ಉಂಡು.

ಬುಕ್ಕ ತಿರಿತ ಅನಿವುಂಡತ್ತೆ ಅವುಲ ಅಂಚೆನೆ, ಪಾಲೆದ ಅನಿ ಮರತ್ತ ಪಲಯಿ ಆದ್ ಪಿತ್ತಳೆ ಬೊಳ್ಳಿ ಆನಗ ಮಾತೆರೆಗ್‌ಲಾ ಗೊತ್ತಿತ್‌ನ. ಅಂಚಾದ್ ತಳಸ್ತರದ ಅತ್ತ್‌ಂಡ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ನಿರೂಪಣೆ ಎಂಚ ಮದೆಕ್ ಬೂರುಂಡು ಪನ್ಪುನೆಕ್ ಉಂದು ರಡ್ಡ್ ಉದಾಹರಣೆಲು. ಕಾಸ್ ಕೇಂಡ ಕಣ್ಣ್ ಮಲೆಪೆರ್ ಪನ್ಪುನೆಕ್ ಪೊಕ್ಕಡೆ ಅನಿಮಲ್ತ್‌ಜೆ ಪನ್ಪುನ ಆರೋಪನ್ ಕಟ್ಟುನಾಯನ ಮಿತ್ತ್ ಪಾಡ್ದ್ ಆರಾಧನಾ ಚರಿತ್ರೆ ನಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟೊಡು ಬೊಳ್ಳಿದ ಅನಿ ಆದ್ ಮಾರ್ಪಾಡಾಂಡ್.

ಚರಿತ್ರೆ ಸೇರಿನ ಕಿನ್ಯ ಕಿನ್ಯ ಬೂಕುಲು

ಮದ್‌ಮಾಳತ್ತ್ ಮದ್‌ಮಯೆ (ಕತೆ)

ಎಂ. ವಿಠಲ ಹೆಗ್ಡೆ

ಪ್ರಕಟಣೆ : ಎಸ್.ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿ ತುಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ

ತುಳುನಾಡ್ ಪ್ರೆಸ್, ಉಡುಪಿ

ಬಿಲೆ : 0.2.0 1933

ಕಾಂಪರಣ್ಣನ ಕಟಿಪಿಟಿ

ಡಾ. ಕರುಣಾಕರ್ ಎನ್. ಶೆಟ್ಟಿ ಪಣಿಯೂರು

ದಿನತ ದೇವೆರ್ ಪಡ್ಡಯಿ ಕಡಲ್‌ಡ್
ಮುರ್ಕೆರಾನಗ ಕಾಂಪರಣ್ಣೆ ತನ್ನ
ಮೋಕೆದ ಬುಡೆದಿ ಕಮಲಕ್ಕನ್ ಲೆತ್ತ್‌ದ್
ಪಂಡೆರ್ ಇಂದಯಾ ಕಮಲೊ ಕೋರ್ದಟ್ಟಿಗ್
ಪೋವೂಂದುಲ್ಲೆ ಇನಿತ ಪಂಚಾಂಗದ
ತಿಥಿತ ಲೆಕ್ಕೊಡು ನಮ್ಮ ವುರಿಯೆನೆ
ಕಾದೊಡು ಇಡಿಕೆ ಕಟ್ಟುವ ದಾನೆ
ಬೊಕ್ಕ ಎಡ್ಡೆ ಕೊಡಕನೆತ ಅರೆಪು
ಕಡೆದ್ ದೀ ರೊಟ್ಟಿ ಎಂಚಲಾ ಸೋಡ್ತಿಗ್
ಮಲ್ದಿನ ಉಂಡತ್ತಾ ಕಮಲಕ್ಕ ಉಂದೆನ್
ಕೇನ್ದ್ ಉತ್ತರ ಕೊರೊಡ್ದ್ ದುಂಬೆ
ಕಾಂಪರಣ್ಣೆ ಕಟ್ಟಪುಣಿ ದಾಂಟ್‌ದ್
ಪೋದಾದಿತ್ತ್‌ಂಡ್ ವುರಿಯಗ್ ಬಾರೀ
ಎಡ್ಡೆಂತಿನ ಮೈಪನ ಪತಿ ತಿಕ್ಕ್‌ನಗ
ಕಾಂಪರಣ್ಣೆ ತೊಡು ದಿಂಗರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್
ಮಿಂಗು ಪರ್ಬುಲು ಬಾಲ್ ಕಟ್ಟರೆ
ಬಾಬಣ್ಣೆ ಅರಿ ನೀರ್ ಗಾಳಿ ಪಾಡರೆ
ರಡ್ಡ್ ಕೋರಿಲ್ಲ ರಭಸೊಡು ತೊರ್ತನರ
ಸುರು ಒರ ಮೈಪಗ್ ಪೆಟ್ಟಾಂಡ
ಕುಡೊರ ವುರಿಯನ್ ನೀರ್ ಪರ್ಪಾದ್
ಗಾಳಿ ಪಾಡ್ದ್ ಕುಡ ಉಂತಾಯರ್
ಕುಡ ತೂರ್ತೊನರ ಸುರು ಇತ್ತ ದಾದ
ತೂಪಿನಿ ಮೈಪೆ ಲಾಗಿದ್ ತೊರ್ತಿನ ಪೆಟ್ಟ್‌ಗ್
ವುರಿಯನ ಕಾರ್ದ ಪುಟ್ಟೆ ಪೋಡಿ ಪೊಡಿ
ಕಾಂಪರಣ್ಣನ ತರೆತ ತಿಪ್ಪಿ ತಿರ್ಗಾರೆ ಸುರು
ದೆಂಜಿಲಾ ಇಜ್ಜಿ ದೆಂಜಿಗ್ ಪಾಡಿನ ಕೈಲಾ ಇಜ್ಜಿ
ತನ್ನ ಕೋರಿಗೆ ಆರ್ ದೂಜಣ್ಣಡ ಕೂರ್ತಿನ
ದೂದುದ ದುಡ್ಡುಲಾ ಪೋಂಡು

ತರೆ ಗಿರ್‌ಮಿಟ್ ಆದ್ ಮಿಂಗು ಪರ್ಬುಲು
ಬಾಬಣ್ಣೆ ಲೆತ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಡಲಾ ಪಿರ
ಮುಕುಡಂದೆ ಬೀಸ ಬೀಸ ಪಿದಾಡಿಯರ್
ಮಂಡೆ ಬೆಚ್ಚೊಡು ಎದುರುಡ್ ತೋಜಿನ
ಗಡಂಗ್ ಪೊಗ್ಗಿಯೆರ್ ಗಂಗಸರ ದೊಂಡೆಗ್
ಮಯಿತೊಂಡೆರ್ ಮಯಿತೊಂದೆ ಪೋಯೆರ್
ಗಡಂಗ್‌ದ ಬಾಕಿಲ್ ಮುಚ್ಚರಾನೆಗ
ಕಾಂಪರಣ್ಣಗ್ ಕಮಲಕ್ಕನ ನೆಂಪು
ತನಕ್ ತಾನೆ ಪನೊಂಡೆರ್ ಪಾಪ
ಕಮಲು ಅರೆಪ್ ಕಡೆದ್ ದೀದ್
ಕಾತೊಂದುಲ್ಲೊಲ ದಾಣ್ಯ ಬೀಸ ಬೀಸ
ಕಾರ್ ದಕ್ಕರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್
ಆಂಡ ಕಾರ್‌ಲು ಆರ್ ಪನ್ನೆನ್ ಕೇನೊಂದಿಜ್ಜಿ
ನಾಯಿಲೆನ ಕುರೆಪಾಟ ಗುಮ್ಮ ಗೂರೊಂದುಂಡು
ಎಂಚಲಾ ಇಲ್ಲ್ ಪೋದ್ ಮುಟಿಯೆರ್
ಮಂಡೆಗ್ ಮಯಿತೊಂದಿನ ನನಲಾ ಜಯಿದಿಜ
ಚಾವಡಿದ ಬಾಕಿಲ್ ಕೈ ಪಾಡ್‌ನಗ
ಎಲಾ ಬಾಕಿಲ್ ತನ್ನಾತೆಗೆ ಜತ್ತ್‌ಂಡ್
ಕಮಲೊ ಕಮಲೊ ಉತ್ತರ ಇಜ್ಜಿ
ಕಾರ್‌ಗ್ ಪಜೆ ಕೊಲ್ತ್‌ಂಡ್
ಕಮಲೊ ಕಮಲೊ ಕೋಪ ಮಲ್ತೊನೊಡ್ಚಿಯ
ಬೇಜಾರ್ ಬುಡ್‌ಯಾ ಕಾಂಪರಣ್ಣೆ
ಅಡೆಗೇ ಕಬಿಡಿಯೆರ್ ಪುಲ್ಯ ಪುಲ್ಯಾನಗ
ಕಮಲಕ್ಕ ಕಂಡೆನಿ ನನಲಾ ದಾನಿ
ತೋಜುಜೆರ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಚಿಮಿಣಿ ಪತೊಂದು
ಜಾಲ್‌ಗ್ ಜತ್ತ್‌ದ್ ತೂಪೆರ್ ತೂಪಿನಿ ದಾದ
ಜಾಲ್‌ಡ್ ಪರ್ತ್ ಪಾಡ್ದಿನ ಉರ್ದ್‌ದ
ಮೋರಿಡಪ್ಪ ನಾಯಿ ಕೂಕ್ರನ್ ಆರಾದ್
ಪತ್‌ದ್ ಕಾಂಪರಣ್ಣೆ ಕನೊಟೆ ಕನರೊಂದುಲ್ಲೆರ್
ಕಮಲೊ ಕಮಲೊ ನನೊಂತೆ ಕೈತಲ್
ಬಲಯಾ ಇಂದ ನಾಚಿಗೆ ದೇಗ್‌ಯಾ
ನನೊಂತೆ ಕೈತಲ್ ಬಲಯಾ.......

ಬೆನ್ನಿದ ನೆಂಪು

ಹಸು. ಒಡ್ಡಂಬೆಟ್ಟು

ಕೋರಿ ಕೆಳೆಪ್ಪು
ಆಂಡ್ ಬೊಳುಪ್ಪು
ತಂಜನತೆಲಿ ಉಪ್ಪು

ಮುಂಡಾಸ್‌ತರೆಟ್ಟ್
ಬೈರಾಸ ಬೆರಿಟ್ಟ್
ಎರ್ಲೆಗ್ ನುಗ ಕಟ್ಟ್

ಅಂದ್ ನುಗ ಕಟ್ಟುನ ಆ ಕಾಲ ಕರಿದ್ ಪೋಂಡ್. ಇತ್ತೆ ಅವು ಪೂರಾ ಮಯ ಮಯ ನೆಂಪು ಮಾತ್ರ. ತುಳುನಾಡ್ದ ಈ ಮಣ್ಣ್‌ಡ್ ಆ ಕಾಲದ ಬೆನ್ನಿದ ಗಮ್ಮತೆ ಬೇತೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಕೂಡುಕುಟುಂಬ ಸಂಸಾರಡ್ ಮಾತೆರ್ನಲಾ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಗೆಡ್ ಕಂಡ ಬೆನ್ಪಿನ ಕುಸಿ ಬೇತೆನೆ. ಅವೆನ್ ಬಾಯಿಡ್ ಪಂಡ ತೆರಿಯಂದ್ ಅನುಭವಿಸದ್ ತೆರಿಯೊನೊಡು. ಇತ್ತೆ ಪೂರೆರೆಗ್ಲಾ ಪೇಂಟೆದಂಚಿ ಪೋಪುನನೇ ಆಸೆ. ಅಂಚಾಯಿನೆರ್ದಾದ್ ಬೆನ್ನಿದ ಕಂಡೊಲು ಪೂರಾ ಪಡಿಲ್ ಬೂರ್ದಂಡ್. ಒಂತೆ ಒಂತೆ ಬೆನ್ನಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡ ಅಯಿಕ್ ಪೊರ್ತುಗು ಸಮಕಟ್ಟ್ ಬೇಲೆಗ್ ಜನಲಾ ತಿಕ್ಕುಜಿ ಅತ್ತಂಡ ಮೆಷಿನ್ ಕಂಡಗ್ ಜಪ್ಪುಜಿ ಪನ್ಪಿನ ಏತ್ಡ್ ಅವೆನ್ ಅಂಚನೇ ಪಡಿಲ್‌ಗ್ ಬುಡ್ದು ಅಂಗಡಿರ್ದ್ ಅರಿ ಕನಪುನನೇ ಬಂಜದಾಂತಿ ಕೆಲಸ ಪಂಡ್ದ್ ಮನಿಪಂದೆ ಕುಲ್ದಿನಕುಲೆ ಹೆಚ್ಚ.

ದುಂಬುದ ಕಾಲಡ್ ಬೆನ್ನಿದಾಯಗ್ ಎಡ್ಡೆ ಮರ್ಯಾದಿ ಇತ್ತಂಡ್, ಮಾನಾದಿಗೆಲಾ ಬಿರ್ದ್‌ಲಾ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಮುಡಿ ಬಾರ್ದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಡ್ ಆಯನ ಮರ್ಯಾದಿ, ಮಾನಾದಿಗೆ, ಬಿರ್ಸಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕೊಂದಿತ್ತಂಡ್. ಜಾಲ ಕರೆಟ್ ಮಲ್ಲ ಬೈತ ಮುಟ್ಟೆ ತೂನಗನೇ ಆ ಇಲ್ಲದ ಬೆನ್ನಿದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕಾಲ ಸಂದಿಲೆಕ್ಕನೇ ಬೆನ್ನಿದಾಯಗ್ ಮೂಜಿಕಾಸ್ದ ಮರ್ಯಾದಿಲಾ ಇಜ್ಜಂದೆ ಪೋಂಡು.

ಆಂಡ ಆ ಕಾಲದ ಬೆನ್ನಿದ ಕಸುಬುಲೆನ್ ನೆನೆಪು ಮಲ್ಪುನನೇ ದಾದನೋ ಕುಸಿ.

ಏತ್ ಗಾಳ್ಯಾ ಬರ್ಸ ಬತ್ತೊಂದಿತ್ತಂಡಲಾ ಕೊರಂಬು ತರೆಕ್ ಪಾಡೊಂದು ತರೆಟ್ಟ್ ಮುಟ್ಟಲೆ ದೀಯೊಂದು ಐತ ಮಿತ್ತ್ ಬೈರಾಸ್ ಕಟ್ಟೊಂದು, ಪುಗೆಲ್ದ್ ನುಗ ನಾಯೆರ್ ದೀಯೊಂದು ಎರ್ಲೆನ್ ದೇರೊಂದು ಕಂಡ ಜಪ್ಪುನ ಆ ಪೊರ್ಲು ಮರಪೆರೆ ಸಾದ್ಯನೇ ಇಜ್ಜಿ. ಪದ ಪನೊಂದು ಕಂಡದಪ್ಪುನ ಎನ್ನ ಅಮ್ಮೆರೆನ ನೆನೆಪು ಎಂಕ್ ಇತ್ತೆಲಾ

ಕಣ್ಣೆದುರು ಬರ್ಪುನದು. ಒಂಜಿ ಸಾಲ್ ರಡ್ಡ್ ಸಾಲ್ ಮೂಜಿ ಸಾಲ್ ಇಂಚನೆ ಸಾಲ್ ಸಾಲ್ ದತ್ತ್‌ದ್ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ಕಂಡನ್ ಸಮಕಟ್ಟ್ ಮಲ್ಪೆರೆ ಪಲಯಿ ಪಾಡೊಡು. ಆ ಪಲಾಯಿದ ಮಿತ್ತ್ ಯಾನ್ ಕುಲ್ಲುದು ಇಡಿ ಕಂಡ ಸುತ್ತೊಂದಿತ್ತೆ. ಐತ ಕೊಸಿಯೇ ಬೇತೆ.

ದತ್ತ್‌ದಾಯಿ ಬೊಕ್ಕ ಕಂಡ ಬಿತ್ತುನ ಕೆಲಸ. ಗೆತ್ತ್ ದೀನ ಬಿತ್ತ್‌ದ ಬಾರ್‌ನ್ ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ಮಂಡೆಡ್ ನನೆತ್ ದೀದ್ ಕಾಂಡೆ ಅಂಬಿ ನೀರ್ ಕೊರ್ದ್ ಬಾರೆದಿರೆಟ್ ಮುಚ್ಚಿದ್ ಸಿಕೆ ಬರ್ಪಾವೊಡ್. ಈತ್ ಪೂರ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ಬಿತ್ತುನ ಕೆಲಸ. ನೇಜಿ ಸೂಡಿ ಕಟ್ಟ್‌ದ್ ನಟ್ಟಿ ನಡ್ಪುನ ಪೊರ್ಲು. ಕಂಡ ಕೊಯಿಪ್ಪುನ ಪೊರ್ಲ್ಯ ಗಮ್ಮತ್. ಅಯಿನ್ ಆನೆ ಪಡಿ ದೀದ್ ನೋಪುನಗ ಅಯಿಟತ್ತಿ ಬಾರ್ ರಟ್ಟುನ ಪರ ಪರ ಸೊರ. ನಮ್ಮನೇ ಕಂಡದ ಬಾರ್ದ್ ಆಯಿನ ಅರಿತ ಪುದ್ವಾರ್ ವನಸ್ ಉನ್ನಗ ಬೆನ್ನಿ ಮಲ್ತಿನೆತ ಸಾರ್ಥಕ ಭಾವನೆ, ಬೆನ್ನಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಲ್ಪುನಗ ಐತ ಒಟ್ಟುಗು ಕಯಿಕಂಜಿ ಸಾಂಕ್‌ಡ್ ಪೇರ, ಗೊಬ್ಬರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಜೀವನ ಮಲ್ಪುನಗ ನಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯಲ ಎಡ್ಡೆ ಇಪ್ಪುಂಡು. ಏತ್ ಕಾಸ್ ಮಲ್ತುಂಡಲಾ ಆತೇ ಸೀಕ್‌ಲೆನ್ ಸಾಂಕುನ ಈ ಕಾಲೊಡ್ದು ಆ ಕಾಲನೇ ಎಡ್ಡೆ ಇತ್ತುಂಡ್.

- ಅಂಗಿ ಕೊರ್ದ್ಯ ಭಂಗಿ ಒಯ್ತ್‌ದ್ ಮಂಗೆ ಆಯೆ
- ಸಂದಿಡ್ ಪೋಂಡ ಮೆಂಚ್‌ದ ಪೋಡಿಗೆ ಪೋವಾ
- ಅಂಗ್ಯೆದ ಪೊಡಿಕ್ಕ್ ಕನ್ನಡಿ ದಾಯೆ?
- ಅಂಟವಾಳ ಕಾಯಿಗ್ ಬಂಟವಾಳಗ್ ಪೋವೊಡಾ?
- ತೆಲಿ ಪರ್ಪ್ಯನಾಯಗ್ ಮೀಸೆ ಪೂಜುನಾಯೆ ಒರಿ.
- ಅಕ್ಕೆ ಎನ್ನ ಆಂಡ ಭಾವೆ ಎನ್ನಾಯೆನಾ?
- ನಿಂಗ್ಯೆರೆ ತೀರಂದಿನಾಯನ ಬಾಯಿಗ್ ಮೂಡೆ ದಿಂಜಾಯಿಲೆಕ್ಕ
- ಅರೆತಿನಾಯೆ ಪರುವೆ ಮೊರೆತಿನಾಯೆ ತಿನುವೆ.
- ಬುಲ್ಪು ಜೋಕುಳೆ ಕೈಟ್ ಬೆಲ್ಲ ಕೊರಿಲೆಕ್ಕ
- ಪಿಜಿನ್‌ದ ಕಾರ್‌ಗ್ ಮಣ್ಣ್‌ದ ಸಂಕಲೆ

ಹೆರ್ಮನ್ ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್ ಕನ್ನಡ ಗಾದೆದ ಸಂಗ್ರಹೊಡ್ದು
(ಅನು : ಬಿ.ಜಿ.ಎ.)

ಕಾಲ ಚಕ್ರ

ಮಾಮಿಗೊಂಜಿ ಕಾಲ, ಮರ್ಮಲೆಗೊಂಜಿ ಕಾಲ
ಉಂದು ಯಾನ್ ಪನ್ಪಿ ಪಾತೆರತ್ತ್
ಹಿರಿಯಾಕುಲೆನ ಗಾದೆ!
ಸಮ್ಮಲೆಗೊಂಜಿ ಕಾಲ! ಅರ್ವತ್ತಗೊಂಜಿ ಕಾಲ!
ಅಮ್ಮಗೊಂಜಿ ಕಾಲ! ಮಗಕ್ಕೊಂಜಿ ಕಾಲ!
ಪಲಯಗೊಂಜಿ ಕಾಲ, ಮೆಗ್ಯಗೊಂಜಿ ಕಾಲ!
ಬಡವಗೊಂಜಿ ಕಾಲ, ಸಿರಿವಂತಗೊಂಜಿ ಕಾಲ!
ಬಡವೆ ಆದ್ ಪುಟ್ಟಿಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿಗೆ!
ತಜಂಕಾದ್ ಕೊಡಿಪ್ಪಿಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿಗೆ!
ಪಾಪೊದಾಯೆನ್ ತೂಂಡ ನಕ್ಕುರುಲಾ ಜಿಡೆ ದೆರ್ಪುಂಡುಗೆ
ಗತಿ ಇಜ್ಜಿಂಡ್‌ಲಾ, ಮತಿದಾಂತೆ ಆಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿಗೆ!
ದುಂಬುದ ಕಾಲೊಡು ಗುರಿಕ್ಕಾರಗ್!
ಗುತ್ತುದಾಯೆಗ್, ಪಟ್ಲೇರೆಗ್!
ದನಿಕುಲೆಗ್ ಮಲ್ಲ ಮಾರ್ಯಾದೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್!
ಇನಿತ್ತ ಕಾಲೊಡು ಪಣವುದಾಯಗ್!
ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಲೆಗ್ ಮಲ್ಲ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊರ್ಪೆರ್!
ಪಣವುದಾಂತಿನಾಯಗ್ ಬಿಲೆ ಇಜ್ಜಿ!
ಬುದ್ದಿದಾಂತಿನಾಯೆ ಕುರಿಕ್ಕ್ ಸಮ!
ಕೂಲಿ ಇಪ್ಪುನಗನೆ ಕಡ್ಲೆ ತಿನೊಡು!
ಜವ್ವನ ಇಪ್ಪುನಗನೆ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ಪೊಡು!
ಕಾಸ್‌ಬೋಡ್ ಖರ್ಚಿಗ್, ಉಳಿತಾಯೊಗು!
ಬೊಕ್ಕ ಕಷ್ಟೊಡಿತ್ತಿನಕುಲೆಗ್ ಸಾಯ ಮಲ್ಪೆರೆ!
ಹಣೆಬರಹಂದ್ ಮನಿಪಂದೆ ಕುಲ್ಲುಂಡ
ಆಯುಷ್ಯ ಮುಗಿನವು ಗೊತ್ತಾವಂದ್!
ವಿದ್ಯೆ, ಪ್ರತಿಬೆಗ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊರುಂಡ!
ಅವು ಸಮಾಜೊಡು ನೆನತ್ತ್ ತೋಜು!
ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಡ್
ಸರ್ಕಾರಿ ಸವಲತ್ತ್‌ನ್ ಪಡೆಯಿನಾಯೆನೆ ಬಿರ್ಸೆ!
ರಾಜಕೀಯೊಡು ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಿನಾಯೆನೆ ಬಿರ್ಸೆ!

ಆನಂದ ಸಾಲ್ಯಾನ್

ರಂಗಭೂಮಿದ ಬುಲೆಚ್ಚಿಲ್ ಆನಿ ಇನಿ ಎಲ್ಲೆ

ಎ. ಶಿವಾನಂದ ಕರ್ಕೇರ

ರಂಗಭೂಮಿ ಬೊಕ್ಕ ನಾಟಕ ಮಾತೆರೆನ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ಪು ಒಂಜಿ ಕಲೆ. ತೆರಿನಕ್ಲು ಪನ್ಪೆರ್ ಪೊರ್ಲುಡು ಬದುಕುನನೇ ಒಂಜಿ ಕಲೆಂದ್. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಪನ್ಪಿ ಲೆಕ್ಕೊಡು ಜಗತ್ತೇ ಒಂಜಿ ರಂಗಭೂಮಿ. ನಾಟಕ ಪನ್ಪಿನವು ಸರ್ವ ದೇಸೊಡ್ಲಾ, ಸರ್ವ ಕಾಲೊಡ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಂತೆಡ್ ಮಿತ್ತ ಸಾಲ್‌ಡುಂತುಂಡು. 'ಕಾವ್ಯೇಷು ನಾಟಕಂ ರಮ್ಯಾಂ' ಉಂದು ಕಾಳಿದಾಸನ ಕವಿವಾಣಿ. ನಾಟಕೊಡು ನವರಸೊಕ್ಲು ಬೋಡು – ಸಿಂಗಾರ, ವೀರ, ಕರುಣೆ, ಅದ್ಭುತ, ಭಯಂಕರ, ಬೀಭತ್ಸ, ರೌದ್ರ, ಹಾಸ್ಯ, ಶಾಂತ. ಒಂಜಿ ಉಂಚಿ ನಾಟಕ ಆವೊಡಾಂಡ ಐಟ್ ಉಂದು ಮಾತ ಸತ್ವ ಇತ್ತ್‌ಂಡನೇ ಪೊರ್ಲು. ಅಂಚೆನೇ ಗಟ್ಟಿ ತಿರ್ಲ್ ಇತ್ತಿ ನಾಟಕದ ಬರವು (ಸ್ಕ್ರಿಪ್ಟ್) ಬೊಕ್ಕ ನಾಟಕೊದ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಪಾತ್ರದಾರಿಲು, ಕಥಾನಾಯಕೆ, ಜನೊಕ್ಲು, ವಿಲನ್, ಹಾಸ್ಯಗಾರೆ, ಪೊಣ್ಣುಲು ಇಜ್ಜಾ ಪೊಣ್ಣ ವೇಷದಕುಲು. ಕಲಾವಿದೆರೆಗ್ ಬೋಡು ಎಡ್ಡೆ ಮೈಕಟ್ಟ್‌ದ ಸರ್ರ, ಪೊರ್ಲು, ನಟನೆ ಚಾತುರ್ಯ, ಆವಬಾವ, ಸ್ವರಬಾರ, ಬುದ್ಯಂತಿಗೆ ಈತ್ ಮಾತ ಒಟ್ಟಾಂಡನೇ ಒಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ನಾಟಕ ತಯಾರಾಪುಂಡು ಪಂಡ್ದ್ ಪನೊಲಿ.

ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ ರಂಗಭೂಮಿಗ್ ಕಮ್ಮಿಡ್ ಕಮ್ಮಿ ಮೂಜಿ ಸಾರ ವರ್ಸೊದ ಇತಿಹಾಸ ಉಂಡುಂದು ಲೆಕ್ಕ ಪಾಡಿಯೆರ್. ಭಾರತ ದೇಸೊಡು ಕ್ರಿ.ಪೂ. 150ಡ್ದು 300 ವರ್ಸೊದ ಪಿರಾವೇ ರಂಗಭೂಮಿದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಉಂದೆಟ್ ಗ್ರೀಕ್ ನಾಟಕನೇ ಬಾರಿ ಪುರಾತನ ಬೊಕ್ಕ ನಮ್ಮ ರಂಗಬೂಮಿದಲಾ ಮೂಲಂದ್ ತೆರಿಯೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕಾಲ ಕರಿನೆ ತೆರಿಂಡ್ ನಮ್ಮ ರಂಗಭೂಮಿ ಬುಲೆತಿನಿ ಪಾರ್ಸಿ ರಂಗಭೂಮಿದ ಮುಖಾಂತರಾಂದ್. ಮಾರ್ಚ್ 27 ಜಗತ್ತ್‌ಗೇ ಒಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ದಿನ ಪಂಡ ವಿಶ್ವ ರಂಗಭೂಮಿದ ದಿನಾಚರಣೆ.

19ನೇ ಶತಮಾನದ ನಡುಬಾಗೊಡು 1870ಡ್ದು 1930 ಮುಟ್ಟ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿದ ಬಾರಿ ಎರ್ತೆದ ಕಾಲಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಈ ಪೊರ್ತು ಪಾರ್ಸಿ ನಾಟಕ ಕಂಪೆನಿದ ಬೆನ್ನಿ ಎಡ್ಡೆ ಬುಲೆಯಿ ಕಾಲ. ಈ ಸಮಯೊಡು ಬಂಗಾಳಿ, ಮರಾಠಿ ರಂಗಭೂಮಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ್ ಪರಡ್‌ಂಡ್. 1875ಟ್ ಗುಜರಾತ್‌ಡ್ದ್ ತಮಿಳ್‌ನಾಡ್ ಮುಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಡ್ ಕಡಿಮೆ 20 ಪಾರ್ಸಿ ನಾಟಕ ಕೂಟೊಲು ಪುಟ್ಟುಂಡು. 1872ಟ್ ಗುಜರಾತ್‌ಡ್ದ್ ತಮಿಳುನಾಡ್ ಮುಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಡ್ ಕಡಿಮೆ 20 ಪಾರ್ಸಿ ನಾಟಕ ಕೂಟೊಲು ಪುಟ್ಟುಂಡು. 1872ಟ್ ಬಂಗಾಳದ ವೃತ್ತಿ ತಂಡ ಬೊಕ್ಕ 1880ಡು ಮರಾಠಿ ರಂಗಭೂಮಿಲಾ ಉದಿತ್‌ಂಡ್. ಈ ಕಾಲೊಡು ಜನ (ಪ್ರೇಕ್ಷಕೆರ್) ಮೂಜಿ ಕಡೆಟ್ ಇಜ್ಜಿ ನಾಲ್‌ಸುತ್ತ ಕುಲ್ಲೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಗೆ.

ಈ ರೀತಿದ ಕ್ರಮ ನಮ್ಮ ಆಟೊಡು (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಡ್), ರಂಗಸ್ಥಳತ ನಾಲ್ ಸುತ್ತ ಇಜ್ಜಾ ಮೂಜಿ ಕಡೆಟ್ ತೂಪುನಂಚಿನ ರಂಗತಂತ್ರ ಪಿರಾಕ್‌ದ್ದೇ ಉಂಡು. ಇಂಚ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬೊಕ್ಕ ರಂಗಭೂಮಿಗ್ ಕೈತಲ್ ಕೈತಲ್‌ದ ಸಂಬಂಧ ಉಂಡುಂದು ಲೆಕ್ಕ. ತೂಲೇ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬಣ್ಣ ಪಾಡುನ ಜಾಗೆ ಚೌಕಿ, ರಂಗಭೂಮಿಡ್ ಬಣ್ಣ ಪೂಜುನ ಕೋಣೆಂದ್ (ಮೇಕಪ್ ರೂಂ) ಪನ್ಪ.

19ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಾಲನೇ ಟಿಕೆಟ್ ರಂಗಭೂಮಿದ ಬುಲೆಚ್ಚಿಲ್ಗ್ ಅಡಿಪಾಯಾತ್‌ಂಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಂಗಭೂಮಿದ ಪ್ರಭಾವೊಡು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ., ಕುವೆಂಪು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಾಟಕೊನು ರೂಪಾಂತರ ಮಲ್ತೆರ್. ಈ ಕಾಲೊಡು ಪೊಸ ಪೊಸ ನಾಟಕ ತಂಡೊಲು ಪುಟ್ಟುಂಡು. ಅಂಚನೆ 1860ಡ್ದು 1880ದ ನಡುಟು ಕರ್ನಾಟಕೊಗು ಮಾರಾಷ್ಟ್ರೊಡ್ದು ಪೊಸ ರೀತಿದ ನಾಟಕೊಲು ತಿರ್ಗಾಟೊಗು ಬತ್ತ. ಈ ತಿರ್ಗಾಟನೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪೊಸ ನಾಟಕ ತಂಡದ ಪುಟ್ಟುಗು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಂಡ್. ಹೆಗ್ಗೋಡ್ದ ನೀನಾಸಂ, ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ಚಿಂದೋಡಿ ಲೀಲಾನ (ಪೊಲೀಸನ ಮಗಳು), ಮಾಸ್ಟರ್ ಹಿರಣ್ಣಯ್ಯನ (ಲಂಚಾವತಾರ), ದೇವದಾಸಿ, ರಂಗಾಯಣದ ಸದಾರಮೆ. 1880–1920ಡು ಸಂಗ್ಯಾ ಬಾಳ್ಯಾ. ಉಂದೆಟ್ ಬಾಸನ ನಾಟಕ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕೊಲು ಬಾರಿ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಪನೊಲಿ. 1970ಡ್ದು 1980 ಬಿ.ವಿ. ಕಾರಂತೆರ್‌ನ ತಾಲಿಂಬುಡು – ಹಯವದನ, ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಮಿ, ಘಾಸೀರಾಂ, ಕೊತ್ವಾಲ್, ಕಾಳಿದಾಸನ ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಕುಂತಲೆ, ತುಘಲಕ್‌ದಂಚಿ ನಾಟಕೊಲು ಬಾರಿ ಪ್ರಚಾರೊಗು ಬತ್ತ. ಈ ಪೊರ್ತುಗ 'ದ ಮೌಸ್ ಪ್ರಾಸ್' ಪನ್ಪಿ ನಾಟಕ ಲಂಡನ್‌ಡ್ ಕರಿನ ಎಳ್ಪ ವರ್ಷೊಡ್ದಿಂಚ ನಿರಂತರ ಇನಿಲಾ ಗೊಬ್ಬೊಂದುಲ್ಲೆರ್ ಪನ್ಪಿನನೇ ಆಶ್ಚರ್ಯ.

ಪಾರ್ಸಿ ರಂಗಭೂಮಿದ ಮುಖಾಂತರ ಇತ್ತೆದ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ರಂಗಭೂಮಿ ಎಡ್ಡೆ ರೀತಿಡ್ ಮೂಡ್ದು ಬತ್ತಿನಿ 1850–1870ದ ನಡು ಕಾಲೊಡು. ಇಂದೆತ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಮುಂಬಾಯಿ, ಕಲ್ಕತ್ತ ಬೊಕ್ಕ ಮಾರಾಷ್ಟ್ರ. ಅಪಗ ಮರಾಠಿ ರಂಗಭೂಮಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಲಾ ಬಿರ್ಸ್‌ಡ್ ನಡತೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಈ ಕಾಲೊಡು ಸ್ಕ್ರೀನ್, ಪರ್ದೆ, ಬಣ್ಣ, ನಾಟಕದ ಬದಲಾವಣೆ, ವೇಷಭೂಷಣ, ಟಿಕೇಟ್, ಬೊಲ್ಪು, ರಂಗವಿನ್ಯಾಸ, ರಂಗಮಂದಿರ, ಮೈಕ್, ಸೀನ್, ಸೀನೆರಿದ ಪರ್ದೆ, ಸುತ್ತುನ ಪರ್ದೆ, ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಂಡ್. ಅಪಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ದ ಕೆಲವು ನಾಟಕೊಲು ಕನ್ನಡೊಗು ಭಾಷಾಂತರಾಂಡ್. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ಒಥೆಲ್ಲೋ, ರೋಮಿಯೊ ಆಂಡ್ ಜೂಲಿಯಟ್, ದ. ಮರ್ಚಂಟ್ ಆಫ್ ವೆನಿಸ್, ಹ್ಯಾಮ್‌ಲೆಟ್ ನಾಟಕೊಲು. ಅತ್ತಂದೆ ರಂಗಭೂಮಿದ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ, ರಂಗವಿನ್ಯಾಸ ನಟನೆಡ್ ಮಸ್ತ್ ಬದಲಾವಣೆಯಾಂಡ್. 1959ಡು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಡ್ರಾಮಾ ಬೊಕ್ಕ ನೀನಾಸಂ, ರಂಗಾಯಣ, ರಂಗಭೂಮಿದ ಬಗೆ ಕಲ್ಪವು ಈ ಶಾಲೆಲು ಪುಟುದು ನಾಟಕದ ಬುಲೆಚಿಲ್ಗ್ ಮಸ್ತ್ ಉಪಕಾರಾಂಡ್. ಕುಡ್ಲಡ್ಲಾ 1970ಡ್ದು ಬೊಕ್ಕ ಹವ್ಯಾಸಿ ಅಂಚೆನೆ ವೃತ್ತಿ ರಂಗಭೂಮಿನ್ಪಿ ಮಸ್ತ್ ನಾಟಕ ತಂಡೊಲು ಪುಟ್ಟಿಯ. ಅಯಿಟ್

ಭೂಮಿಕ, ಆಯನ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ, ಯವನಿಕಾ ಅತ್ತಂದೆ ಉಡುಪಿಡ್ ರಂಗಭೂಮಿ. 1976ಟ್ಟ್ ಮಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿ ಪುಟುದು ತುಳು ನಾಟಕ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬುಲೆಚಿಲ್ಗ್ ಮಸ್ತ್ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊರಿಯೆರ್ ಪಂಡ್‌ಂಡ ತಪ್ಪಾವಾಂದ್.

20ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗೊಡು ರಂಗಭೂಮಿದ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ದಿಗ್ಗಜೆರ್ ಸಿನೆಮಾರಂಗೊಗು ಬತ್ತ್‌ದ್ ಬಾರಿ ರೈಸಿಯೆರ್. ಐಟ್ ಮುಖ್ಯವಾದ್ ಡಾ. ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್ (ಬೇಡರ ಕಣ್ಣಪ್ಪ), ನರಸಿಂಹ ರಾಜ್, ಪಂಡರಿಬಾಯಿ, ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಬಿ. ಸರೋಜ ದೇವಿ, ಲೋಕೇಶ್, ಲೋಕನಾಥ್, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಚಂದ್ರು, ಚಿಂದೋಡಿ ಲೀಲಾ, ಲೀಲಾವತಿ, ಕಲ್ಪನಾ, ಮಂಜುಳ, ಡಾ. ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ್, ಭಾರತಿ, ಆರತಿ, ಜಯಂತಿ, ಅಶ್ವಥ್, ಕಲ್ಯಾಣ್‌ಕುಮಾರ್, ರಾಜೇಶ್, ದಿನೇಶ್, ಅಂಬರೀಷ್, ಬಾಲಕೃಷ್ಣ, ವಜ್ರಮುನಿ, ಉದಯಕುಮಾರ್, ಎಂ.ಪಿ. ಶಂಕರ್, ಸುಂದರಕೃಷ್ಣ ಅರಸು, ಮುಸುರಿ, ಎನ್.ಎಸ್. ರಾವು, ಅನಂತ್‌ನಾಗ್, ಶಂಕರ್‌ನಾಗ್, ಕಾಶಿನಾಥ್, ಹಿರಣಯ್ಯ, ಮಾಲಾಶ್ರೀ, ಉಮಾಶ್ರೀ, ಜಯಮಾಲ. ಉಂದುವೇ ಕಾಲಘಟ್ಟೊಡು ತುಳುಟ್ಲಾ ಮಸ್ತ್ ರಂಗ ಕಲಾವಿದೆರ್ ಬರ್ಪೆರ್ – ಜೆ. ರವೀಂದ್ರ, ರಾಮಣ್ಣ ರೈ, ರೋಹಿದಾಸ್ ಕದ್ರಿ, ತಾರನಾಥ್ ನಾಯ್ಕ್, ಆನಂದ ಶೆಟ್ಟಿ, ಗಂಗಾಧರ್ ಶೆಟ್ಟಿ, ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಕದ್ರಿ, ಸೋಮಶೇಖರ ಪುತ್ರನ್, ಅಚ್ಚುತ ಕಲ್ಲಾಪು, ಸೀತಾರಾಮ್ ಶೆಟ್ಟಿ, ಆನಂದ ಬೋಳಾರ್, ಅನಿಲ್ ಕುಮಾರ್, ಡಿ.ಎಸ್. ಬೋಳೂರು, ವಿ.ಜಿ. ಪಾಲ್, ಮಾಧವ ಶಕ್ತಿನಗರ, ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಉಪ್ಪೂರು, ಉಡುಪಿದ ಆನಂದ ಗಾಣಿಗ, ಬಿ.ಎನ್. ರಾವ್, ಎಂ.ಎಸ್. ರಾವ್, ಬಾಬು ಭಟ್, ಭವಾನಿಶಂಕರ್, ಆನಂದ ಕರ್ಕೇರಾ, ಮಾಧವ ಜಪ್ಪುಪಟ್ನ, ನವೀನ್ ಡಿ. ಪಡೀಲ್, ಆರ್.ಕೆ. ಮಂಗ್ಲೂರು, ಗಣೇಶ್ ಕುಮಾರ್, ಸರೋಜಿನಿ ಶೆಟ್ಟಿ, ಜಯಶೀಲ, ಗೀತಾ ಸುರತ್ಕಲ್, ಅನಿಲ್ ಕುಮಾರ್, ದಿನೇಶ್ ಅತ್ತಾವರ, ಶಿವರಾಮ್ ಶೆಟ್ಟಿ, ಹರೀಶ್ ರಾಜ್, ರೂಪ ಅತ್ತಾವರ್, ರೋಹಿಣಿ ಜಗರಾಂ, ಯಶೋಧರ, ಮೀರಾ, ವೀಣಾ, ಕುಮುದಾ ಬಾರ್ಕೂರು, ಶೋಭಾ ರೈ, ಶೋಭಾ ಶೆಟ್ಟಿ.

ಈ ಸಂದರ್ಬೊಡು ತುಳು ರಂಗಭೂಮಿಡ್ಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಬೇಲೆ ಆಂಡ್. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತಿಕ್ಕೆರೆ ದುಂಬೇ 1933ಟ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ಮಾಧವ ತಿಂಗಳಾಯೆರ್ 'ಜನ ಮರ್ಲ್'ನ್ಪಿ ಸುರೂತ ತುಳು ನಾಟಕ ಬರೆದ್ ಗೊಬ್ಬಿಯೆರ್. ಉಡುಪಿಡ್ದ್ ಕೆಮ್ತೂರು ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಶೆಟ್ರ್ 23 ನಾಟಕ ಬೊಕ್ಕ ಪದ ಬರೆದ್ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಗೊಬ್ಬಾಯೆರ್. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೊಡ್ದು ಬೊಕ್ಕಲಾ ತುಳುಟು ಮಸ್ತ್ ಜನ ನಾಟಕ ಬರೆಪಿನಕ್ಲು ಬತ್ತೆರ್. ಅಯಿಟ್ ರಾಮ ಕಿರೋಡಿಯನ್, ಮಚ್ಚೇಂದ್ರನಾಥ ಪಾಂಡೇಶ್ವರ, ಯು. ಮಚ್ಚೇಂದ್ರನಾಥ್, ಸೀತಾರಾಮ್ ಕುಲಾಲ್, ಕೆ.ಎನ್. ಟೇಲರ್, ಸಂಜೀವ ದಂಡೆಕೇರಿ, ಅತ್ತಾವರದ ವಿಶ್ವನಾಥೆರ್, ವಿಶುಕುಮಾರ್, ರತ್ನಾಕರ ರಾವ್ ಕಾವೂರು, ಕೆ.ಬಿ. ಭಂಡಾರಿ, ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಎಂ.ಎಸ್. ಇಬ್ರಾಹಿಂ, ಯು.ಆರ್. ಚಂದರ್, ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ. ಮುಂಬಾಯಿಡ್ ಕಲಾಜಗತ್ತ್‌ದ ವಿಜಯಕುಮಾರ್ ಶೆಟ್ಟಿ, ಎಚ್.ಕೆ. ಕರ್ಕೇರಾ, ವಸಂತ ವಿ. ಅಮೀನ್,

ಸದಾನಂದ ಸುವರ್ಣೆರ್, ಮನು ಇಡ್ಯಾ, ಡಿ.ಕೆ. ಚೌಟ, ಭೋಜ ಸುವರ್ಣ, ರಾಘವ ಉಳ್ಳಾಲ್, ಬಿ.ವಿ. ಕಿರೋಡಿಯನ್, ಶಾಂತಾರಾಮ್ ಕಲ್ಕಡ್ಕ, ಸಂಜೀವ ಅಡ್ಯಾರ್, ಸಂಜೀವ ಎಸ್.ಕೆ., ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ, ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಕುಮಾರ್ ಮಲ್ಲೂರು, ಕ್ಯಾಥರೀನ್ ರಾಡ್ರಿಗಸ್, ಶಕುಂತಲಾ ಭಟ್, ಜಯಂತಿ ಬಂಗೇರಾ, ರಾಮಚಂದ್ರ ಬೈಕಂಪಾಡಿ, ಪಿ.ಎಸ್. ರಾವ್, ಎ. ಶಿವಾನಂದ ಕರ್ಕೇರಾ ಇಂಚ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಬರವುಗಾರೆರ್ ತುಳು ನಾಟಕ ಸಿನೆಮಾ ರಂಗೊಗು ಮಸ್ತ್ ಬೆನ್ನಿ ಬೆಂದೆರ್. ಒಂಜಿ ಗಟ್ಟಿದ ಅಡಿ ಪಾಡಿಯೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ಬತ್ತಿನಕ್ಲು ದೇವದಾಸ್ ಕಾಪಿಕಾಡ್ ಬಲೇ ಚಾ ಪರ್ಕ, ವಿಜಯಕುಮಾರ್ ಕೊಡಿಯಾಲ್‌ಬೈಲ್‌ನ ಒರಿಯಡ್ದ್ ಒರಿ ಅಸಲ್, ಕಿಶೋರ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಮೊಕ್ಲು ಏಕಾಂಕದ ಒಂಜಿ ಪೊಸ ನಮುನೆದ ಪುಟ್ಟುಗು ಕಾರಣರಾಯೆರ್ ಪನೊಲಿ. ಇತ್ತೆ ಕಮ್ಮಿಡ್ ಕಮ್ಮಿ ಸರಿಸುಮಾರ್ 50 ನಾಟಕ ಕೂಟೊಲು ಅಲ್ಪಲ್ಪ ನಾಟಕ ಗೊಬ್ಬೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಅತ್ತಂದೆ ತುಳು ಸಿನೆಮಲಾ ಬುಲೆದ್ ಇನಿಕಾನಗ ನೂದು ಸಿನೆಮಾಲಾ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್ ಪನಿಯೆರೆ ಕುಸಿಯಾಪುಂಡು.

ಚರಿತ್ರೆ ಸೇರಿನ ಕಿನ್ಯ ಕಿನ್ಯ ಬೂಕುಲು

ಕೆಮ್ತೂರು ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ವಿರಚಿತ

ಇಂಕ್ವಿಲಾಬ್ ಜಿಂದಾಬಾದ್

(ತುಳು ಸಿನೆಮಾ)

ಬೊಕ್ಕ

ಮಾಮಿಗಾವಂದಿ ಮರ್ಮಯೆ

(ತುಳು ನಾಟಕದ ಪದ್ಯಾವಳಿ)

ಕೆಮ್ತೂರು ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ

(ಇಂಕ್ವಿಲಾಬ್ ಜಿಂದಾಬಾದ್ ತುಳು ಸಿನೆಮಾದ ನಿರ್ಮಾಪಕೆರ್)

ಪ್ರಕಾಶಕೆರ್ : ತುಳುನಾಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಾ ಮಂಡಳಿ

ರಾಜಾರಾಮ ನಿವಾಸ

ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕು, ಹಿರ್ಗಾನ, ದ.ಕ.

1973

ಬಿಲೆ : 0.35 ಸ್ಥಾಪನೆ : 1946

ಮುದ್ರಣ : ಪ್ರವೀಣ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಜಪ್ಪು

ವಾದ–ವಿವಾದ –ಸಂವಾದ–ವಿಶ್ವಭೋಧೆ

ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಕೆ.

ಇಂಚಪ್ಪ ಒಂಜಿ ತಮಿಳ್ ಸಿನೇಮನ್ ತೂಯೆ. ಅಯ್ತ ಪುದರ್ ಧ್ರುವಂಗಳ್ ಪದಿನಾರ್ ಪಂದ್. ಅವು ಒಂಜಿ ಪತ್ತೇದಾರಿದ ಸ್ವರೂಪನ್ ಪಡೆಯಿನ ಸಿನೇಮ. ಅಯ್ಟ್ ಒಂಜಿ ರಾತ್ರೆದ ಪೊರ್ತುಗು ನಡುಪುನ ದೌರ್ಜನ್ಯ,ಕೊಲೆ,ಅಪಘಾತ–ಇಂಚಿನ ಸರಪೊಣಿದ ಲೆಕ್ಕೊ ಬರ್ಪಿನ ಘಟನೆಲು ಉಲ್ಲ. ನೆತ್ತ ಬಗ್ಗೆ ಪೋಲಿಸ್ ತನಿಕೆ ನಡುಪುನ ಕತೆನೇ ನೆತ್ತ ಮೂಲಾಂಶ. ಅಯ್ತ ಒಟ್ಟುಗು ಆ ಘಟನೆಲೆಡ್ ಪಾಲ್ ಪಡೆಯಿನ ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರೊದ ಮೂಲಕ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಮರ್ಗಿಲ್‌ಡ್ ತೂಪಿನ ಒಂಜಿ ಕುತೂಹಲೊನುಲಾ ಮೂಡಾವುಂಡು. ಅಯ್ತೊಟ್ಟಿಗೆ, ಮಾನವ ಸಂಬಂಧದ ಉಲಮರ್ಗಿಲ್‌ಡ್ ಸ್ವಾರ್ಥದ ನೆಲೆ, ಎಂಚ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಮಯೊಡು, ಉರಿದಿನಕ್ಲೆಗ್ ಗೊತ್ತಾವಂದಿಲೆಕ್ಕೊ, ವಾ ರೀತಿಡ್ ಗೊಬ್ಬುಂಡು ಪಂದ್ ತೋಜಾವುಂಡು. ಈ ಸಿನೇಮೊನು ತೂನಗ ಕನ್ನಡದ 'ಉಳಿದವರು ಕಂಡಂತೆ' ಸಿನೀಮದ ನೆನೆಪು ಬರಂದೆ ಕುಲ್ಲಂದ್.

ಈ ಒಂಜಿ ಸಿನೇಮದ, ಒಂಜಿ ಘಟನೆನ್, ನಮ ಎಂಚ ನಾನಾ ಎಗ್ಗೆಡ್ ತೂಪನಾ, ಅಂಚೆನೇ ಈ ಜಗತ್ತ್‌ಡ್ ನಡಪುನ ನಮೂನೆ, ನಮೂನೆದ ವಿದ್ಯಮಾನೊಲು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ಕರೆಕ್,ಮನಸ್ಸ್‌ದ ನಿಲೆಕ್ ಎಂಚ ತೋಜುಂಡೋ ಅಂಚ ನಮ ತೂಪ. ಅತೇ ಅತ್ತ್ ಅಯ್ತ ಬಗ್ಗೆ ಪಾತೆರುವ,ವಾದ ಮಲ್ಪುವ, ವಿವಾದ ಲಕ್ಕಾವ. ಉಂದು ಸಮಾಜದ ಪುನರ್ ಸಂಘಟನೆ ಬೊಕ್ಕ ಎಡ್ಡೆ ಸಮಾಜದ ಪರಿವರ್ತನೆದ ಮಜಲ್‌ಗ್ ಅಗತ್ಯವಾಯಿನನೇ.

ಅಂಡ ಒವ್ವೇ ಒಂಜಿ ವಿವಾದ, ಸಂವಾದದ ಮೂಲಕ ಪರಿಹಾರೊನು ಪಡೆಪಿನ ಬದಲ್ ಅವು ರಾಜಕೀಯ ಬೊಕ್ಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುಂಡು ಪೋಕರಿನಕ್ಲ್ನ ಕೈಕ್ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್, ತಿಂದಿನೆನ್ ಕಕ್ಕುನ ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರ ಮೂಲು ನಡತ್ತೊಂದುಂಡು. ಅತೇ ಅತ್ತ್ ಮತಧರ್ಮ,ಭಾಷೆ,ಜಾತಿ ಇಂಚಿನ ನಾನಾ ರೀತಿಡ್, ಒಂಜೆನ್ ನನ್ನೊಂಜೆಕ್ ತರೆ ತಾಂಟಾದ್ ಕೊರ್ದು, ನಂಜಿ–ನರಕಟೆನ್ ಬಂಜಿಗ್ ಜಿಂಜಾದ್,ಪಗೆತ್ತಕೋರಿಗ್ ಬಾಲ್ ಕಟ್ಟುವೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ದೂರಡ್ದೇ ಕುಲ್ದ್ ನೆತ್ತೆರ್ದ ಒಕುಳಿಗ್ ಕಾತ್ ಕುಲ್ಲುವೆರ್.

ನಮಕ್ ಸ್ವಂತ ವಿವೇಕ ಇಜ್ಜಾಂದಿನಪಗ ಏರ್ನನೋ ಪಾತೆರೊಗೂ, ಅತ್ತ್‌ಂಡ ಸಿದ್ಧಾಂತೊಗು ತರೆನ್‌ಲಾ ಮಾರ್ದ್ ಊರಿಡೀ ಗಲಿಬಿಲಿತ್ತ ತೂ ಪೊತ್ತಾವ. ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಗ್ ತಡೆಪಾದೆಯಾದ್ ತರೆ ದೆರ್ಪುವ. ಈ ದೇಸೊ ನಾನಾ ಮತಧರ್ಮ, ಜಾತಿ,ಭಾಷೆ ಉಪ್ಪುನ ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಮೂಲು ಉನ್ನಾರ್ ಲಕ್ಕಾವುನ ಗೊಬ್ಬುಲೇ ಮಾಮಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಯಾದ್ ಅಪಗಪಗ ಗಾಬ್ ಮಲ್ಪುಂಡು.ಯಾನ್ ಒವ್ವೇ ವಿಷಯನ್

ದೆತ್ತೊಂದು ಮೂಲು ಚರ್ಚೆ ಮಲ್ಪೆರೆ ಪೋಪುಜಿ. ಅವು ಎನ್ನ ಸದ್ಯದ ವಿಷಯ ಅತ್ತ್.

ನಮ್ಮ ನಡುಟು ಸಮಸ್ಯೆಲು ಬೋಡು, ಆ ಸಮಸ್ಯೆಲೆನ್ ಏತ್ ಎಡ್ಡೆಡ್ ಸುಧಾರಿಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ಸಮಾಧನಿಕೆನ್ ಮಲ್ಪೊಲಿ ಪನ್ಪಿನ ವಿಚಾರ ಬಾರಿ ಮುಖ್ಯ. ಆಂಡ, ಅನಗತ್ಯವಾದ್ ಸಮಸ್ಯೆ ಲಕ್ಕಾದ, ಗದರ್ ದೇಕೊ ಪಂದ್, ಪುದರ್ ಮೆರೆಪಾಯೆರೆ, ನದ್‌ರ್ ದಾಂತಿನ ಕೆಲಸೊಗು ಕೈ ಪಾಡೆರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಏತೋ ಅನಗಸ್ಯವಾಯಿನ ವಿಚಾರೊಗು ಸಮಯ ದಂಡ ಪಲ್ಪುನ ಬದಲ್, ಇಚ್ಚಾಶಕ್ತಿ,ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿ, ಬೊಕ್ಕ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿದ ಬಲೊಟು ನಮ್ಮ ನೆಲೆಟ್, ನಮ ಉಂತುದು, ಈ ಸಮಾಜದ ನಿಜವಾಯಿನ ಏಳಿಗೆಗ್ ಒರ್ಮೈತ್ತ್‌ದ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ಪೊಡು. ಇನಿರ್ದ್ದ ಎಲ್ಲೆಗ್ ಮಾತಲಾ ಬದಲಾವು, ಸರಿಯಾವು ಪನೆರೆ ಅವಂದ್. ಆಂಡಲಾ ಆ ದಿಕ್ಕ್‌ಡ್ ನಮ ನಡಪೋಡು, ನಡಪೆರೆ ಕಲ್ಪಾವೊಡು. ಬಾಯಿಡೇ ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರದ ಬಗ್ಗೆ, ಸಮಾಜದ ಪರಿವರ್ತನೆದ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಪಾತೆರ್‌ಂಡ ಎಲ್ಲೆ ಪುಲ್ಯಾನಗ ಮಾತ ಬದಲಾವು ಪನ್ಪಿನ ಭ್ರಮೆನ್ ದುಂಬು ಗಿಡಾರೋಡು.

ಪತ್ತ್ ವರ್ಸದ ಪಿರಾವು ಯಾನ್ ಬರೆತ್ತಿನ ಕನ್ನಡದ ಕಬಿತೆ, ಮೂಲು ಪ್ರಸ್ತುತ ಆವು ಪಂದ್ ಎನ್ನೊಂದು ಅಯ್ತ ತುಳು ಅನುವಾದೊನು ಮೂಲು ಬರೆಯೊಂದುಲ್ಲೆ. ಕವಿತೆದ ಪುದರ್ 'ನಟ, ನಟ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ'

ನಟ, ನಟ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ದೊಂಬುಗು, ನಟ್ಟುನ ಚಟ್ಟ್ ಪರಬೆ-
ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡ ಇಲ್ಲ ಬಾಕಿಲ್ದೆದುರು ಉಂತುದು
'ಅಯ್ಯಾ ಬಡವುಗು ರಡ್ಡ್ ನುಪ್ಪು ಪಾಡ್‌ಲೇ' ಪಂಡೆ.
ಉಲಯಿಡಿತ್ತಿ ಮುಖಂಡೆ ಪಿದಾಯಿ ಬತ್ತ್‌ದ್,
ಇಲ್ಲದ ನಾಯಿನ್ ಬುಡುದು, ಬೊಬ್ಬೆ ಪಾಡ್ದ್ ಗಿಡಾರ್‌ಯೆ
ಗೇಟ್‌ನ್ ರಪ್ಪಕ್ಕನೇ ಒಯ್ತ್‌ದ್, ಬೆನೆರೆ ಮಾರಿ,ಸಂಕಟ,
ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮೊನು ಅರ್ದೊಂದುಲ್ಲೆ ಪಂದ್ ಮುನ್ಕಿಯೆ.

ಜೋಡು ದಾಂತೆ, ಉರಿಯುನ ನೆಲೊಟು
ಬಂಗೊಡು ಮೋಂಟು ಪಜ್ಜೆನ್ ದಿವೊಂದು,
ಮಾರ್ ದೂರೊಡಿತ್ತಿನ,
ಊರ್ದ್ ಮಾಮಲ್ಲ ಸಮಾಜವಾದಿ ಸುಧಾರಕನ
ಮಾಳಿಗೆದಿಲ್ಲದ ಬಾಕಿಲ್ಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ನಟ್ಯೆ.

ಮಲ್ಲ ಮಟ್ಟ್‌ದ್ ವಿದೇಸಿ ಕಾರ್‌ನ್ ದೆಕ್ಕೊಂದೇ,
ಬಡತನ ಏಪ, ಎಂಚ ಬೊಕ್ಕ ದಾಯೆ ಪುಟ್ಟುಂಡು ಪಂದ್

ಪತ್ತ್ ನಿಮಿಷ ಪಾತೆರೊದ ಪೊಡಿಯರಿ ದಕ್ಕದ್
ಕಡೇಕ್‌ಲಾ, ದುಂಬು ಪೋಲ ಪಂದ್ ಕಡಪಾಯೆ.

ಅಲ್ಪನೇ ಒರಿ ರಾಜಕೀಯದ ಪುಡಾರಿನ ಇಲ್ಲ್‌ಡ್
ಮಸ್ತ್ ಜನಮಾನಿ ಸೇರ್ದಿತ್ತೆರ್
ದಾದಾಂಡಲಾ ತಿಕ್ಕು ಪಂದ್ ಅಡೆಗ್ ಮೆಲ್ಲನೇ ಪೋಯೆ.
ಕೆಕ್ಕಿಲಡ್ಡಾದ್ ಬಡುವುಗು ನುಪ್ಪು ಕೇಂಡೆ.

ಗೇಟ್‌ದ ನಡುಟೇ ಪುಡಾರಿನ ಬಂಟೆ
ಮಲ್ಲ ಮೊಬೈಲ್‌ನ್ ಕೆಬಿಕ್ ಆತ್ ಪತ್ತೊಂದೇ-
'ಇನಿ ಮೂಲು ಬಡತನೊನು ಗಿಡಾರುನ ಬಗೆಟೇ
ಮಲ್ಲ ಮೀಟಿಂಗ್ ಆವೊಂದುಂಡು.
ಬಯ್ಯಗಾನಗ ಬಲ,
ಬನ್ನಗೊಂಜಿ ಅರ್ಜಿನ್ ಬರೆದ್ ಕನಲಾ' ಪಂದ್
ಅಲ್ತ್‌ರ್ದೇ ಪಿರ ಕಡಪಾಯೆ.

ದೊಂಬುದ ಬೊಕ್ಕ ಬಡುವುದ ಪೆಟ್ಟ್‌ನ್ ತಾಂಗೆರಾವಂದೆ,
ಬಗ್ಗೊಂದು, ಪುಣೆರೊಂದು ಎಂಚಾಂಡಲಾ
ಒಂಜಿ ಗೋಳಿದ ಮರತ ತಿರ್ತ್ ಬತ್ತ್‌ದ್,
ಪರಬೆ ಅಡೇಗೆ ಜಕ್ಕ ಕುಲ್ಲಿಯೆ.

ಆ ಮರತ್ತ ಬರಿಟ್ ಕುಲ್ದಿನ ನನೊರಿ ನಟ್ಟುನಾಯೆ,
ಎಲಿಮಿನ್ ಬುತ್ತಿದ ಬಾಯಿ ದೆಪ್ಪುನಗ-
ಮರ್ಗಿಲ್ಡಿತ್ತಿನ ನೆರಿಕಟ್ಟಿ ಮೋನೆದ ಪರಬನ್ ತೂಯೆ!

ಆಯಗ್ ಅರ್ಥಾಂಡ್,
ಪಾತೆರ್ದ್ ಸಮಯ ಹಾಳ್ ಮಲ್ಪಂದೆ
ಪಕ್ಕನೇ ತನ್ನ ಬಿಕ್ಕೆದ ಮುಕ್ಕಾಲ್ ಭಾಗೊನು
ಆಯಗ್ ಕೊರಿಯೆ.
ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮಟ ಮಟ ದೊಂಬು,
ಬೆಚ್ಚ ಗಾಳಿ ಬೀಜೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಸಾರ್‌ದೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರ್ದಿನ ನುಪ್ಪುನು ತಿರ್ಗಾದ್,ತಿರ್ಗಾದ್
ಕೈ ಬಿರೆಲ್‌ಡ್ ಪುಂಡಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್
ಬಾಯಿಗ್ ದೀದ್ ಉನ್ನಗ–

ಪರಬನ, ಕಡೆ ಕಣ್ಣ್‌ಡ್ದ್ ತಮೆಲ್ದ್ ಬರ್ಪಿನ,
ಕಣನೀರ್‌ದ ಬೊಟ್ಟು, ಬೊಟ್ಟೋಲು
ನುಪ್ಪುಗು ತಾಲ್ದ್ ಬೂರೊಂದಿತ್ತ್‌ಡಲಾ
ಪರಬಗ್ ಅಯ್ತ್ ಗೇನ ಇಜ್ಜಿ.
ಆಯನ ಸರ್ರೊ, ಮನಸ್ಸ್
ಆ ಪೊರ್ತುಗು ಮಾತ ಒಂಜೇ

ಮರಟ್ಟಿತ್ತಿನ ಒಂಜಿ ಒಂಟಿ ಪಕ್ಕಿದ
ಉಡ್‌ಲ್ ಮುಟ್ಟುನ ಸರದನಿ
ಆ ಪೊರ್ತುಗು
ಗಾಳಿದೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಗೆ ಆಂಡ್!?

ಎಡನೋ, ಬಲನೋ; ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತನೊ,ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತನೋ ಪತ್ತ್ ಪದಿನಾಜಿ ನಮುನೆದ ವಿಭಾಗೊಡು ಒವ್ವು ಎಡ್ಡೆ ಒವು ಹಾಲ್ ಪನ್ಪಿನೆನ್, ಸಂವಾದದ ಮೂಲಕ ಆಯಾಯ ಕಾಲ–ದೇಶದ ಒತ್ತಟ್ಟ್‌ನ್ ಪತ್ತ್‌ದ್, ನಿಜ ತಿರ್ಲ್‌ದೊಟ್ಟಿಗೆ, ಲೋಕೋತ್ತರ ವಾಯಿನ ದೃಷ್ಟಿನ್ ಜಾಗೃತೊ ಮಲ್ತೊಂದು, ವಿಶ್ವಭೋದೆದ ನಿಲೆನ್ ಗಟ್ಟಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್, ದುಂಬರಿಯುನ ಬುದ್ಧಿ ಬೊಕ್ಕ ವಿವೇಕದ ಸಾನಾದಿಗೆ–ಬೆಳಗಡ್. ಅತ್ತ್ ನಮನೇ ಬೆಳಗಾವೊಡು.

ಪ್ರೀತಿ ದಿವ್ಯ ರೂಪು ಆದ್
ಯೆನನುಂಡು ಮಳ್ತ್‌ದ
ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ಣ ದಯದೀದ್
ಪಾಪೊಳೆನ್ ಕ್ಷಮಿತ
ಪ್ರೀತಿ ಮಾತ ಕಾಲೊಡೇ
ನಿಕ್ಕ್ ಸೇವೆ ಮಳ್ಪುವ.

(ಆಗಸ್ಟ್ ಮಿನ್ನರ್)
ತುಳು ಮಿಶನರಿ

ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ ಕೊರಂಟ್‌ಡ್ ಎಣ್ಣೆ ದೆಪ್ಪುನ ಒಂಜಿ ಬಗೆ

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಕೊಂಚಾಡಿ

ಕೊರಂಟ್ ಪಂಡ್‌ಂಡ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಡ್ 'ಬೀಜ' ಪನ್ಪಿನ ಅರ್ಥ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ್ ಕನ್ನಡೊಡು ಪನ್ಪಿನ ಗೇರು ಬೀಜೊಗೊ ತುಳುಟ್ಟು ಕೊರಂಟ್ ಪಂಡ್ದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಡ್ 'ಕ್ಯಾಷುನೆಟ್' ಪಂಡ್ದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಆಂಡ ಕುಡ್ಲ ಬೊಕ್ಕ ಉಂದೆತ್ತ ಕೈತಲ್ದ ಊರುಡು ಕೊರಂಟ್ ಪನ್ಪಿನ ಶಬ್ದೊನು ಗೇರು ಬೀಜೊಗು ಪನ್ಪೆರ್. ಅವೇ ರೀತಿಡ್ ಕೊರಂಟ್‌ದ್ ಎಣ್ಣೆಗ್ ಬೀಜದೆಣ್ಣೆ ಪಂಡ್‌ದ್‌ಲಾ ಕೊರಂಟ್‌ದ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪು ಕಾರ್ಖಾನೆ ಅತ್ತ್‌ಂಡ ಫ್ಯಾಕ್ಟ್ರಿಲೆಗ್ ಬೀಜದ ಖಾರ್ಖಾನೆ, ಬೀಜದ ಫ್ಯಾಕ್ಟ್ರಿ, ಕೊರಂಟ್‌ದ್ ಕಂಪೆನಿ, ಕೊರಂಟ್‌ದ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟ್ರಿ ಪಂಡ್ದ್ ಲೆಪ್ಪುವೆರ್.

ಕೊರಂಟ್‌ದ್ ಬುಲೆ ಅವೆತ್ತ ಉಪುಯೋಗ ಅಂಚನೇ ಅವೆತ್ತ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಬರವುಡು ತೆರಿಪಾದ್ ಕೊರ್ಪಿನವು ಎನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಅತ್ತ್. ಅಯಿತ ಬದಲ್ ಈ ಕೊರಂಟ್‌ದ ಎಣ್ಣೆ ದೆಪ್ಪುನ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಚಾಲ್ತಿಡ್ ಇತ್ತಿನ ಬಾರೀ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಎಣ್ಣೆ ದೆಪ್ಪುನ ಕ್ರಮೊನು ಪರಿಚಯ ಮಲ್ಪುನವು ಈ ಬರವುದ ಉದ್ದೇಶ ಆದುಂಡು. ಈ ಕ್ರಮೊಟು ಒಂಜೇ ಒಂಜಿ ತುಂಡು ಕರ್ಬ,ಕಂಚಿ, ಪಿತ್ತಾಲೆ, ಮರ ಇಂಚಿತ್ತಿ ವಾ ವಸ್ತುದ ಬಳಕೆ ಮಲ್ಪಂದೆ ಮಣ್ಣ್‌ದ ಬಾಜನೊನು ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆ ಮಲ್ಪುನೆಡ್ದ್ ಉಂದು ಬಾಜನೊನು ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ಪುನೆಡ್ದ್ ಉಂದು ನರಮಾನಿ ಕರ್ಬದ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ಪುನ ಕಾಲೊಡ್ದು ದುಂಬುದ ರೂಡಿ ಉಂದು ಆದುಪ್ಪೆರ್ ಸಾಧ್ಯತೆ ಉಂಡು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ್ ಎಣ್ಣೆ ಪನ್ಪಿನವು ನೀರ್‌ದ್ ರೂಪೊಡು ಉಪ್ಪುಂಡು. ನೀರ್‌ಡ್ ಒಂತೆ ದಪ್ಪ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಬೇತೆ ಬೇತೆ ನಮೂನೆದ ಎಣ್ಣೆನ್ ನಮ್ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ಪುವ. ತಾರಾಯಿದ ಎಣ್ಣೆ, ಕಡ್ಲೆದ ಎಣ್ಣೆ, ಎನ್ಮೆದೆಣ್ಣೆ, ಉಂದು ಮಾತಾ ನಮ ತಿನ್ಯರೆ ಬೋಡಾದ್ ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪುವ. ಎಣ್ಣೆ ಮಲ್ಪೆರೆ ಗಾಣೊಗು ಕೊರ್ಪ. ಗಾಣ ಪಂಡ್‌ಂಡ್ ಬೋಡಾಯಿನ ವಸ್ತುನು ಪೊಡಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪುಂಟುನವೇ ಗಾಣ. ಆಂಡ ನೆತ್ತ ರೀತಿ ಅತ್ತಂದೆ ಕಾಯಿಲೆನ್ ಪೊತ್ತಾದ್ ಎಣ್ಣೆ ದೆಪ್ಪೆರೆಲಾ ಆಪುಂಡು. ಪೊನ್ನೆದ ಎಣ್ಣೆ, ಬೊಕ್ಕ ಕೊರಂಟ್‌ದ್ ಎಣ್ಣೆ ಗಾಣದ ಎಣ್ಣೆ ಅತ್ತ್. ಅವೇ ರೀತಿ ಉಂದೆನ್ ತಿನ್ಯರೆ ಬಳಕೆ ಮಲ್ಪೆರೆ ಆಪುಜಿ. ಬೇತೆ ರೀತಿಡ್ ಅವೆತ್ತ ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಗಾಣೊಡು ಎಣ್ಣೆ ದೆಪ್ಪುನ ಜಾಗೆಗ್ 'ಗಾಣದ ಕೊಟ್ಯ' ಪನ್ಪೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ಈ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪುನವೇ ಒಂಜಿ ಜಾತಿದ ಕುಲಕಸುಬು ಆದ್‌ಲಾ ಉಂಡು. ಸಾಧಾರಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಉಪ್ಪುನ ಪ್ರತೀ ಊರುಡುಲಾ ದುಂಬು ಗಾಣದ ಕೊಟ್ಯ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಇನಿತ್ತ ಈ ಸಮಯೊಡು ಗಾಣದ ಕೊಟ್ಯ ಪೋದು ಮೆಷಿನ್‌ದ ಸಹಾಯೊಡು ಎಣ್ಣೆ ದೆಪ್ಪುನ ಕ್ರಮ ತೂವೊಂದುಲ್ಲ.

ಆಂಡ್ ಕೊರಂಟ್‌ದ್ ಎಣ್ಣೆ ದೆಪ್ಪುನವು ಕುಲ ಕಸುಬು ಆದ್ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ಅವು ಕೊರಂಟ್‌ದ್ ಬೇಲೆ ಮಲ್ಪುನ ಇಲ್ಲದ ಆಧಾರೊಡು ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಉಂದು ಅರೆಗಾಲೊಡು ಒಂಜಿ ಒಂಜೆರೆ ತಿಂಗೊಲ್‌ಡ್ದ್ ಉಪಕಸುಬು ಆದ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಇನಿ ಬಹುಷಃ ಉಂದುಲಾ ಮಾಯಾದ್ ಪೋದುಪ್ಪುನ ಸಾಧ್ಯತೆ ಉಂಡು.

ಕೊರಂಟ್‌ದ್ ಎಣ್ಣೆ ದೆಪ್ಪುನವು ಎಂಕ್ಲೆನ್ ಇಲ್ಲಲ್ 1998 ಇಸವಿ ಮುಟ್ಟಲಾ ನಡತೊಂದು ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಎಂಕ್ಲೆನ ಕುಟುಂಬೊಡು ಗೇಣಿಗ್ ಬೀಜದ ಪಾಡಿ ವಹಿಸೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅವೆತ್ತ ಬುಲೆ ಬರ್ಪಿನ ಸಮಯೊಡು ಎಡ್ಡೆ ಬುಲೆಯಿನ ಪಜ್ಜಿ ಕೊರಂಟ್‌ನ್ ಕೊಯಿದ್ ಕನವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅವೆನ್ ದೊಂಬುಡು ನುಂಗ್ಯೆರೆ ಪಾಡ್ದ್ ರಡ್ಡ್ ದಿನ ಕರಿಬೊಕ್ಕ ಆ ಕೊರಂಟ್‌ನ್ ಉದ್ದೊಗು ಕೊಯ್ದ್ ಐತ ಉಲಯಿದ ಇಡೀ ಬೊಂಡುನು ದೆತ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಬೊಂಡ್ ದೆತ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ಒರಿಯುನ ಕೊರಂಟ್‌ದ ಚೋಲಿನ್ ಐತ ತೊಟ್ಟು ದೆತ್ತ್‌ದ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಒಂಜಿ ವಾರ ದೊಂಬುಗು ನುಂಗ್ಯೆರೆ ಪಾಡುವೆರ್. ತೊಟ್ಟ್‌ಡ್ ಎಣ್ಣೆ ಬರ್ಪುಜಿ.

ಒಂಜಿ ವಾರ ದೊಂಬುಗು ನುಂಗಾವುನಗ ಅವೆನ್ ಅಡಿಮೇಲ್ ಮಲ್ತೊಂದು ಉಪ್ಪೊಡು. ಇಜ್ಜಂಡ ಅಡಿಟ್ಟ್ ಇತ್ತಿನವು ಪಜ್ಜಿಯೇ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಪಜ್ಜಿಡ್ ಎಣ್ಣೆ ಬರ್ಪುಜಿ. ಈ ರೀತಿ ನುಂಗಿಬೊಕ್ಕ ಅವೆನ್ ದುಂಬು ನೀರ್ ತುಂಬುನ ಮಣ್ಣ್‌ದ ಕಡ್ಯದ ಉಲಯಿ ಸರಿಯಾದ್ ದಿಂಜಾದ್ ಐತ್ತ ಬಾಯಿಗ್ ಗೋಣಿದ ತುಂಡುನು ಮುಚ್ಚುಲೆಕ್ಕ ಕಟ್ಟುವೆರ್. ಐತ ನಡುಕ್ಕು ಒಂಜಿ ಬಿರೆಲ್‌ದಾತ್ ಉದ್ದದ ಸೀಂಕಿರಿ ಕಡ್ಡಿನ್ ಕಂತಾವೆರ್. ಈ ಸೀಂಕಿರಿ ಕಡ್ಡಿಡ್ದ್ ಕೊರಂಟ್‌ದ ಎಣ್ಣೆ ಬೊಟ್ಟ ಬೊಟ್ಟ ಆದ್ ಅಡಿಟ್ಟ್ ಇತ್ತಿ ಬಿಸಲೆಗ್ ಜಪ್ಪುಂಡು.

ಈ ರೀತಿ ಚೋಲಿ ದಿಂಜಿನ ಕಡ್ಯೊನು ದರಿದಿನ ನೀರಡ್ಯೆರದ ಮಿತ್ತ್‌ದ್ ಭಾಗೊನು ಉಪಯೋಗ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಒಂಜೆರೆ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಪೀಠ ಕಟ್ಟ್‌ದ್ ಉಪ್ಪುವೆರ್. ನೀರಡ್ಯೆರದ ಬಾಯಿ ತುರ್ತೆ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಕೊರಂಟ್‌ದ್ ಚೋಲಿ ದಿಂಜಾದಿತ್ತಿನ ಕಡ್ಯೊನು ನೀರಡ್ಯೆರೆಡ್ ಅಡಿಮೇಲಾದ್ ದೀಪೆರ್. ಪಂಡ ನೀರಡ್ಯೆರೆದ ಬಾಯಿ ಪಿದಾಯಿ ಕಡ್ಯದ ಬಾಯಿ ಉಲಯಿ ಉಪ್ಪೊಡು. ಅಡ್ಯರೆದ ಅಡಿಟ್ಟ್ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಬಿಸಲೆ ದೀವೊಡು. ಈ ಬಿಸಲೆಗ್ ಕಡ್ಯೆದ ಬಾಯಿಡ್ದ್ ಸೀಂಕಿರಿಡ್ ಎಣ್ಣೆ ಜಪ್ಪುಂಡು. ನೀರಡ್ಯೆರೆದ ಬಾಯಿಲಾ ಕಡ್ಯದ ನಡುಟುಲಾ ಇಡೆ ಇತ್ತಿನೆನ್ ಮಣ್ಣ ಚಂಡಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬಂದ್ ಮಲ್ಪೊಡು. ದಾಯೆಪಂಡ ನೀರಡ್ಯರದಲಾ ಕಡ್ಯದ ಮದ್ಯದ ಜಾಗೆಡ್ ಬೆಜಕರೆ, ಎಲ್ಯೆಲ್ಲ ಮರತ್ತ ತುಂಡು. ಕೊರಂಟ್‌ದ ಕೊಜಂಜಿ ಉಂದೆನ್ ಮಾತಾ ಪಾಡ್ದ್ ತೂ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಈ ತೂಲ ಪೋದು ಎಣ್ಣೆಗ್ ಪತ್ತಂದಿಲೆಕ್ಕ ತಡೆಯೆರೆ ಈ ರೀತಿಡ್ ಮಣ್ಣ್ ಪತ್ತಾವೆರ್. ಬಯ್ಯಡ್ ಆಜಿ ಏಳ್ ಗಂಟೆಗ್ ತೂ ಪಾಡ್‌ಂಡ ಗುಮೆಲ್‌ಗುಮೆಲ್‌ದ್ ಪೊತ್ತ್‌ಂಡ ಮಿತ್ತ್‌ದ ಬೆಚ್ಚೊಗು ಕರತ್ತ ಉಲಯಿದ ಕೊರಂಟ್‌ದ ಚೋಲಿ ಕಾಯ್ದ್ ಎಣ್ಣೆ ಬುಡಿಯೆರೆ ಸುರುಮಲ್ತ್‌ದ್ ಆಜಿ ಏಳ್ ಘಂಟೆ ಮುಟ್ಟ ಜತ್ತೊಂದೇ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಅಡಿಟ್ಟ್ ಇತ್ತಿ

ಬಿಸಲೆಡ್ ಸುಮಾರ್ 2-3 ಲೀಟರ್ ಆಪಿನಾತ್ ಎಣ್ಣೆ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಈ ಎಣ್ಣೆ ಬಾರೀ ದಪ್ಪ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಇತ್ತೆ ತಿಕ್ಕುನ ಕೊರಂಟ್ ಕಂಪೆನಿದ ಎಣ್ಣೆ ಬಾರಿ ತೆಲ್ಪು ಉಪ್ಪುಂಡು.

ಉಪಯೋಗ:- ಈ ಎಣ್ಣೆ ರಡ್ಡ್ ಮೂಜಿ ವರ್ಷ ಆಂಡಲಾ ದೀವೊಲಿ ಹಾಳಾಪುಜಿ. ಮೆಯಿತ ಚರ್ಮೊಗು ತಾಗ್ಂಡ ಧರ್ಮ ಕರ್ಂಚಿದ್ ಪೋಪುಂಡು. ಈ ಎಣ್ಣೆನ್ ಹೆಚ್ಚಾದ್ ಓಡದ, ಮಂಜಿದ ಬೊಕ್ಕ ತೆಪ್ಪದ ಮರಕ್ಕ್ ಬಳಕೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಈ ಎಣ್ಣೆ ಪೂಜಿನ ಮರ ಗಟ್ಟಿಯಾದ್ ಹಾಳಾವಂದೆ ಉಪ್ಪುಂಡು. ವಾ ಬರ್ಸ ನೀರ್‌ಗ್‌ಲಾ ಹಾಳಾಪುಜಿ. ಓಡೊಲೆನ್ ಪಿರಾಕ್‌ಡ್. ಕರ್ಬದ ಬಳಕೆ ಮಲ್ಪುಂದೆ ಬಲ್ಲ್‌ಲೆನ್ ಬಳಕೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಕಟ್ಟೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆ ಬಲ್ಲ್‌ಗ್‌ಲಾ ಕೊರಂಟ್‌ದ ಎಣ್ಣೆಡ್ ಮುರ್ಕಾದ್ ಬಳಕೆ ಆವೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಅವತ್ತಂದೆ ಇಲ್ಲದ ಮಾಡ್‌ದ್ ಪಕ್ಕಾಸ್, ರೀಪು, ಅಡ್ಡೊಲೆಗ್‌ಲಾ ಉದಲ್ ಪತ್ತಂದಿಲೆಕ್ಕ ಕೊರಂಟ್‌ದ ಎಣ್ಣೆ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾದ್ ಪನ್ಪಿನಾಂಡ ಈ ರೀತಿದ ಕೊರಂಟ್‌ದ ಎಣ್ಣೆ ದೆಪ್ಪುನ ಕ್ರಮ ಬಾರೀ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಆದಿತ್ತ್‌ದ್ ಅವು ಇತ್ತೆ ಮೂಲೆ ಸೇರ್ದ್ದ್ಂಡ್. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಪಿರಾಕ್‌ದ್ ಕ್ರಮೊಕ್ಕುಲೆನ್ ತೆರಿಯೊಂದು ದಾಖಲೆ ಮಲ್ತ್ ದೀಪಿನವು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಆದುಂಡು.

ತುಳು ಗಾದೆಲು

1. ಇಜಾರ್‌ದಾಯೆ ತತ್ತ್‌ದ್ ಪೋಯೆ ಕೋಮನದಾಯೆ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್ ಪೋಯೆ
2. ಇಲ್ಲಗ್ ಬಾಲೆಲು ಪೊರ್ಲು, ಕೆದುಕ್ಕು ತಾವರೆ ಪೊರ್ಲು
3. ಅಂಗಿಡ್ ಗಟ್ಟಿ ಇತ್ತ್ಂಡ ಬಂಗಾಳ ಮುಟ್ಟ ಪೋದು ಬರುವೆ
4. ಅಡ್ಯೆಡ್ ಮೇಲ್ ಕಡ್ಂಬು, ವಾದ್ಯೊಡು ಮೇಲ್ ದಿಡ್ಂಬು
5. ಅಪ್ಪೆ ಅಮ್ಮನ್ ಆಂಡಲಾ ಬುಡೊಲಿ, ನೆರೆಕರೆ ಬುಡ್ಯೆರೆ ಬಲ್ಲಿಗೆ.
6. ಅಮಸರದ ಬೇಲೆ ಎಡ್ಡೆ ಅತ್ತ್, ಅಮ್ಸಣೆದ ಪೊಣ್ಣು ಎಡ್ಡೆ ಅತ್ತ್
7. ಉಳಯಿ ಮುಳ್ಳು ದೀದ್ ಪಿದಯಿ ಮರ್ದ್ ಮಲ್ತಿಲೆಕ್ಕ
8. ಕಡೆ ಕಾಲೊಗು ಕೊಡೆ ಕೋಲುಗೆ
9. ಕತ್ತೆರಿಲಾ ಬೀಸತ್ತಿಲಾ ನ್ಯಾಯ ಮಲ್ತೊಂಡಿಲೆಕ್ಕ
10. ಕಳುವ ಬೇಲೆ ಎಡ್ಡೆ, ತುಳುವ ಪೆಲಕಾಯಿದ ಬೋಲೆ ಎಡ್ಡೆ

(ಆಗಸ್ಟ್ ಮಿನ್ನರ್‌ನ ತುಳು ಗಾದೆಲೆನ ಸಂಗ್ರಹೊದ್ದು)

ಅಕಾಡೆಮಿ ನಡಪಾಯಿ ಕಜ್ಜೊಲು

ಬೊಳ್ಳಿ ಪರ್ಬದ ವರ್ಷ

20–7–2018 ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುಕೂಟ, ಭದ್ರಾವತಿ ಮೊಕ್ಲೆನ ಸೇರಿಗೆಡ್ "ತುಳು ಉತ್ಸವ 2018" ಪನ್ಪಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಭದ್ರಾವತಿದ ಭಂಟರ ಭವನೊಡು ನಡತ್ಂಡ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊನು ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಭದ್ರಾವತಿ ವಿಧಾನ ಸಭಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಾನ್ಯ ಶಾಸಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆನ್ ತುಳುಕೂಟ, ಭದ್ರಾವತಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರಾಯಿ ಡಾ. ಯ. ಕರುಣಾಕರ ಶೆಟ್ಟಿ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ತುಳು ಕೂಟದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಲಾಯಿ ಡಾ. ಹರೀಶ ದೇಲಂತಬೆಟ್ಟು, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿ ವಂ। ಫಾ। ಪೀಟರ್ ಮೆಂಡೋನ್ಸ, ಖಜಾಂಜಿ ಡಾ. ವೈ. ಆನಂದ್, ಒತ್ತು ಕಾರ್ಯಂತೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಪೂಜಾರಿ, ಶ್ರೀ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರೈ ಬಿ., ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಆಯಿ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ. ಬಿ., ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ, ಶ್ರೀ ಶಿವಾನಂದ ಕರ್ಕೇರ, ಶ್ರೀ ತಾರಾನಾಥ್ ಗಟ್ಟಿ ಕಾಪಿಕಾಡ್, ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಗಟ್ಟಿ ಬೋಳೂರು, ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಡಿ.ಎಮ್. ಕುಲಾಲ್ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಡು ಪಾಲ್ ಪಡೆದಿತ್ತೆರ್.

21–7–2018 ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸಿರಿ ಚಾವಡಿಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಬೊಳ್ಳಿ ಪರ್ಬದ ನೆಂಪುಗು ಪೊಸತ್ತಾದ್ ಪಾಡೊಂಡಿ ರಡ್ಡನೇ ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮಣ ಬೊಕ್ಕ ಪಾತೆರ ಕತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡತ್ತ್ಂಡ್. ಸಾಹಿತಿ ಶ್ರೀ ಸದಾನಂದ ನಾರಾವಿ ಮೆರೆನ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಪರವಾದ್ ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮಣ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಗೌರವ ಮಲ್ತ್ಂಡ್. ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮಣದ ಮಾನಾದಿಗೆನ್ ರಾಜ್ಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್‌ದ ದುಂಬುದ ಗುರ್ಕಾರ್ರಾಯಿ ಧರ್ಮದರ್ಶಿ ಹರಿಕೃಷ್ಣ ಪುನರೂರು ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಆಳ್ವಾಸ್ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಸಹಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆ ರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಯೋಗೀಶ್ ಕೈರೋಡಿ ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತ್‌ದ್ ತಮ್ಮಣ ಪಡೆಯಿನರೆನ ಪೊಲಬು ಮಲ್ತ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆನ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ಬಿ. ರೈ ಬೊಕ್ಕ ಸದಸ್ಯ ಸಂಚಾಲಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಾ ಶೆಟ್ಟಿ ಸಾಲೆತ್ತೂರು ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತ್ತ ಅಕೇರಿಡ್ ಸಂವಾದ ನಡತ್ಂಡ್.

25–7–2018 ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಮಹಿಳಾ ಬೊಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಅಂಚನೇ ಕನ್ನಡ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆದ ಸಚಿವೆರಾಯಿ ಡಾ. ಜಯಮಾಲ ಮೇರ್ ಜಿಲ್ಲೆಡುಪ್ಪು ತುಳು, ಕೊಂಕಣಿ ಬೊಕ್ಕ ಬ್ಯಾರಿ ಅಕಾಡೆಮಿಲೆಗ್ ಬೇಟಿ ಮಲ್ಪುನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊನು ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸಿರಿ ಚಾವಡಿಡ್ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಮೂಜಿ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್‌ನಕುಲು ಬೊಕ್ಕ ಮಾತ ಸದಸ್ಯೆರ್ನಕುಲು ನೆಟ್ಟ್ ಪಾಲ್ ಪಡೆದಿತ್ತೆರ್.

ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಪರವಾದ್ ಮೂಜಿ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಪರವಾದ್ ಸಚಿವೆರೆಗ್ ಸನ್ಮಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್. ತುಳು ಅಕಾಡೆಮಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ಬ್ಯಾರಿ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಕರಂಬಾರ್ ಮಹಮ್ಮದ್, ಕೊಂಕಣಿ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಆರ್.ಪಿ. ನಾಯ್ಕ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆದ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ರಾಜೇಶ್ ಜಿ. ತುಳು, ಕೊಂಕಣಿ, ಬ್ಯಾರಿ ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ರೈ ಬಿ. ಮೊಕುಲು ಸೇರ್ದ್ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊನು ಸಂಯೋಜನೆ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಸಚಿವೆರ್ ಬೊಕ್ಕ ಸೇರ್ದಿತ್ತಿ ಸರ್ವ ಸದಸ್ಯೆರೆ ಒಟ್ಟುಗು ಅಕಾಡೆಮಿಲೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆ ಬಗೆಟ್ ಸಂವಾದ ನಡತ್‌ಂಡ್.

27–7–2018 ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ಸಿಂಗಾರ ಸುರತ್ಕಲ್ ಕೂಡಾಟಿಕೆಡ್ "ನಲ್ಮೆ-ಬಲ್ಮೆ ಪಿರಾಕ್‌ದ ನಡೆನುಡಿ" ಪನ್ಪಿ ಸಾಲೆದ ಜೋಕುಲೆಗ್ ಒಂಜಿ ದಿನೊತ ತುಳು ಕಲ್ಪು ಕಜ್ಜ ಸುರತ್ಕಲ್ ಚೇಳ್ಯಾರ್‌ಡುಪ್ಪು ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಸತಿ ಶಾಲೆಡ್ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆನ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ರ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತ್‌ದ್ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆದ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಕಸ್ತೂರಿ ಪಂಜ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಸಿಂಗಾರ ಸುರತ್ಕಲ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ ಪ್ರೊ. ದೇವಪ್ಪ ಕುಳಾಯಿ, ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ರೈ. ಬಿ, ಸದಸ್ಯ ಸಂಚಾಲಕೆರಾಯಿ ಡಾ. ವಾಸುದೇವ ಬೆಳ್ಳೆ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ತುಳು ಭಾಷೆದ ಪೊರ್ಲು, ನುಡಿಕಟ್ಟ್ ಗಾದೆಲು, ಪದಗೊಂಚಿಲ್, ಪಾಡ್ದನೊಲು, ತುಳು ಕಬಿತೆದ ರಂಗಿತ ಪನ್ಪಿ ವಿಚಾರೊಲೆಡ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಲಾದ್ ಪ್ರೊ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಶ್ರೀ ರಘು ಇಡ್ಕಿದು, ಜಗನ್ ಪವಾರ್ ಬೇಕಲ್, ವಿನೋದ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಕೃಷ್ಣಾಪುರ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ, ಶ್ರೀ ಶಿವಾನಂದ ಕರ್ಕೇರ, ಶ್ರೀ ತಾರಾನಾಥ್ ಗಟ್ಟಿ ಕಾಪಿಕಾಡ್, ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಡಿ.ಎಮ್. ಕುಲಾಲ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಡು ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ತೆರ್.

26–7–2018 ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು ಮೊಕ್ಲೆನ ಸೇರಿಗೆಡ್ ಡಾ. ಕೆ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ ಬಾಲವನ, ಪರ್ಲಡ್ಕ, ಪುತ್ತೂರುಡು "ಮಾಧ್ಯಮ ಬರವಣಿಗೆ ಕಜ್ಜ ಕೊಟ್ಯ" ನಡತ್‌ಂಡ್. ಪುತ್ತೂರುದ ಶಾಸಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಸಂಜೀವ ಮಠಂದೂರು ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತ್‌ದ್ ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತೆರಾಯಿ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಅರ್ತಿಕಜೆ, ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲೆರಾಯಿ ಪ್ರೋ ಝೇವಿಯರ್ ಡಿ'ಸೋಜ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಲಾದ್ ಡಾ. ಮಲ್ಯ ಜೀವನ್‌ರಾಂ, ಶ್ರೀ ಬಿ.ಟಿ. ರಂಜನ್, ಶ್ರಿ ನಾ. ಕಾರಂತ ಪೆರಾಜೆ, ನಯನ ಆರ್.ಜೆ, ಶ್ರೀ ರಾಕೇಶ್ ಕಮ್ಮಾಜೆ, ಶ್ರೀ ಸುಧಾಕರ ಸುವರ್ಣ ತಿಂಗಳಾಡಿ, ಡಾ. ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ, ಶ್ರೀ ಕಿರಣ ಪ್ರಸಾದ್ ಕುಂಡಡ್ಕ, ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆನ್ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಮುಗಿತಲದ ಲೇಸ್‌ಡ್ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲೆರ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ

ಸ್ಥಾನ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತ್‌ದ್ ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಸುದಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ ಪುತ್ತೂರುದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ರೆವೆ. ವಿಜಯ ಹಾರ್ವಿನ್ ಬೊಕ್ಕ ಪತ್ರಕರ್ತೆರೆ ಸಂಘ ಪುತ್ತೂರುದ ಗುಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಮಹೇಶ್ ಪುಚ್ಚೆಪಾಡಿ ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ರೈ. ಬಿ. ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್.

28-7-2018 ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ನೇತ್ರಾವತಿ ತುಳು ಕೂಟ ರಾಮಕುಂಜ, ಶ್ರೀರಾಮಕುಂಜೇಶ್ವರ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ರಾಮಕುಂಜ ಮೊಕಲ್ನ ಸೇರಿಗೆಡ್ "ತುಳು ಕಲ್ಪಿ ಜೋಕ್ಲೆನ ರಸ ಮಂಟಮೆ" ಪನ್ಪಿ ಒಂಜಿ ದಿನತ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರೌಡ ಶಾಲೆದ ಸಭಾಂಗಣೊಡು ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್ ತುಳು ಕೂಟ, ಕುಡ್ಲದ ಕಾರ್ಯಂತೆರಾಯಿನ ಶ್ರೀ ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ. ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಮನಾದಿಗೆದ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಲು, ಪುತ್ತೂರುದ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಕನ್ಯ ಡಿ. ಯನ್, ಶ್ರೀ ರಾಮ ಕುಂಜೇಶ್ವರ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಭಾತ್ತ ಗುರ್ಕಾರ್ರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಕಲ್ಲೇರಿ, ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ ಶೆಟ್ಟಿ ಕಳೆಂಜ ಇತ್ತೆರ್. ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ತುಳುನಾಡ ರಾಜ ಚಾವಡಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರಾಯಿ ಡಾ. ನಿರಂಜನ ರೈ, ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನ ರೈ ಮಠಂತಬೆಟ್ಟು, ತುಳು ಕೂಟ ಪುತ್ತೂರುದ ಗುರ್ಕಾರ್ರಾಯಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಕುಮಾರ್ ಭಂಡಾರಿ, ಸಿರಿ ಕದಂಬ ತುಳುಕೂಟ, ಕದಂಬ, ಗುಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಶಿವಪ್ರಸಾದ್ ಮೈಲೇರಿ, ತೆಗ್ರ್ ತುಳುಕೂಟ, ನೂಜಿಬಾಳ್ತಿಲದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಉಮೇಶ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಸಾಯಿರಾಮ್ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಮಗಿತಲದ ಲೇಸ್‌ಡ್ ನೇತ್ರಾವತಿ ತುಳುಕೂಟದ ಒತ್ತು ಗುಕಾರ್ರ್ ಆಯಿ ಶ್ರೀ ರಾಮ್ ಮೋಹನ್ ರೈ ಗುರ್ಕ್ಯಾರ್ಮೆ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಶ್ರೀ ರಾಮ ಕುಂಜೇಶ್ವರ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಭಾ(ರಿ) ಕಾರ್ಯಂತೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಕುವೆಚ್ಚಾರು ಇನಾಮು ಪಟ್ಟಿಯೆರ್. ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಶ್ರೀ ರಾಮಕುಂಜೇಶ್ವರ ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆದ ಅಯಿಗುಳಿ-ಪಾಲವೆರೆ ಗುಕಾರ್ರ್ ಆಯಿ ಶ್ರೀ ಪ್ರದೀಪ್ ರೈ ಮನವಳಿಕೆ, ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ.ಬಿ. ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್.

11-8-2018-ಅಕಾಡೆಮಿ ವತಿಡ್ದ್ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಲು ಕುಡ್ಲ ಬೊಕ್ಕ ಕರಾವಳಿ ವಿಕಿಪೀಡಿಯನ್ಸ್ ಕುಡ್ಲ ಮೊಕ್ಲೆನ ಸೇರಿಗೆಡ್ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಿತಾಮಹೆ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಡಾ. ಎಸ್.ಆರ್. ರಂಗನಾಥನ್ ಗ್ರಂಥಪಾಲೆಕರೆನ ದಿನಾಚರಣೆದ ಸಲುವಾದ್ "ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮಟ್ಟದ ಇಚಾರ ಕೂಟ, ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಬೊಕ್ಕ ಮಾರಾಟ" ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕುಡ್ಲದ ಬಂಟ್ಸ್ ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ಬಿತ್ತಿಲ್‌ಡುಪ್ಪು ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಲೆ ವಟಾರೊಡುಪ್ಪು ಶ್ರೀಮತಿ ಗೀತಾ ಎಸ್.ಎಮ್. ಶೆಟ್ಟಿ ಸಭಾಭವನೊಡು ನಡತ್‌ಂಡ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ಬಿ. ರೈ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಗುರ್ಕಾಮೆನ್ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಸಂಚಾಲಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಸಾದ್ ರೈ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಬತ್ತಿತ್ತಿನಕುಲು ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕೆದ ಹಿರಿಯ ಪರ್ತಕರ್ತೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಬಿ. ರವೀಂದ್ರ ಶೆಟ್ಟಿ, ವಿಶ್ವಕನ್ನಡದ ಸಂಪಾದಕೆರ್

ಬೊಕ್ಕ ಕರಾವಳಿ ವಿಕಿಮಿಡಿಯನ್ಸ್ ಕುಡ್ಲದ ಕಾರ್ಯಂತೆರಾಯಿ ಡಾ. ಯು.ಬಿ. ಪವನಜ. ಮೈಟ್, ಮಣಿಪಾಲದ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಬೊಕ್ಕ ಮಾಹಿತಿ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗೊದ ಮುಖ್ಯ ಗ್ರಂಥಪಾಲಕೆರಾಯಿ ಡಾ. ರೇಖಾ ಡಿ. ಪೈ. ಅಂತರ್ಜಾಲೊಡು ಸಂಶೋಧನೆ ಪನ್ಪಿ ವಿಚಾರೊಡು ವಿಸ್ತಾರವಾಯಿನ ಪೊಲಬು ಕೊರಿಯೆರ್. ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯೆರಾಯಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರತಿಮಾ ಶೆಟ್ಟಿ, ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯೆರಾಯಿ ಡಾ. ಕಿಶೋರ್ ಕುಮಾರ್ ರೈ ಶ್ರೇಣಿ, ಗ್ರಂಥಪಾಲಕೆರಾಯಿ, ಶ್ರೀ ಗಿರೀಶ್ ಕುಮಾರ್ ಟಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ಕವಿತಾ ಗಣೇಶ್, ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ ಮೊಕುಲು ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಡಿಗ್ರಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಲ್ಪು ಜೋಕುಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯೆರ್. ಉದಿಪನ ಆಯಿ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಬೂಕುಲು ಬೊಕ್ಕ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಬೂಕುಲೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ಬೊಕ್ಕ ಮಾರಾಟ ಒಂಜಿ ವಾರ ಮುಟ್ಟ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ವಠಾರೊಡು ನಡತ್‌ಂಡ್.

14–8–2018 ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದೆರೆ ಒಕ್ಕೂಟ(ರಿ) ಮೊಕಲೆಡ್ದ್ 2017–18 ಸಾಲ್‌ದ ತೌಳವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ, ಪೆರಿಯ ಕಲಾವಿದೆರೆಗ್, ತಂತ್ರಜ್ಞೆರೆಗ್ ಸನ್ಮಾನ, ಕೀರ್ತಿಶೇಷ ಕಲಾವಿದೆರೆ ನೆಂಪು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಬೊಕ್ಕ ಅಶಕ್ತ ಕಲಾವಿದೆರೆಗ್ ಗೌರವಧನ ಪಟ್ಟುನ ಲೇಸ್ ಬಯ್ಯ ನಾಲ್ ಗಂಟೆಡ್ದ್ ಒಂರ್ಬ ಗಂಟೆ ಮುಟ್ಟ ಕುಡ್ಲದ ಪುರಭವನೊಡು ನಡತ್‌ಂಡ್. ಕಾಯಕ್ರಮೊದ ಅದ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನೊನು ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಮಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆದ ಮೇಯರ್ ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ ಮೊೖಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊನು ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಮ.ನ.ಪಾ.ದ ತೆರಿಗೆ ಬೊಕ್ಕ ಪಣವು ಅಪೀಲುಲೆ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಕೆ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ, ಮಂಗಳಾದೇವಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆಡಳಿತ ಮೊಕ್ತೇಸರೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ರಮಾನಾಥ ಹೆಗ್ಡೆ, ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕದ್ರಿದ ಮೊಕ್ತೇಸರೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ದಿನೇಶ್ ದೇವಾಡಿಗ ಕದ್ರಿ, ಯಕ್ಷಧ್ರುವ ಪಟ್ಲ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಭಂಡಾರಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜೋಗಿ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿ ಶ್ರಿ ಕಿರಣ್ ಜೋಗಿ, ಲಯನ್ಸ್ ಕ್ಲಬ್ ಕೊಡಿಯಾಲ್‌ಬೈಲ್‌ದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿ ಲ। ದಿನಕರ್ ಸುವರ್ಣ, ತುಳು ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದೆರೆ ಒಕ್ಕೂಟದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿ ಲ। ಕಿಶೋರ್ ಡಿ. ಶೆಟ್ಟಿ, ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕುಮಾರ್ ಮಲ್ಲೂರು ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ರೈ ಬಿ. ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ನೆಂಪು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಡು ಸ್ಮರಣೆ ಮಲ್ತಿ ಕೀರ್ತಿಶೇಷ ಕಲಾವಿದೆರ್ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಆಚರಣೆ ಮಲ್ತೊಂಡಿ ಸುರುತ್ತ ನಾಟಕ ಕತೃ ದಿ. ಮಾಧವ ತಿಂಗಳಾಯ, ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶಕೆ ದಿ. ಎಸ್. ವಿಶ್ವನಾಥ ಸೂಟರ್‌ಪೇಟೆ, ರಂಗ ನಟೆ ದಿ. ಯಶವಂತ ಕುಮಾರ್ ಬೊಕ್ಕಪಟ್ನ, ನೇಪಥ್ಯ ತಜ್ಞೆ ದಿ. ಕೃಷ್ಣ ನಾಯಕ್ ಪಾಂಡೇಶ್ವರ, ನಟೆ ನಿರ್ದೇಶಕೆ ದಿ. ರಾಘವ ಉಚ್ಚಿಲ್, ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಧಾರಿ ದಿ. ಯುವರಾಜ ಶೆಟ್ಟಿ. ತೌಳವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರೊನು ಪಡೆಯಿನಾರ್ ಪೆರಿಯ ನಟೆ, ನಾಟಕಗಾರೆ, ನಿರ್ದೇಶಕೆರಾಯಿ

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿಶ್ವನಾಥ, ಸನ್ಮಾನ ಪಡೆಯಿನಕುಲು ನಾಟಕಕಾರೆ, ನಿರ್ದೇಶಕೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಉಪ್ಪೂರು, ಧ್ವನಿಬೊಲ್ಪು ಸಂಯೋಜಕೆ ಶ್ರೀ ಸುಭಾಸ್. ಬಿ. ವಿವೇಕ್ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ಸ್, ನಟೆ ನಿರ್ದೇಶಕೆ ಶ್ರೀ ಮಾಧವ ಜಪ್ಪುಪಟ್ನ, ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶಕೆ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ ಶೇಡಿಗುರಿ, ನಟೆ ನಿರ್ದೇಶಕೆ ಶ್ರೀ ಸುರೇಂದ್ರ ಬಾಬುಗುಡ್ಡೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಧಾರಿ ಶ್ರೀ ಇಂದು ಎಸ್. ರಂಗನಟಿ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿನ್ನಿ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್. ಸಭಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲು ಮುಗಿಬೊಕ್ಕ ಪ್ರಕಾಶ್ ಮಹಾದೇವನ್ ಬೊಕ್ಕ ರೂಪಾ ಪ್ರಕಾಶ್ ಬಳಗದಕಲೆಡ್ದ್ ತುಳು ಪದರಂಗಿತ, ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ ಮಂಗಳೂರು ತಂಡದ ಪ್ರದೀಪ್ ಕೊಡಕ್ಕಲ್, ರಂಜನ್ ಬೋಳೂರು ಮೊಕಲೆಡ್ದ್ ತೆಲಿಕೆ ಬಾಯಿ ನಿಲಿಕೆ, ಒಕ್ಕೂಟದ ಸದಸ್ಯರೆಡ್ದ್ ಶ್ರೀ ವಸಂತಿ ಜೆ. ಪೂಜಾರಿ ಮೆರೆನ ಸಾರತ್ಯೊಡು ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ರೆನ "ಸತ್ಯದ ಸಿರಿ" ನಾಟಕ ನಡತ್ಂಡ್.

18-8-2018 ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸಿರಿ ಚಾವಡಿಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಬೊಳ್ಳಿ ಪರ್ಬದ ನೆಂಪುಗು ಪೊಸತ್ತಾದ್ ಪಾಡೊಂಡಿ ಮೂಜನೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮಣ ಬೊಕ್ಕ ಪಾತೆರ ಕತೆ ನಡತ್ಂಡ್. ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮಣ ಪಡೆಯಿನಾರ್ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪಾಡ್ದನ ಕಲಾವಿದೆರಾಯಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಲೀಲಾ ಶೆಡ್ತಿ. ಮಹತೋಭಾರ ಶ್ರೀ ಮಂಗಳಾದೇವಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆಡಳಿತ ಮೊಕ್ತೇಸರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಪಿ. ರಮಾನಾಥ ರೈ ಮನಾದಿಗೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಭಂಡಾರ್‌ಕಾರ್ಸ್ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಉಪನ್ಯಾಸಕೆರ್‌ಲಾ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕೆರಾಯಿ ಡಾ. ಎಸ್.ಆರ್. ಅರುಣ್ ಕುಮಾರ್ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಲೇಸ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆನ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಆಯಿ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಸದಸ್ಯ ಸಂಚಾಲಕೆರಾಯಿ ಡಾ. ವೈ.ಎನ್. ಶೆಟ್ಟಿ, ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ರೈ ಬಿ. ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತ್ತ ಕಡೆಟ್ಟ್ ಪಾಡ್ದನದ ಬಗೆಟ್ ಪಾತೆರಕತೆ ನಡತ್ಂಡ್. ಸುಧಾ ನಾಗೇಶ್ ಸಭೆ ಸುಧಾರಿಕೆ ಮಲ್ತೆರ್.

21-8-2018 ಅಕಾಡೆಮಿ ವತಿಡ್ದ್ ಬೊಲ್ಪು ತುಳು ಸಂಘ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘ ಬೊಕ್ಕ ಹಳೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಸುಂಕದಕಟ್ಟೆ ಮೊಕ್ಲೆನ ಸಕಾಯೊಡು ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮಟ್ಟೊದ "ತುಳು ಪರಪುದ ಪಂಥೊಲು-2018" ಪನ್ಪಿ ಒಂಜಿ ದಿನತ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸುಂಕದಕಟ್ಟೆ ಶ್ರೀ ಅಂಬಿಕಾ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಸ್ವರೀ ಸಭಾಭವನೊಡು ನಡತ್ತ್ಂಡ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಆಯಿ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನೊದ ಮ್ಯಾನೆಜಿಂಗ್ ಟ್ರಸ್ಟಿ ಶ್ರೀ ನವೀನ್‌ಚಂದ್ರ ಡಿ. ಸುವರ್ಣ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ತಿರ್ಲ ಮದಿಪು ಮಲ್ತಿನಾರ್ ನಾರಾಯಣಗುರು ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ನಿರ್ದೇಶಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ. ಮಾನಾದಿಗೆ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನೊದ ಟ್ರಸ್ಟಿ ಬೊಕ್ಕ ಆಡಳಿತ ಮೊಕ್ತೇಸರೆರಾಯಿ ಆಯಿ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಎನ್. ಪೂಜಾರಿ, ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನೊದ ಟ್ರಸ್ಟಿ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಟಿ. ಕುಂದರ್,

ಬೊಕ್ಕ ಲಿಕುಕಮಿ ತಂಡದ ಶ್ರೀ ಲಯನ್ ಕಿಶೋರ್ ಡಿ. ಶೆಟ್ಟಿ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಮುಗಿತಲದ ಲೇಸ್‌ಡ್ ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನೊದ ಟ್ರಸ್ಟಿ ಬೊಕ್ಕ ಶ್ರೀ ಅಂಬಿಕಾ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆಡಳಿತ ಮೊಕ್ತೇಸರೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಎನ್ ಪೂಜಾರಿ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಮಲ್ಲಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನ ಗೆಜ್ಜೆಗಿರಿ, ನಂದನ ಬಿತ್ತಿಲ್ ಕಾರ್ಯಾದಕ್ಷೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಜಯಂತ್ ನಡುಬೈಲ್, ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ರವೀಂದ್ರ ಶೆಟ್ಟಿ, ಪಿರಾಕ್‌ದ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಆಯಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೇಯಸ್ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಮುಗಿತಲದ ಮದಿಪುನು ಜನನಿ ಚಾರಿಟೇಬಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ದ್ ಸ್ಥಾಪಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಗೀತಾ ಉಚ್ಚಿಲ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಇಡೀ ದಿನ ನಡತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಡು ತುಳು ಪ್ರಬಂಧ, ತುಳು ಜಾನಪದ ಸಮೂಹ ಗಾಯನೊ ಬೊಕ್ಕ ಸಬಿ ಸವಾಲ್ ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್.

27-8-2018 ಕುಡ್ಲದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜ್‌ಡ್ ತುಳು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗೊದ ಉದಿಪನದ ಲೇಸನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸೇರಿಗೆಡ್ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರಭಾರ ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ. ಕಿಶೋರ್ ಕುಮಾರ್ ಸಿ.ಕೆ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವಿಶ್ರಾಂತ ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ತುಳು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಬೊಕ್ಕ ಪದವಿ ವಿಭಾಗ ಬೊಕ್ಕ ವಿನಿಮಯ ರಚನಾ ಸಮಿತಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಡಾ. ನಾಗಪ್ಪ ಗೌಡ ಆರ್. ಉಪಸ್ಥಿತರಿತ್ತೆರ್. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲೇಜ್‌ದ್ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲೆರ್ ಡಾ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಬಿ.ಎಂ., ತುಳು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ ಸಂಯೋಜಕೆ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ, ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಪ್ರೊ. ಎ.ಎಂ. ಖಾನ್, ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ. ಬಿ. ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕಡೆಟ್ಟ್ ತುಳು ಎಂ.ಎ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಲು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್.

4-9-2018 ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸಿರಿ ಚಾವಡಿಡ್ ಬಲೆ ತುಳು ಕಲ್ಪುಗ ಯೋಜನೆದಡಿಟ್ಟ್ "ತುಳು ಲಿಪಿ ಕಲಿಕಾ ತರಗತಿ"ದ ಉದಿಪನದ ಲೇಸ್ ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆದ ನಿರ್ದೇಶಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ರಾಜೇಶ್ ಜಿ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊನು ತುಡರ್ ಅಲ್ರಾದ್ ಉದ್ಘಾಟಣೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಬತ್ತಿತ್ತಿ ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ನೆತ್ತ ನಿರ್ದೇಶಕೆರಾಯಿ ಡಾ. ಎಸ್.ಆರ್. ವಿಘ್ನರಾಜ್ ತುಳು ಲಿಪಿತ್ತ ಚರಿತ್ರೆ, ಅವು ಕಲ್ಪುನೆತ್ತ ಪ್ರಯೋಜನ ದಾನೆ, ಬೊಲ್ಪುಗು ಬರಂದಿ ತುಳುಲಿಪಿತ್ತ ತಾಳೆಗರಿ ಬರವುಲು ಪನ್ಪಿ ಇಚಾರೊಡು ಎಡ್ಡೆ ಪೊಲಬು ಮಲ್ತ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರು ಆಯಿ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ ಭಂಡಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅದ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನೊನು ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ರೈ ಬಿ.

ಬೊಕ್ಕ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆರ್ ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಲಿಪಿ ಕಲ್ಪಾವು ಶಿಕ್ಷಕಿ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿದ್ಯಾಶ್ರೀ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತ್ತ ಸುರುಟ್ಟು ಶ್ರೀ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ ದೇವೆರೆ ಸುಗಿಪುನು ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್, ಶ್ರೀ ನರೇಶ್ ಸಸಿಹಿತ್ಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರೂಪಣೆ ಮಲ್ತೆರ್. ತುಳುಲಿಪಿ ತರಗತಿ 5 ಐತಾರ ಇಡೀ ದಿನತ ತರಗತಿ ಅಕಾಡೆಮಿಡ್ ನಡತ್‌ದಿತ್ತ್‌ದ್ 34 ಜನ ನೆತ್ತ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆತೆರ್.

9–9–2018 ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುವೆರೆ ಚಾವಡಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮೊಕ್ಲೆನ ಸೇರಿಗೆಡ್ ಬೆಂಗಳೂರುದ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರೊಡು ಅಟ್ಟಣೆ ಮಲ್ತಿ ತುಳುವೆರೆ ಚಾವಡಿಡ್ ಒಂಜಿ ದಿನತ್ತ ತುಳುವೆರೆ ಪರ್ಬ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುನಾಡ್ದ್ ಸಿರಿ ಪ್ರಶಸ್ಥಿ ಮಾನಾದಿಗೆದ ಲೇಸ್ ಬಾರಿ ಗೌಜಿಡ್ ನಡತ್ಂಡ್. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ, ದೆಹಲಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರಾಯಿ ಶ್ರಿ ವಸಂತ ಶೆಟ್ಟಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊನು ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರು ಆಯಿ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಬಿ.ಬಿ.ಎಂ.ಪಿ. ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿ ಶ್ರಿ ಕೆ.ವಿ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟದ ಪ್ರದಾನ ಕಾರ್ಯಂತೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ನಿಟ್ಟೆ ಶಶಿಧರ್ ಶೆಟ್ಟಿ, ಅಕಾಡೆಮಿದ ಮಾಜಿ ಗುಕಾರ್ರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಕೆ. ಸೀತಾರಾಮ್ ಕುಲಾಲ್ ಬೊಕ್ಕ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಮಾತಾ ಪದುಕೆರ್ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಷಾ ಗೊಷ್ಠಿಲೆನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಯುವಜನ ಇಲಾಖೆದ ಸಂಪರ್ಕಾಧಿಕಾರಿ ಬೊಕ್ಕ ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಆದುಪ್ಪು ಡಾ. ಗಣನಾಥ್ ಎಕ್ಕಾರ್, ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶಕೆಕರಾಯಿ ಶ್ರೀ ವಿ. ಮನೋಹರ್, ಮುಕ್ತ ಟಿ.ವಿ.ದ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕಾಂತ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಮೊಕುಲು ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ತಿಪಿಲೆ ಪೊತ್ತಾದ್ ಬಯ್ಯದ ಉದಿಪನದ ಲೇಸ್‌ನ್ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿನ ಸಂಸದೆರ್, ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಡಾ. ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ ಮೊಯ್ಲಿಯೆರ್ ಪಾತೆರ್ದ್ 8ನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದದ ಬಗೆಟ್ ನಡಪಾವೆರೆ ಉಪ್ಪು ಬೇಲೆಲೆಗ್ ಎನ್ನ ಬೆರಿಸಾಯ ಏಪೊಗುಲಾ ಉಂಡು. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರೊಡು ನೆತ್ತ ಬಗೆಟ್ ಆಪಿ ಮಾತಾ ಕಾರ್ಯೊಲೆನ್ ಪರೀಶೀಲನೆ ಮಲ್ಪುವೆ ಪಂಡ್ದ್ ಬರವಸೆ ಕೊರಿಯೆರ್ ಉಂದುವೇ ವೇದಿಕೆಡ್ ಡಾ. ಡಿ.ಕೆ. ಚೌಟೆರ್ ಬರೆತಿ ಬೂಕು ಪಿಲಿಪತ್ತಿ ಗಡಸ್ ನಾಟಕದ (ರಡ್ಡನೇ ಮುದ್ರಣ) ಶ್ರೀ ಶಾಂತರಾಮ ವಿ. ಶೆಟ್ಟಿ ಬರೆತಿ ಮಣ್ಣ ಬಾಜನ ಪನ್ಪಿ ಪದಗೊಂಜಿಲ್ ಬೂಕು ಬುಡುಗಡೆ ನಡತ್ಂಡ್. ಈ ಪೊರ್ಲಗಂಟ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಡು ಅಕ್ಷರಬ್ರಹ್ಮೆ ಶ್ರಿ ಹರೇಕಳ ಹಾಜಬ್ಬ, ತುಳು ಸಾಹಿತಿ ಶ್ರಿ ಎಂ.ಕೆ. ಸೀತಾರಾಮ್ ಕುಲಾಲ್, ಮಹಿಳಾ ಪತ್ರಕರ್ತೆ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮೆರೆಗ್ ತುಳುನಾಡ ಸಿರಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಧಾನಲಾ ನಡತ್ತ್ಂಡ್ ಅತ್ತಂದೆ ವಿಶೇಷ ಚೇತನ, ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ಕುಮಾರಿ ಭಾಗ್ಯಶ್ರೀ, ವಿಶೇಷ ಚೇತನ ಚೆಸ್ ಗೊಬ್ಬುಡು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆಯಿ ಕುಮಾರಿ ಯಶಸ್ವಿ, ಡ್ಯಾನ್ಸ್ ಡ್ಯಾನ್ಸ್ ಜೂನಿಯರ್ ಪುಗರ್ತೆದ ಕುಮಾರಿ ದೀಕ್ಷಾ ರೈ ಮೊಕಲೆಗ್ ಪ್ರತಿಭಾ ಪುರಸ್ಕಾರಲಾ ನಡತ್ಂಡ್. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ತುಳು ಒಕ್ಕೂಟದ ಗುರಿಕ್ಕಾರ್ರು ಆಯಿ ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಪಾಲ ದೇವಾಡಿಗ,

ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಯಲ್ ಕ್ಯಾಟರರ್ಸ್‌ದ ಶ್ರೀ ಗಿರೀಶ್ ಪೂಜಾರಿ, ಡಾ. ಡಿ.ಕೆ. ಚೌಟ, ಶ್ರೀ ಶಾಂತರಾಮ್ ವಿ. ಶೆಟ್ಟಿ, ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್ ತುಳುವೆರೆ ಚಾವಡಿದ ಮಾನಾದಿಗೆದ ಗುರಿಕ್ಕಾರ್ರ್ ಬೊಕ್ಕ ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಚೇಂಡ್ಲಾ ಮುಗಿತಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಇಡೀ ದಿನ ಆಯೋಜನೆ ಮಲ್ತಿತ್ತಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಬಾರಿ ಪೊರ್ಲುಡು ನಡತ್‌ದಿತ್ತ್‌ದ್ ಬೆಂಗಳೂರುಡು ಉಪ್ಪು ಮಾತಾ ತುಳುವೆರ್ ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ದ್ ತುಳುವೆರೆ ಒಗ್ಗಟ್ಟ್‌ನ್ ತೋಜಾವುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆಂಡ್ ಪಂಡ್ದ್ ಪಂಡ್‌ಂಡ ತಪ್ಪಾವಂದ್. ಬಯ್ಯಗ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಕನ್ಯಪಾಡಿ ಕಾಸರಗೋಡುದ ಬೊಳಿಕೆ ಜಾನಪದ ತಂಡದಕ್ಲೆಡ್ದ್ ಡಾ. ರಾಜೇಶ್ ಆಳ್ವ ಬೊಕ್ಕ ಶಂಕರ್ ಸ್ವಾಮಿ ಕೃಪಾ ನಿರ್ದೇಶನೊಡು ಪಾಡ್ದನ ಮೇಳ ಬೊಕ್ಕ ಮಾಕಾಳಿ ನಲಿಕೆ, ಕುಲಾಲ ಪೊಂಜೊವುಲೆ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯೆರೆಡ್ದ್ ನೃತ್ಯ ವೈಭವ, ಕುಮಾರಿ ಕಿರಣ್ ಕಾಮತ್ ಬೊಕ್ಕ ತ್ರಿಷಾ ರೈ ಮೊಕುಲೆಡ್ದ್ ನೃತ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ತಾರೆದ ತಿರಿ, ಕುಕ್ಕುದ ತಪ್ಪುದ ಐತೊ ಪೊರ್ಲುದೊಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಂಡೆದ ಚಾ ತಿಂಡಿ, ಮದ್ಯಾಹ್ನೊಡು ಉರ್ಪೆಲರಿತ್ತ ಗಂಜಿ, ಕುಡುತ್ತರಿ ಚಟ್ನಿ, ಬೆಲ್ಲದ ಪಾಯಸ, ಬೈಯದ ಚಾಕ್ಕ್ ಗೋಳಿಬಜೆ, ಮಣ್ಣಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಲ್ತಿನವು ತುಳು ಮಣ್ಣ್‌ದ ಕಮ್ಮೆನೊನು ದೆರ್ತ್‌ದ್ ತೋಜಾಂಡ್.

11-9-2018 ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀ ಸಮೂಹ ಸಂಸ್ಥೆಲು, ಶ್ರೀ ಭಾರತೀ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು, ನಂತೂರುಡು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಪಿ.ಯು.ಸಿ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಜೋಕುಲೆಗಾದ್ ತುಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಉದಿಪು–2108 ಪನ್ಪಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಶಾಸಕೆರಾಯಿನ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ ಕಾಮತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮನೊನು ಉದಿಪನ ಮಳ್ತೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಅಯಿ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ಅದ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನೊನು ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತ್‌ದ್ ಸಂಸದೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ನಳಿನ್ ಕುಮಾರ್ ಕಟೀಲ್, ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿ ಐವನ್ ಡಿ.ಸೋಜ, ಒಡಿಯೂರು ತುಳುಕೂಟದ ಗುಕಾರ್ರ್ ಆಯಿ ಎಚ್. ಕೆ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ್, ತುಳುನಾಡ ರಕ್ಷಣಾ ವೇದಿಕೆದ ಸ್ಥಾಪಕಾಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಯೋಗೀಶ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಜೆಪ್ಪು ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಬಯ್ಯಡ್ ನಡತಿನ ಮುಗಿತನದ ಲೇಸ್‌ಡ್ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀ ಸಮೂಹ ಸಂಸ್ಥೆಲೆ ಸೇವಾ ಸಮಿತಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಆಯಿ ಶ್ರೀ ಹಾರಕೆರೆ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾನ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ತುಳು ರಂಗ ಕಲಾವಿದೆ ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ಬೋಳಾರ, ಆಕಾಶವಾಣಿ, ಕುಡ್ಲದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ವಾಹಕೆರಾಯಿ ಡಾ. ಸದಾನಂದ ಪೆರ್ಲ, ತುಳುನಾಡ ರಕ್ಷಣಾ ವೇದಿಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಲಾಯಿ ಶ್ರೀ ಪ್ರಶಾಂತ್ ಭಟ್ ಕಡಬ, ಶ್ರೀ ಭಾರತೀ ಸಮೂಹ ಸಂಸ್ಥೆಲೆ ಸೇವಾ ಸಮಿತಿದ ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ್ ಮೋಹನ್ ಕಾಶಿಮಠ ನೆತ್ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಸದಸ್ಯ ಸಂಚಾಲಕೆರಾಯಿನ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಧಾ ನಾಗೇಶ್ ಬೊಕ್ಕ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಬಿ. ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್.

15–9–2018 ಅಕಾಡೆಮಿ ವತಿಡ್ದ್ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಬಲ್ಮಠ, ಕುಡ್ಲ ಕೂಡಾಟಿಕೆಡ್ "ತುಳು ಕಥೆ–ಕಬಿತೆ ಬರವು ಸರವುದ ಒಂಜಿ ದಿನತ ಅಂತರ್ ಕಾಲೇಜ್ ಕಜ್ಯಕೊಟ್ಯ" ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಬಲ್ಮಠ ಕಾಲೇಜ್‌ಡ್ ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್. ಉದಿಪನ ಲೇಸ್‌ಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಕಾಲೇಜ್‌ದ್ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಜಗದೀಶ ಬಾಳ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘದ ಸಂಚಾಲಕೆರಾಯಿ ಪ್ರೊ ಜ್ಯೋತಿಪ್ರಿಯ, ಸಂತ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕೆರಾಯಿ ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಬದಿಕಾನ, ಅಕಾಡಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ರೈ ಬಿ. ಸದಸ್ಯ ಸಂಚಾಲಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಲಾದ್ ಅಕಾಶವಾಣಿದ ಅರೆಕಾಲಿ ಉದ್ಘೋಷಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಪ್ರವೀಣ್ ಅಮ್ಮೆಂಬಳ, ಎಸ್. ವಿ.ಎಸ್. ಕಾಲೇಜ್, ಬಂಟ್ವಾಳದ ಕನ್ನಡದ ಉಪನ್ಯಾಸೆಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಚೇತನ್ ಮುಂಡಾಜೆ, ಅಕಾಡೆಮಿ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ ಮೊಕುಲು ಬರವು ಸರವುದ ಕಜ್ಯಕೊಟ್ಯನ್ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಸುಮಾರ್ ನೂದು ಜೋಕುಲು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಡು ಪಾಲ್ ಪಡೆತೆರ್.

15–9–2018 ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸಿರಿ ಚಾವಡಿಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಬಲೆ ತುಳು ಕಲ್ಪುಗ ಯೋಜನೆದಡಿ ತುಳು ತೆರಿಯಂದಿನಕಲೆಗ್ "ತುಳು ಕಲಿಕಾ ತರಗತಿ"ದ ಉದಿಪನ ಲೇಸ್ ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾನ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಸಾಹಿತಿಲು ಬೊಕ್ಕ ನ್ಯೂ ಇಂಡಿಯಾ ಆಶ್ಯುರೆನ್ಸ್ ಕಂಪೆನಿ ಕುಡ್ಲದ ಅದಿಕಾರಿಯಾಯಿನ ಶ್ರೀ ಕೇಶವ ಕುಡ್ಲ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಧವಳಾ ಕಾಲೇಜ್‌ದ್ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಹಾಯಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಕೊಟ್ರಯ್ಯ ಐ.ಎಂ. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್, ಅಕಾಡೆಮಿ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ ಬಿ., ಸದಸ್ಯ ಸಂಚಾಲಕೆರಾಯಿ ವಿದ್ಯಾಶ್ರೀ ಎಸ್. ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ತುಳು ಬಾಸೆ ಕಲ್ಪಾವುನ ಈ ತರಗತಿ 30 ದಿನ ಕಾಂಡೆ ಒಂಜಿ ಘಂಟೆದ ತರಗತಿ ಅಕಾಡೆಮಿಡ್ ನಡೆತ್ತ್‌ಂಡ್. ನೆಟ್ಟ್ 18 ಜನ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆತೆರ್.

15–9–2018 ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸಹಯೋಗೊಡು ವಿ.4 ಚಾನೆಲ್‌ದಕಲ ಮುತಾಲಿಕೆಡ್ ಜಿಲ್ಲೆದ ಬೇತೆಬೇತೆ 10 ಶಾಲೆಲೆಡ್ ತರಬೇತಿ ಕೊರ್ಪುನ ಕೆಲಸ ಶುರುವಾತ್‌ಂಡ್. ಬರ್ಪಿನ 6 ತಿಂಗೊಲ್ದ ಉಲಾಯಿ ಜಿಲ್ಲೆದ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಜಾಗೆಡ್ ಜೋಕ್ಲೆನ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಪೆರೆ ಇತ್ತ್‌ದ್, ನೆತ್ತ ಉದಿಪನ ಲೇಸ್ ಕುಡ್ಲದ ಪುಗರ್ತೆದ ಓಶಿಯನ್ ಪರ್ಲ್ ಹೋಟೆಲ್ಡ್ ಆ.26 ತಾರೀಕ್‌ಗ್ ನಡತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ದುಂಬುದ ಭಾಗವಾದ್ ಕುಡ್ಲ ಬೋಳೂರು ಬೊಕ್ಕಪಟ್ಣದ 50ನೇ ಗಣೇಶೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭಡ್ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 15 ತಾರೀಕ್‌ದಾನಿ ನೆತ್ತ ಸುರುತ ಪ್ರದರ್ಶನ ಶಾರದಾ ಶಾಲೆದ ಜೋಕುಲೆನ ಮುಖಾಂತರ ನಡತ್ತ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಈ ಸಂದರ್ಭೊಡು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸದಸ್ಯೆ ಬೆನೆಟ್ ಅಮ್ಮನ್ನೆರ್ ಪಾಲ್ ಪಡೆದಿದಿತ್ತೆರ್ ಅಂಚನೇ ರಡ್ಡನೇ ಲೇಸ್ ಅ. 14 ತಾರೀಕ್‌ದಾನಿ ಕುಡ್ಲದ ಕುದ್ಮುಲ್ ರಂಗರಾವ್ ಟೌನ್‌ಹಾಲ್‌ಡ್ ನಡತ್ತ್‌ದಿತ್ತ್‌ದ್ ಕುಡ್ಲದ

ನಲಂದಾ ಶಾಲೆದ ಜೋಕುಲೆನ ಮೂಲಕ ನಡತ್ತಿನ ಪ್ರದರ್ಶನ ತೂಪಿನಕ್ಲೆನ ಮನಸ್ ಗೆಂದ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಈ ಲೇಸ್‌ಡ್ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ಬಿ. ರೈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಡು ಪಾಲ್ ಪಡೆದಿತ್ತೆರ್. ನನ ದುಂಬಗ್ ಜಿಲ್ಲೆದ 8 ಕಡೆಟ್ ಜೋಕುಲೆನ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡಪೆರೆ ಉಂಡು.

22–9–2018 ಅಕಾಡೆಮಿದ ಸಿರಿ ಚಾವಡಿಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಬೊಳ್ಳಿ ಪರ್ಬದ ನೆಂಪುಗು ಪೊಸತ್ತಾದ್ ಪಾಡೊಂಡಿ ನಾಲನೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮಣ ಬೊಕ್ಕ ಪಾತೆರ ಕತೆ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮಣ ಪಡೆಯಿನಾರ್ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುಲಿಪಿ ಶಿಕ್ಷಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಬಿ. ತಮ್ಮಯ್ಯ. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಮಾನಾದಿಗೆ ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಏರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವ. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ದೀಪಿಕಾ ಪ್ರೌಡ ಶಾಲೆ, ಮೊಡಂಕಾಪುದ ನಿವೃತ್ತ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಟಿ. ಹೆಬ್ಬಾರ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ಪಡೆಪಿನರೆನ ಪೊಲಬುನು ಮಲ್ತ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ರೈ ಬಿ. ಸದಸ್ಯ ಸಂಚಾಲಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಎ. ಗೋಪಾಲ ಅಂಚನ್ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮತ್ತ ಕಡೆಟ್ಟ್ ಸಂವಾದ ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್.

26–9–2018 ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಬೊಕ್ಕ ವಸತಿ ಸಚಿವೆರ್ ಅತ್ತಂದೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಚಿವೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಯು.ಟಿ. ಖಾದರ್ ಮೇರ್ ಅಕಾಡೆಮಿಗ್ ಬೇಟಿ ಕೊರಿಯೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರ್ ಬೊಕ್ಕ ಸದಸ್ಯೆರ್ನಕುಲು ಸಚಿವೆರೊಟ್ಟಿಗೆ ಇತ್ತ್‌ದ್ ಅಕಾಡೆಮಿಡ್ ಬಾಕಿ ಉಪ್ಪು ಬೇಲೆದ ಬಗ್ಗೆ ಪೊಲಬು ಕೊರಿಯೆರ್. ಸಚಿವೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಮಾತಾ ಬಾಕಿ ಬೇಲೆಲೆನ್ ವೀಕ್ಷಣೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸರಕಾರೊಡು ಆಪಿನ ಮಾತಾ ಸಹಾಯೊನು ಮಲ್ಪಾವೆ ಪಂಡ್ದ್ ಬರವಸೆ ಕೊರಿಯೆರ್.

30–9–2018 ಅಕಾಡೆಮಿ ವತಿಡ್ದ್ ಕಾರ್ಲದ ಜೆ.ಸಿ.ಐ. ಜ್ಯೂನಿಯರ್ ಛೇಂಬರ್ ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಶನಲ್ ಕೂಡಾಟಿಕೆಡ್ "ತುಳು ಕಾಲೋತ್ಸವ" ಕಾರ್ಲದ ಬಿ. ಮಂಜುನಾಥ ಪರ್ಯೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಭಾಭವನೊಡು ನಡತ್‌ಂಡ್ ಇಡೀ ದಿನ ನಡತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಡು ತುಳು ನಾಡ ಗೊಬ್ಬುಲು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ, ಚರ್ಚಾಗೋಷ್ಠಿ, ಕವಿಗೋಷ್ಠಿಲು ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ಉದಿಪನ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಜೆ.ಸಿ.ಐ. ಕಾರ್ಲದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್

9–10–2018 ಅಕಾಡೆಮಿ ವತಿಡ್ದ್ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾಲೇಜ್, ಪುತ್ತೂರು, ಪರಂಪರಾ ಕೂಟೊ ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಸಂಘೊ ಕೂಡಾಟಿಕೆಡ್ "ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪೊಲಬು ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ಲಿಪಿ ಕಲ್ಪಾವು ಕಜ್ಯಕೊಟ್ಯ" ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡತ್‌ಂಡ್. 30 ಘಂಟೆದ ತರಬೇತಿದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸುರುಟ್ಟು ಒಂಜಿ ದಿನ ಬೊಕ್ಕ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ದಿನೊಲೆಡ್ ಒಟ್ಟು 30 ಘಂಟೆದ ತರಬೇತಿ. ಸುರುತ್ತ ದಿನತ್ತ ಉದಿಪನೊನು ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ.

ಭಂಡಾರಿ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲೆರಾಯಿ ಡಾ. ಪೀಟರ್ ವಿಲ್ಸನ್ ಪ್ರಭಾಕರ್ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿದ ಗುಕಾರ್ರ್ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪೈ, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗೊದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥೆರಾಯಿ ಡಾ. ಹೆಚ್. ಜಿ. ಶ್ರೀಧರ್, ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ರೈ. ಬಿ, ಸದಸ್ಯ ಸಂಚಾಲಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನ ರೈ ಮಠಂತಬೆಟ್ಟು ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಬೆಳ್ಳೂರು, ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು, ಡಾ. ಎಸ್.ಆರ್. ವಿಘ್ನರಾಜ್, ಡಾ. ಡೆನ್ನಿಸ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್, ಡಾ. ಶ್ರೀಶ ಕುಮಾರ್ ಎಂ.ಕೆ., ಶ್ರೀ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ, ಡಾ. ನವೀನ್ ಮರಿಕೆ, ಶ್ರೀ ಬಿ. ತಮ್ಮಯ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಲು ಈ ಕಜ್ಜಕೊಟ್ಯನ್ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್.

10-10-2018 ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ಶ್ರೀ ಮಹಾವೀರ ಕಾಲೇಜು, ಮೂಡಬಿದರೆ, ತುಳು ಸಂಘದ ಸೇರಿಗೆಡ್ ದಿ.ಡಾ. ಪಾದೂರು ಗುರುರಾಜ ಭಟ್ರೆನ ನೆಂಪುಗು "ಇತಿಹಾಸ ಅವಲೋಕನ ಬೊಕ್ಕ ವಿಚಾರ ಮಂಥನ ಲೇಸ್" ಪನ್ಪಿ ಒಂಜಿ ದಿನತ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಸಭಾಭವನೊಡು ನಡತ್ಂಡ್. ಮಾಜಿ ಸಚಿವೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಅಭಯಚಂದ್ರ ಜೈನ್ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುಕಾರ್ರ್ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ.ಭಂಡಾರಿ ಅದ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನೊನು ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಉದಯ ಕುಮಾರ್ ಬಾರ್ಕೂರು, ಪ್ರೊ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ದೀಕ್ಷಿತ್, ಡಾ. ಪುಂಡಿಕ್ಯಾ ಗಣಪಯ್ಯ ಭಟ್, ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ರೈ. ಬಿ., ತುಳು ಸಂಘದ ಸಂಯೋಜಕೆರಾಯಿ ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಸದಸ್ಯ ಸಂಚಾಲಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಪ್ರಭಾಕರ ನೀರ್‌ಮಾರ್ಗ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್. ಡಾ. ಪುಂಡಿಕ್ಯಾ ಗಣಪಯ್ಯ ಭಟ್, ಪ್ರೊ. ಎಚ್. ಜಗದೀಶ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಗೋಷ್ಠಿಲೆನ್ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್.

16-10-2018 ಅಕಾಡೆಮಿದ ಬೊಳ್ಳಿ ಪರ್ಬೊದ ನೆಂಪುಗು ಪಾಡೊಂಡಿ ತಾಲೂಕುಡೊಂಜಿ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ರಡ್ಡನೇ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕುಡು. ಅಕಾಡೆಮಿ ಸಹಯೋಗೊಡು ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿ ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶ್ರೀ ಶಾರದಾಂಭ ಸೇವಾ ಸಮಿತಿ, ತುಡರ್ ತುಳುಕೂಟ, ಸುಳ್ಯ ಮೊಕ್ಲೆನ ಸೇರಿಗೆಡ್ ಕಾಂಡೆಡ್ದ್ ಬಯ್ಯಮುಟ್ಟ ಸುಳ್ಯ ರಥಬೀದಿದ ಶೀಂಟೂರು ನಾರಾಯಣ ರೈ ವೇದಿಕೆ, ಡಾ. ಕುರುಂಜಿ ವೆಂಕಟರಮಣ ಗೌಡ ಸಭಾಂಗಣೊಡು ನಡತ್ತ್ಂಡ್. ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ಶ್ರೀ ಚನಿಯ ಕಲ್ತಡ್ಕ ತುಳುವೆರೆ ದಿಬ್ಬಣೊನು ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ತಾಲೂಕು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮಲ್ಲ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಆದ್ ದೆಹಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್, ತುಳು ಸಾಹಿತಿ, ಸಂಘಟಕೆರ್ ಶ್ರೀ ವಸಂತ ಶೆಟ್ಟಿ ಬೆಳ್ಳಾರೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದಿತ್ತೆರ್. ಲೇಸ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಆದ್ ಸುಳ್ಯ ವಿಧಾನ ಸಭಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಾಸಕೆ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಅಂಗಾರ, ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಉದಿಪನೊನು ಸುಳ್ಯ ನಗರ ಪಂಚಾಯತ್ ಗುಕಾರ್ತಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಶೀಲಾವತಿ ಮಾಧವ, ನೆಂಪುದ ಸಂಚಿ ಬುಡುಗಡೆನ್ ಅಕಾಡೆಮಿದ

ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಆಯಿ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರ್ತಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಶಾಂತಿಗೋಡು, ಕರ್ನಾಟಕ ಅರೆಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೊಕ್ಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಪಿ.ಸಿ. ಜಯರಾಮ, ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಸದಸ್ಯೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಆಶಾ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ, ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಸದಸ್ಯೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಪುಷ್ಪಾವತಿ ಬಾಳಿಲ ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್.

ರಂಗಿತೊದ ಲೇಸ್‌ಡ್ ದುಡಿ ಕುಣಿತೊನು ಮನ್ಸ ಮುಗೆರ ಬೊಕ್ಕ ಕೂಟದಕುಲು ಅರಂತೋಡು, ಸಿದ್ದವೇಷೊನು ದಾಮೋದರ ಮಿತ್ತಪೇರಾಲು ಬೊಕ್ಕ ಕೂಟದಕುಲು ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಡತಿ ಕಬಿಕೂಟೊಡು ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟ್‌ರಾಮ ಭಟ್ ಸುಳ್ಯ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಕಬಿಕೂಟೊಡು ಪಾಲ್ ಪಡೆಯಿ ಕಬಿಕುಲು– ಶ್ರೀ ಎ.ಕೆ. ಅಜಿಲ ಸುಳ್ಯ, ಶ್ರೀಮತಿ ಚಂದ್ರಾವತಿ ರೈ ಬಾಳಿಲ, ಶ್ರೀ ಚರಣ್ ಐವರ್ನಾಡು, ಡಾ. ಸಂಜೀವ ಕುದ್ಪಾಜೆ ಸುಳ್ಯ, ಶ್ರೀ ಪುಷ್ಪಾ ದೋಣಿಮನೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಕು. ಸೌಮ್ಯ ಕಕ್ಕಾಡು. ತುಳು ರಂಗೀತೊದ ಲೇಸ್‌ದ ಪುರಲ್ ದನಿನ್ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿನಾರ್ ಶ್ರೀ ಜಯರಾಮ ಪೈಚಾರ್. ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೋಡೆ ಇನಿ ಎಲ್ಲೆ ವಿಚಾರೊಡು ನಡತಿ ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆನ್ ಡಾ. ಪ್ರಭಾಕರ್ ಶಿಶಿಲ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಚಾರೊಡು ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು, ಡಾ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಬದಿಕಾನ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಮಿತ್ತ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವ, ಡಾ. ಸುಂದರ್ ಕೇನಾಜೆ ಬೆನ್ನಿ ಬೇಸಾಯ ವಿಷಯೊಲೆಡ್ ಪ್ರಬಂಧೊಲೆನ್ ಮಂಡನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ತುಳು ರಂಗಿತೊದ ಲೇಸ್‌ಡ್ ತುಳು ವೈಭವೊನು ರಮೇಶ ಮೆಟ್ಟಿನಡ್ಕ ಬೊಕ್ಕ ಕೂಟದಕುಲು, ಕಂಗೀಲು ನಲಿಕೆ ಮಂಜು ಬ್ರದರ್ಸ್ ಸುಳ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಕೂಟದಕುಲು, ಮದಿಮಾಲ್ ಕುಣಿತ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಕೂಟದಕುಲು, ಜನಪದ ನಲಿಕೆಲು ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕು ತುಳುನಾಡ ರಕ್ಷಣಾ ವೇದಿಕೆದ ಜೋಕುಲು ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಬೈಯ್ಯಗ್ ನಡತಿ ಮುಗಿತಲದ ಲೇಸ್‌ಡ್ ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಒಡಿಯೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಗುರುದೇವಾನಂದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಲು ಎಡ್ಡೆಪ್ಪುದ ಮದಿಪು ಕೊರಿಯೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಭಂಡಾರಿ ಲೇಸ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ವಹಿಸ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಲಿಬರಲ್ ಎಜ್ಯುಕೇಶನ್ ಸುಳ್ಯದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ಚಿದಾನಂದ ಮಾನಾದಿಗೆ ಪಡೆಪಿನಕಲೆಗ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಬಿನ್ನೆರಾದ್ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಹರೀಶ್ ಕುಮಾರ್, ಶ್ರಿ ಎಸ್.ಎಲ್. ಭೋಜೇಗೌಡ, ಕುಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ದೇವಸ್ಥಾನದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸಮಿತಿದ ಗುರ್ಕಾರ್ರ್ ಶ್ರೀ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಮುಂಡೋಡಿ, ದ.ಕ.ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿ ಎಸ್. ಎನ್. ಮನ್ಮಥ, ಶ್ರೀ ಹರೀಶ್ ಕಂಜಿಪಿಲಿ, ತಾಲೂಕು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪೋಷಕಾಧ್ಯಕ್ಷೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸೀತಾರಾಮ ರೈ ಸವಣೂರು, ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ರೈ ಬಿ. ಸದಸ್ಯ ಸಂಚಾಲಕೆ ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನ ರೈ ಮಠಂತಬೆಟ್ಟು, ಅಕಾಡೆಮಿದ ಮಾತಾ ಸದಸ್ಯೆರ್ನಕುಲು ವೇದಿಕೆಡಿತ್ತೆರ್.

ತಾಲೂಕು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನೊಡು ಮಾನಾದಿಗೆ ಪಡೆಯಿನಕುಲು ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ರೈ ಕಟ್ಟಬೀಡು (ಧರ್ಮಕಜ್ಜ), ಶ್ರೀ ಎ.ಕೆ. ಅಜಿಲ ಸುಳ್ಯ (ಸಾಹಿತ್ಯ), ಶ್ರೀ ಶೇಷಮ್ಮ ಕುಕ್ಕುಜಡ್ಕ (ನಾಟಿ ವೈದ್ಯೆರ್), ಶ್ರೀ ಬಾಲಣ್ಣ ನಾಯ್ಕ್ ಬೆಂಗತ್ತಮಲೆ ಮಂಡೆಕೋಲು(ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ), ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಗೌಡ ಕೊಕ್ಕುಳಿ (ಬೆನ್ನಿ ಬೇಸಾಯ), ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮಾ ಸುಬ್ಬರಾವ್ (ಸಂಘಟನೆ), ಹಾಜಿ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಜಿ. ಹಳೆಗೇಟು (ಸಮಾಜ ಸೇವೆ), ಶ್ರೀ ಶೇಖರ ಮಣಿಯಾಣಿ (ಯಕ್ಷಗಾನ), ಶ್ರಿ ಜಗದೀಶ ರಾವ್ ಕಾಂತಮಂಗಲ (ಕಂಬುಲ), ಶ್ರೀ ಕರುಣಾಕರ ಪರವ ಏನೆಕಲ್ಲು (ದೈವ ನರ್ತನ). ಕಡೆಕ್ಕ್ ಕುಡ್ಲದ ಕಲಾ ಸಂಗಮ ಕಲಾವಿದೆರ್ ಅಭಿನಯ ಮಲ್ತಿನ ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಕುಮಾರ್ ಕೊಡಿಯಾಲ್‌ಬೈಲ್ ರಚನೆ ಮಲ್ತಿನ ಕಡಲ ಮಗೆ ಪನ್ಪಿ ತುಳು ವಿಭಿನ್ನ ಶೈಲಿದ ಹಾಸ್ಯ ನಾಟಕ ನಡತ್ತ್‌ಂಡ್. ಇಡಿ ದಿನಿತ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆಗ್ ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಸುಳ್ಯ, ನವೋದಯ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘ ಸುಳ್ಯ, ಒಡಿಯೂರು ಶ್ರೀ ವಿಕಾಸವಾಹಿನಿ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಸುಳ್ಯ, ಕುರಲ್ ತುಳುಕೂಟ ದುಗ್ಗಲಡ್ಕ, ಗುರ್ಕಾರೆರ್/ ಸದಸ್ಯೆರ್, ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಲೆನ ಸಂಘ ಸುಳ್ಯ ಮೊಕುಲು ಬೆರಿಸಕಾಯ ಕೊರ್ತೆರ್.

20–10–2018 ಬೊಳ್ಳಿ ಪರ್ಬದ ವರ್ಷೊದ ನೆಂಪುಗು ಅಕಾಡೆಮಿ ಪಾಡೊಂಡಿ ಪೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್, ಸಂಶೋಧಕೆರ್, ಸಾಹಿತಿಲು, ಕಲಾವಿದೆರ್, ಬೊಕ್ಕ ಸಂಘಟಕೆರೆಗ್ "ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮನ ಬೊಕ್ಕ ಪಾತೆರ ಕತೆ" ಪನ್ಪಿ 5ನೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಿರಿ ಚಾವಡಿಡ್ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಚಾವಡಿ ತಮ್ಮಣ ಪಡೆಯಿನಾರ್ ದೈವರಾಧನೆದ ಪೆರಿಯ ಇಸಮಕ್ಕಲೆ ಶ್ರಿ ಕಾಂತ ಕಣಂತೂರು. ಪೆರಿಯ ಸಾಹಿತಿ ಪ್ರೊ. ಎ.ವಿ. ನಾವಡೆರ್ ಮಾನಾದಿಗೆ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಮಲ್ಲ ಬಿನ್ನೆರಾದಿತ್ತಿ ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ ಡಾ ಎ. ಶ್ರೀಧರ್ ದೈವಾರಾಧನೆ– ಆನಿ– ಇನಿ ಪನ್ಪಿ ವಿಚಾರೊಡು ಸಂವಾದ ನಡಪಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಅಕಾಡೆಮಿದ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಹಾಸ್ ರೈ. ಬಿ. ಸದಸ್ಯ ಸಂಚಾಲಕೆರಾಯಿ ಶ್ರೀ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ. ಅಮ್ಮನ್ನ ಮಿತ್ತ ಚಾವಡಿಡಿತ್ತೆರ್.

ಪೋಡಿಂಡ ಬುಡಂದ್, ನರ್ಗ್‌ಂಡ ಬುಡಂದ್
ವಜ್ರದ ಗೂಡುದುಲಯಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡ ಬುಡಂದ್
ತಪ್ಪಂದ್‌ಯಾ ಅಣೆಬಾರ
ಕೊಂಡಾಟ ತೋಜಾಂಡಲಾ ಆವಂದ್ ತೂಲ
ಧೈರ್ಯ ಕೆಟ್‌ದ್, ಮನಸ್‌ದ ಶಕ್ತಿ ಕುಂದುಂಡ ಆಪಿನ ತಪ್ಪಂದ್
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ದೇವಾ ॥

ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆಯಿನಕುಲು

ವರ್ಷ	ಕ್ಷೇತ್ರ	ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತೆರ್ನ ಪುದರ್
1995–1996	ಸಾಹಿತ್ಯ	1. ದಿ.ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ
		2. ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್
1996–1997	ಸಂಶೋಧನೆ	3. ದಿ. ಪ್ರೊ ಕು.ಶಿ ಹರಿದಾಸ ಭಟ್
	ಸಾಹಿತ್ಯ	4. ದಿ.ಕೆಲಿಂಜ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವ
	ಯಕ್ಷಗಾನ	5. ಶ್ರೀ ಮಿಜಾರು ಅಣ್ಣಪ್ಪ
	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	6. ದಿ. ಬಿ. ರಾಮ ಕಿರೋಡಿಯನ್
1997–98	ಸಾಹಿತ್ಯ	7. ಡಾ. ಸುನೀತಾ ಎಂ. ಶೆಟ್ಟಿ
	ಸಂಶೋಧನೆ	8. ಡಾ. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್
	ನಾಟಕ-ಚಲನಚಿತ್ರ	9. ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎನ್. ಟೈಲರ್
	ಯಕ್ಷಗಾನ	10. ದಿ. ಮಲ್ಪೆ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಸಾಮಗ
1998–99	ಸಾಹಿತ್ಯ	11. ಪ್ರೊ. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ
	ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಶೋಧನೆ	12. ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚಿತ್ತಾಯ
	ಯಕ್ಷಗಾನ	13. ದಿ.ಮಂಕುಡೆ ಸಂಜೀವ ಶೆಟ್ಟಿ
	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	14. ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ. ಲೀಲಾವತಿ
1999–2000	ಸಂಶೋಧನೆ	15. ಡಾ ಯು.ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ
	ಸಾಹಿತ್ಯ	16. ಶ್ರೀ ಕುದ್ಕಾಡಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ರೈ
	ಯಕ್ಷಗಾನ	17. ಶ್ರೀ ಕೋಳ್ಯೂರ ರಾಮಚಂದ್ರ ರಾವ್
	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	18. ಶ್ರೀ ಸದಾನಂದ ಸುವರ್ಣ
2000–2001	ಸಾಹಿತ್ಯ	19. ದಿ. ಪಿ.ಎಸ್. ರಾವ್
	ಸಂಶೋಧನೆ	20. ಡಾ ಸುಶೀಲಾ ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ
	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	21. ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಸ್. ರಾವ್
	ಯಕ್ಷಗಾನ	22. ದಿ. ಪುಳಿಂಚ ರಾಮಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ
2001–2002	ಸಂಶೋಧನೆ	23. ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ರಮೇಶ
	ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಶೋಧನೆ	24. ಡಾ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ
	ಯಕ್ಷಗಾನ	25. ಶ್ರೀ ಮಲ್ಪೆ ರಾಮದಾಸ ಸಾಮಗ
	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	26. ಶ್ರೀ ಮಚ್ಚೇಂದ್ರನಾಥ ಪಾಂಡೇಶ್ವರ
2002–2003	ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಶೋಧನೆ	27. ಡಾ. ಕೆ. ವಸಂತ ಮಾಧವ
	ಸಾಹಿತ್ಯ	28. ಶ್ರೀ ಏರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವ
	ಯಕ್ಷಗಾನ	29. ಶ್ರೀ ಬಿ. ಶೀನಪ್ಪ ಭಂಡಾರಿ
	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	30. ಡಾ ಪಿ. ಸಂಜೀವ ದಂಡಕೇರಿ
	ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆ	31. ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಳಗ ಮುಂಬೈ
2003–2004	ಸಂಶೋಧನೆ	32. ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮುಕುಂದ ಪ್ರಭು
	ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಶೋಧನೆ	33. ಪ್ರೊ ಎ.ವಿ. ನಾವಡ
	ಯಕ್ಷಗಾನ	34. ಶ್ರೀ ಕೆ. ಅನಂತರಾಮ ಬಂಗಾಡಿ

	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	35. ಶ್ರೀ ಕೆ.ಬಿ. ವಾಮನ
	ಜಾನಪದ	36. ಶ್ರೀ ಬಾಬು ಪರವ
2004	ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಶೋಧನೆ	37. ಡಾ ಕೆ. ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಗೌಡ
	ನಾಟಕ ಚಲನಚಿತ್ರ	38. ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಶೀಲ
	ಜಾನಪದ	39. ದಿ ಲೋಕಯ ಪಂಬದ
2005	ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಶೋಧನೆ	40. ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್
	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	41. ಶ್ರೀ ವಿ.ಜಿ. ಪಾಲ್
	ಜಾನಪದ	42. ಶ್ರೀ ಐತಪ್ಪ ಮಾರು ಪಂಬದ ಚಿಪ್ಪಾರ್
2006	ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಶೋಧನೆ	43. ಡಾ ವಾಮನ ನಂದಾವರ
	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	44. ಶ್ರೀ ರಾಮದಾಸ್ ದೇವಾಡಿಗ
	ಜಾನಪದ	45. ಶ್ರೀ ಮಾಚಾರು ಗೋಪಾಲ ನಾಯ್ಕ
2007	ಸಾಹಿತ್ಯ	46. ಶಿಮುಂಜೆ ಪರಾರಿ
	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	47. ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎನ್. ರಾವ್ ಬೋಳೂರು
	ಜಾನಪದ	48. ಶ್ರೀಮತಿ ಸಣ್ಣಕ್ಕ ಬಂಗ್ಲೆಗುಡ್ಡೆ
2008	ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಶೋಧನೆ	49. ಶ್ರೀ ಬನ್ನಂಜೆ ಬಾಬು ಅಮೀನ್
	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	50. ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವ ಸಾಲ್ಯಾನ್
	ಜಾನಪದ	51. ಶ್ರೀ ದಾಸು ಬಂಗೇರ
2009	ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಶೋಧನೆ	52. ಡಾ. ಟಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ
	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	53. ಶ್ರೀ ಭೋಜ ಸುವರ್ಣ
	ಯಕ್ಷಗಾನ	54. ಶ್ರೀ ಕಾಂಚನ ಸಂಜೀವ ರೈ
2010	ಸಾಹಿತ್ಯ	55. ಶ್ರೀ ಡಿ.ಕೆ. ಚೌಟ
	ನಾಟಕ – ಚಲನಚಿತ್ರ	56. ಶ್ರೀ ಶಾಂತರಾಮ್ ಕಲ್ಲಡ್ಕ
	ಜಾನಪದ (ಪಾಡ್ದನ)	57. ಶ್ರೀಮತಿ ಕೊರಪೊಳು
2011	ಸಾಹಿತ್ಯ	58. ಬೋಳ ಚಿತ್ತರಂಜನ್ ದಾಸ್ ಶೆಟ್ಟಿ
	ತುಳು ರಂಗಭೂಮಿ	59. ಶ್ರೀ ಜೆ. ಸೀತಾರಾಮ್ ಶೆಟ್ಟಿ
	ತುಳು ಸಿನಿಮಾ	60. ಶ್ರೀ ಟಿ.ಎ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ
2012	ಸಾಹಿತ್ಯ	61. ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಂತಿ ಎಸ್. ಬಂಗೇರ
	ನಾಟಕ – ರಂಗಭೂಮಿ	62. ಶ್ರೀ ರೋಹಿದಾಸ್ ಕದ್ರಿ
	ಸಿನಿಮಾ	63. ರಿಚಾರ್ಡ್ ಕ್ಯಾಸ್ತಲಿನೊ
2013	ಸಾಹಿತ್ಯ	64. ಶ್ರೀ ಮನು ಇಡ್ಯಾ ಸುರತ್ಕಲ್
	ಯಕ್ಷಗಾನ	65. ಶ್ರೀ ಕೆ. ವಿಶ್ವನಾಥ ರೈ ಬೆಳ್ಳಾರೆ
	ಜಾನಪದ	66. ಶ್ರೀ ಗೇರ್ತಿಲ ದೇವು ಪೂಜಾರಿ
2014	ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಶೋಧನೆ	67. ಡಾ. ಕನರಾಡಿ ವಾದಿರಾಜ ಭಟ್
	ನಾಟಕ	68. ಶ್ರೀ ಎಮ್. ಕೆ. ಸೀತಾರಾಮ್ ಕುಲಾಲ್
	ಸಿನಿಮಾ	69. ಶ್ರೀ ರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ
2015	ಸಾಹಿತ್ಯ	70. ಡಾ. ಇಂದಿರಾ ಹೆಗ್ಡೆ
	ಜಾನಪದ	71. ಶ್ರೀ ಕೋಟಿ ಪರವ
	ಯಕ್ಷಗಾನ	72. ಶ್ರೀ ಬೇತ ಕುಂಞ ಕುಲಾಲ್

2016	ಸಾಹಿತ್ಯ	73. ಶ್ರೀ ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ
	ನಾಟಕ	74. ಶ್ರೀ ಕೆ. ಆನಂದ ಶೆಟ್ಟಿ
	ಸಿನಿಮಾ	75. ಶ್ರೀ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
2017	ಯಕ್ಷಗಾನ	76. ಡಾ. ಎನ್. ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಸಿಮಂತೂರು
	ನಾಟಕ	77. ಶ್ರೀ ಸೇಸಪ್ಪ ಪಂಬದ ಮಂಜನಾಡಿ
	ಸಾಹಿತ್ಯ	78. ಶ್ರೀಮತಿ ಹೆಚ್. ಶಕುಂತಳಾ ಭಟ್

ಬೂಕು ಇನಾಮು ಗೆಂದಿನಕುಲು

1992–1994

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಪ್ರಕಾರ	ಗ್ರಂಥ ಲೇಖಕರು
ಕಾವ್ಯ	ತುಳು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯೊ	ಕೆಲಿಂಜ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವ
ಕಥೆ	ಒಸಯೊ	ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ
ಕಾದಂಬರಿ	ನಾಣಜ್ಜೆರ್ ಸುದೆ ತಿರ್ಗಾಯೆರ್	ಕೆ. ಮಹಾಲಿಂಗ
ನಾಟಕ	ಕಪ್ಪು ನೆತ್ತೆರ್	ಕೋಡು ಭೋಜ ಶೆಟ್ಟಿ
ಅನುವಾದ	ಅಸೆನಿ ಯಾಗೊ ಕಾಂತಗೋ ಜೋಗಿ	ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ
ಕನ್ನಡದ ತುಳು		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ತುಳು ಜಾನಪದ ಆಚರಣೆಗಳು	ಬನ್ನಂಜೆ ಬಾಬು ಅಮೀನ್
ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತುಳು		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	Tulu Dialectics	ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ
1994–1995		
ಕಾವ್ಯ	ನಾಗಸಂಪಿಗೆ	ಸುನೀತಾ ಶೆಟ್ಟಿ
ಕಥೆ	ಕರಿಯವಜ್ಜೆರೆನೆ ಕತೆಕುಲು	ಆನಂದ ಕೃಷ್ಣ
ಕಾದಂಬರಿ	ಕುದುರುದ ಕೇದಗೆ	ಎಂ. ಜಾನಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ
ನಾಟಕ	ಬೂದಮ್ಮನ ಬಿಸ್ರಾತಿಕೆ	ಶಾರದಾ ಆರ್. ರಾವ್
ಗದ್ಯ	ತಿರ್ಗಾಟದ ತಿರ್ಲ್	ಎಂ. ಜಾನಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ
ಅನುವಾದ	ಭರತನ ಮೋಕೆ ಬೊಕ್ಕ	
	ಮಾಯೆದ ಶೂರ್ಪನಕಿ	ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ
ಕನ್ನಡದ ತುಳು		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯಗಳು	ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ರೈ
1995–1997		
ಕಾವ್ಯ	ಪದರಂಗಿತ	ಪ್ರಮೋದ ಕೆ. ಸುವರ್ಣ
ಕಥೆ	ಮನಸ್ಸ್ ಬದಲಾನಗ	ಜಯಂತಿ ಎಸ್. ಬಂಗೇರ
ಕಾದಂಬರಿ	ಚಂದ್ರಳ್ಳಿಡ್ ಬೊಳ್ಪಾಂಡ್	ಸಂಕಲಕರಿಯ ಕೃಷ್ಣಸಾಲ್ಯಾನ್
ನಾಟಕ	ಪಿಲಿಪತ್ತಿ ಗಡಸ್	ಆನಂದ ಕೃಷ್ಣ
ಗದ್ಯ	ಪಣೆ ಪಣೆ ತುಡರ್	ಮ. ವಿಠಲ ಪುತ್ತೂರು
ಕನ್ನಡದ ತುಳು		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ತೌಳವ	ಪುಂಡಿಕಾಯಿ ಗಣಪಯ್ಯ ಭಟ್

1997–1998

ಕಾವ್ಯ ಕವಿತೆ	ಬಾನೊ ತೋರೊಂದುಂಡು	ಎಸ್. ಪಿ. ಮಂಚಿ
ಕತೆ	ಡೋಲು	ಗಣೇಶ್ ಅಮೀನ್ ಸಂಕಮಾರ್
ಕಾದಂಬರಿ	ಪರಶುರಾಮ ದೇವೆರೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಈ ತುಳುನಾಡ್	ಮ. ವಿಠಲ ಪುತ್ತೂರು
ನಾಟಕ	ಎರುಮ್ಯೆಂದೆ	ಎ. ಶಿವಾನಂದ ಕರ್ಕೇರ
ಗದ್ಯ	ದೇಸಾಂತ್ರೊಡು	ಡಿ. ಸುವಾಸಿನಿ ಹೆಗ್ಡೆ
ಕನ್ನಡದ ತುಳು		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕೆಲವು ನೋಟಗಳು	ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ
ಅನುವಾದ	ಪುರುಷೆ	ಎಚ್ಕೆ ಕರ್ಕೇರ

1998–1999

ಕಾವ್ಯ ಕವಿತೆ	ತುಳು ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತೊ	ಡಿ. ವೇದಾವತಿ
ಕಾದಂಬರಿ	ಮೂಜಂಜ ಆನಗ	ಜಿತು ನಿಡ್ಲೆ
ನಾಟಕ	ಬದಿ	ಕೆ. ವಿಜಯಕುಮಾರ್ ಶೆಟ್ಟಿ
ಗದ್ಯ	ಪಿರ ತಿರ್ಗ್ ತೂನಗ	ಎಸ್.ಬಿ. ಕುಂದರ್
ಅನುವಾದ	ಪುರಂದರ ದಾಸೆರೆ ಪದೊಕುಲು	ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ್
ಕನ್ನಡದ ತುಳು		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ಕಲ್ಕುಡ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ	ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್

1999–2000

ಕವಿತೆ	ಅಜನೆ	ವಸಂತಕುಮಾರ್ ಪೆರ್ಲ
ನಾಟಕ	ಸತ್ಯ ನೆಗಪುನಗ	ಜಯಂತಿ ಎಸ್. ಬಂಗೇರ
ತುಳುಡ್ದು ಅನುವಾದ	ಯಾರಿಗೆ ಯಾರುಂಟು?	ಚಂದ್ರಕಲಾ ನಂದಾವರ
ತುಳುಕು ಅನುವಾದ	ಜೋಕುಲು ಬಾಲೆಲು	ಶೀಮುಂಜೆ ಪರಾರಿ
ಗದ್ಯ	ಪೂವರಿ	ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ
ಕನ್ನಡ ತುಳು		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ತುಳುನಾಡಿನ ಜನಪದ ಆಟಗಳು	ಗಣನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ ಎಕ್ಕಾರು
ಶಿಶು ಸಾಹಿತ್ಯ	ತಾಟಿ ತೆಂಬರೆ	ಪ್ರಮೋದ ಕೆ. ಸುವರ್ಣ

2000–2001

ಕವಿತೆ	ಗಗ್ಗರೊ	ಭಾಸ್ಕರ ಭಂಡಾರಿ ಮಜಿಬೈಲು
ಕಥೆ	ತನಿಕೆ	ಶಂಕರ ಖಂಡೇರಿ
ಕಾದಂಬರಿ	ಕಡಲ ಬರಿತ ಕಾಂಜರಣ್ಣೆ	ಬಿ.ಪಿ. ಕೋಡಿಬೆಂಗರೆ
ನಾಟಕ	ಬೀರೆ ದೇವು ಪೂಂಜೆ	ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ
ಗದ್ಯ	ಪಳಂತುಳು ಕಾವ್ಯ	ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ್
ಶಿಶು ಸಾಹಿತ್ಯ	ಪುಟ್ಟುದಿನ	ರಮೇಶ್ ಉಳಯ ಅಡ್ಯನಡ್ಕ
ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿ	ಭೂತಾರಾದನೆ ಬಣ್ಣಗಾರಿಕೆ	ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ, ಯದುಪತಿ, ರಾಜಶ್ರೀ
ಇತರ ಭಾಷೆಯಿಂದ		
ಅನುವಾದ	ಋಣ ಕಡ್ಪೆರಾವಾ	ಶಾರದಾ ಆರ್. ರಾವ್
ಕನ್ನಡದ ತುಳು		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ಅನ್ವೇಷಣೆ	ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಮಂಡೆಕೋಲು

ಇಂಗ್ಲಿಷ್–ತುಳು		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ಒಲಸರಿ(ಅನುವಾದ)	ಎಂ.ಅಶೋಕ ಆಳ್ವ ಎನ್. ತಿರುಮಲೇಶ್ವರ ಭಟ್
2001–2002		
ಕಾವ್ಯ ಕವಿತೆ	ಮಾಣಿಗೆರಡ್ ಪಾತೆರೊ	ಪುತ್ತಿಗೆ ಈಶ್ವರ ಭಟ್
ಕತೆ	ಪರಿವರ್ತನೆ	ಬಿ.ಎ. ಪ್ರಭಾಕರ ರೈ
ಕಾದಂಬರಿ	ಯುಗ ಮಗ್‌ರ್ನಗ	ಜಾನಕಿ ಎಂ. ಬ್ರಹ್ಮಾವರ
ನಾಟಕ	ಬೊಜ್ಜ	ನಂದಳಿಕೆ ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ
ಗದ್ಯ	ಕರಜನ	ಸುನೀತಾ ಎಂ. ಶೆಟ್ಟಿ
ಕನ್ನಡ– ತುಳು		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ತುಳುನಾಡಿನ ಜೈನಧರ್ಮ	ಎಸ್.ಡಿ. ಶೆಟ್ಟಿ
ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿ	ಅಪ್ಪೆಗ್ ಬಾಲೆದ ಓಲೆ	ವಿಜಯ್‌ಕುಮಾರ್ ಭಂಡಾರಿ
2003		
ತುಳು ಕಾವ್ಯ ಕವಿತೆ	ಕತೆ ಆಯೆರ್ ಪೊಣ್ಣುಲೈವೆರ್	ಪ್ರಮೋದಾ ಕೆ. ಸುವರ್ಣ
ತುಳು ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿ	ಪೂ ಪೊದ್ದೊಲು	ಬನ್ನಂಜೆ ಬಾಬು ಅಮೀನ್
ತುಳು ನಾಟಕ ಗದ್ಯ	ಮದಪ್ಪಂದಿ ನೆಂಪು	ಬಿ.ಎ. ಪ್ರಭಾಕರ ರೈ
ಅನುವಾದ	ಕರಿಯವಜ್ಜನ ಕತೆಗಳು	ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ತುಳುನಾಡುಂ ಭಾಷಯುಂ ನಾಟ್ವರಿವುಂ	ಪಿ. ರಾಘವನ್
2004		
ತುಳು ಕಾವ್ಯ	ತಪ್ಪುಗು ತರೆದಂಡ	ಎನ್.ಪಿ. ಶೆಟ್ಟಿ
ತುಳು ಕಾದಂಬರಿ	ರಡ್ಡ್ ಕುದುರುದ ನಡುಟು	ಕೇಶವ ಸಂಕಮಾರ್
ತುಳು ನಾಟಕ	ಕೋರ್ದಬ್ಬು ತನ್ನಿಮಾನಿಗ	ಯು.ಆರ್. ಚಂದರ್
2005		
ಅನುವಾದ	ಸುರಗಿಯ	ಅ. ಚಂದಯ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್
ತುಳು ಕವಿತೆ	ಕುಡಲ ಮಲ್ಲಿಗೆ	ಡಾ. ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯ
ತುಳು ಕಾದಂಬರಿ	ಮಿತ್ತಬೈಲ್ ಯಮುನಕ್ಕ	ಡಿ.ಕೆ. ಚೌಟ
ತುಳು ನಾಟಕ	ಸತ್ಯದ ಸಿರಿ	ಜಗದೀಶ ಶೆಟ್ಟಿ
2006		
ತುಳು ನಾಟಕ	ಮೈಮೆ	ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ
ತುಳು ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ಕತ್ತಲಿನಿಂದ	ನವೀನ್ ಕುಮಾರ್ ಮರಿಕೆ
2007		
ತುಳು ಕವಿತೆ	ಪೊಸ ಒಸರ್	ಶಶಿರಾಜ್ ರಾವ್ ಕಾವೂರು
ತುಳು ಅನುವಾದ	ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನೊಲು	ಭಾಸ್ಕರ ಭಂಡಾರಿ ಮಜಿಬೈಲು
2008		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ಬಿನ್ನೆದಿ: ತಮ್ಮಲೆ ಅರುವತ್ತ ಕಟ್ಟ್–ಸಿರಿಪಾಡ್ದನ	ಬೋಳ ಚಿತ್ತರಂಜನ್‌ದಾಸ್ ಶೆಟ್ಟಿ
ನಾಟಕ	ತಂಬಿಲ –ನಾಟಕ	ನಾಗರಾಜ ಗುರುಪುರ
ಕಾದಂಬರಿ	ಮಿತ್ತಬೈಲ್‌ಯಮುನಕ್ಕ ಕಾದಂಬರಿ	ಮೂಲ ಆನಂದ ಕೃಷ್ಣ: ಅನು: ಮುಹಮ್ಮದ್ ಕುಳಾಯಿ

2009		
ತುಳು ಕವಿತೆ	ಕನ್ನೆಗ	ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ
ತುಳು ಕಾದಂಬರಿ	ದೇಸಾಂತರೊ	ಲಲಿತಾ ರೈ
ತುಳು ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ಮೌಖಿಕ ಸಂಕಥನ	ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು
2010		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ತುಳು ನಾಡವರ ಸಮಾಜ	ಬಿ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಹೆಗ್ಡೆ
ನಾಟಕ	ಮಾಯೆಯ ಎರಡು ನಾಟಕಗಳು	ಕೇಶವ ಕುಡ್ಲ
ಕಾದಂಬರಿ	ತನ್ನೆ ತೋಡುದ ಸೊನ್ನೆ	ವಿಜಯಾ ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿ. ಸಾಲೆತ್ತೂರು
2011		
ಕಥಾ ವಿಭಾಗ	ಒಂಜಿ ಕುಂದು ನಲ್ಪ ಕತೆಕುಲು	ಡಾ.ಅಶೋಕ್ ಆಳ್ವ
ಕಾದಂಬರಿ ವಿಭಾಗ	ಸತ್ಯದೃಷ್ಟಿ	ಪುತ್ತಿಗೆ ಪದ್ಮನಾಭ ರೈ
ನಾಟಕ ವಿಭಾಗ	ಭೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯ	ರತ್ನಾಕರ ರಾವ್ ಕಾವೂರು
2012		
ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ	ತುಳುನಾಡಿನ ಬಿಲ್ಲವರು	ರಮಾನಾಥ ಕೋಟೆಕಾರ್
ಕವನ ವಿಭಾಗ	ಕೊರಲ್	ಶಿಮಂತೂರು ಚಂದ್ರಹಾಸ ಸುವರ್ಣ
ಕಥಾ ವಿಭಾಗ	ಸತ್ಯಪ್ಪೆ ಬಾಲೆಲು	ಕೆ.ಈ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ
2013		
ಅಧ್ಯಯನ ಗ್ರಂಥ	ಅತ್ತಾವರ ದೈವೊಂಗುಳು	ಪ್ರಶಾಂತ್‌ರಾಮ್ ಕೊಟ್ಟಾರಿ
ತುಳು ಕಾದಂಬರಿ	ಪರಬಾಳ್‌ತ ಪರಿಪಾಳೆಳ್	ಜಯಮ್ಮ ಚೆಟ್ಟಿಮಾಡ
2014		
ಕವನ ವಿಭಾಗ	ಪಾರ್ದನ	ಶಾರದಾ ಎ. ಅಂಚನ್
2015		
ಕವನ	ಬೂಳ್ಯ	ಪಿ.ಚೆನ್ನಪ್ಪ ಅಳಿಕೆ
ನಾಟಕ	ಗಾಲ	ಶಿಮಂತೂರು ಚಂದ್ರಹಾಸ ಸುವರ್ಣ
ಕತೆ	ಗುತ್ತುದ ಇಲ್ಲದ ಜಾಲ್‌ಡ್	ವಸಂತಿ ಶೆಟ್ಟಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾವರ
2016		
ಅಧ್ಯಯನ	ಪಾಡ್ದನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ವೀರವನಿತೆಯರು	ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್
ಕವನ	ಒಯಿಲ್	ಯೋಗೀಶರಾವ್ ಚಿಗುರುಪಾದೆ
ನಾಟಕ	ಬರ್ಬರಿಕ	ಶಶಿರಾಜ್ ರಾವ್ ಕಾವೂರು
2017		
ಅಧ್ಯಯನ	ತುಳುನಾಡಿನ ಜನಪದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳು	ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್
ಕತೆ	ಗಗ್ಗರ	ಚಂದ್ರಹಾಸ ಸುವರ್ಣ
ಕವನ	ಪಡಿಪ್ಪಿರೆ	ಶ್ರೀಮತಿ ರೂಪಕಲಾ ಆಳ್ವ

ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟಣೆಲು

ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು	ಲೇಖಕರು	ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ವರ್ಷ
ರೆವೆರೆಂಡ್ ಅಗಸ್ಟ್ ಮೇನರ್	ಡಾ. ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ	1995
ಬಾಯಾರು ಸಂಕಯ್ಯ ಭಾಗವತೆರ್	ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯ	1995
ಬಡಕಬೈಲ್ ಪರಮೇಸ್ರಯೆರ್	ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ	1995
ಮೂವೆರ್ ತಿಂಗಳಾಯೆರ್	ಯಜ್ಞಾವತಿ ಕೇಶವ ಕಂಗೆನ್	1995
ಎನ್.ಎ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೆರ್	ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ	1995
ಎಸ್.ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿ	ಮುರಳೀಧರ ಉಪಾಧ್ಯ ಹಿರಿಯಡಕ	1996
ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗ್ಡೆರ್(ತುಳು)	ನಾ.ವುಜಿರೆ	1996
ಎನ್. ಎಸ್ ಕಿಲ್ಲೆ(ನಾರಾಯಣ)	ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ	1996
ಧೂಮಪ್ಪ ಮಾಸ್ಟರ್	ಕೆ.ಲೀಲಾವತಿ	1996
ಮಟ್ಪಾರು ವಿಠಲ ಹೆಗ್ಡೆ	ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ	1997
ಸತ್ಯ ಮಿತ್ರ ಬಂಗೇರ,	ಡಾ.ಪೀಟರ್ ವಿಲ್ಸನ್ ಪ್ರಭಾಕರ್	1997
ವಿಶು ಕುಮಾರ್	ಬಿ.ಮಾಧವ ಕುಲಾಲ್	1997
ನರ್ಕಳ ಮಾರಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿ(ತುಳು)	ಎನ್. ರಘನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ	1997
ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್	ಡಾ. ಎಂ.ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ	1998
ಕೆಮ್ತೂರು ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಶೇಟ್ರ್,	ಕ್ಯಾಥರೀನ್ ರಾಡ್ರಿಗಸ್	1998
ಬಿ.ರಾಮ ಕಿರೋಡಿಯನ್	ಮುಂಡಪ್ಪ ಬೋಳೂರು	1998
ನವಯುಗದ ಹೊನ್ನಯ ಶೆಟ್ರ್	ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ	1999
ಕು.ಶಿ ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ರ್	ಡಾ.ಗಣನಾಥ ಎಕ್ಕಾರು	2001
ಅ.ಬಾಲಕೃಷ್ಣ, ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ	ಎನ್.ಪಿ.ಶೆಟ್ಟಿ	2002
ಕಲಾ ತಪಸ್ವಿ ಕೆ.ಕೆ.ಹೆಬ್ಬಾರ್	ಡಾ.ಸುನೀತಾ ಶೆಟ್ಟಿ ಮುಂಬಯಿ	2002
ಡಾ.ಕೋಟ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್	ಡಾ.ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್	2003
ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ	ಡಾ.ಕೆದಂಬಾಡಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ರೈ	2004
ಕೆಲಿಂಜೆ ಸೀತರಾಮ ಆಳ್ವೆರ್	ವಿಜಯಕುಮಾರ್ ಭಂಡಾರಿ (ವಿಕುಭ) ಹೆಬ್ಬಾರಬೈಲು	2007
ಕೆ.ಲೀಲಾವತಿ,	ಶ್ರೀ.ಮುಂಡಪ್ಪ ಬೋಳೂರು, ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ.ಎಂ.ರೋಹಿಣಿ	2007
ಸುಬ್ರಾಯ ಭಟ್	ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಂತಿ ಅಮೀನ್	2008
ಕೆ.ಬಿ.ಭಂಡಾರಿ	ಡಾ. ವಾಮನ ನಂದಾವರ	2008
ನರ್ಕಳ ಮಾರಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿ(ಕನ್ನಡ)	ಎನ್.ರಘನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ	2002
ಮಟ್ಪಾರು ವಿಠಲ ಹೆಗ್ಡೆ	ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ	2003
ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗ್ಡೆ (ಕನ್ನಡ)	ನಾ.ವುಜಿರೆ	2004
ಮುಗೇರರು	ಡಾ.ಕೆ.ಅಭಯ ಕುಮಾರ್	1997
ಬಾಬ ಸಾಹೇಬ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್	ಪಿ.ಡೀಕಯ್ಯ	1997
ನಿಲೆ	ಮಾಧವ ಪೆರಾಜೆ	1997
ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯ್ಯ(ತುಳು)	ಡಾ.ವಾಮನ ನಂದಾವರ	2007
ಅಕ್ಕೆರಸು ಸಿರಿ	ಎ.ವಿ.ನಾವಡ	1998
ಕೋಡ್ದಬ್ಬು	ಡಾ.ಸುಶೀಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ	1998

ಪರತಿ ಮಂಗನೆ	ಕೆ.ಲೀಲಾವತಿ	1998
ಪುಳ್ಳೂರು ಬಾಚೆ	ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯ	1998
ಅಬ್ಬಗೆ ದಾರಗೆ	ಕೆ.ಜೆ.ಶೆಟ್ಟಿ ಕಡಂದಲೆ	1998
ಮೂಂಕು ಸಂಬಳೊ	ಕೆ.ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಗೌಡ	1998
ಮಗೆ ಬರವು ಕಲ್ತೆ	ಕನರಾಡಿ ವಾದಿರಾಜ ಭಟ್	1998
ಮಾಯಂದಾಲ್	ಯಶವಂತಿ ಎಸ್ ಸುವರ್ಣ	1998
ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ಕಲ್ಕುಡೆ	ಅಮ್ರುತ ಸೋಮೇಶ್ವರ	1998
ಬನ್ನಾಲ್	ಕು। ಕ್ಯಾಥರೀನ್ ರಾಡ್ರಿಗಸ್	1998
ಮಾಮಿ ಮರ್ಮಲ್	ಡಾ.ಗಣನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ ಎಕ್ಕಾರು	1998
ಜೋಗಿ ಪುರುಷೆರ್	ಕುದ್ಕಾಡಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ರೈ	1998
ಅಗೋಳಿ ಮಂಜಣೆ	ಡಾ.ಗಣೇಶ್ ಅಮೀನ್ ಸಂಕಮಾರ್	1998
ಕಣ್ಣ್ ತೂವಂದಿನ ಕೆಬಿಟ್ ಕೇನಂದಿನ	ಕೆ.ಆರ್.ರೈ	1998
ಅಪ್ಪೋದಡ್ಯೆ	ಮುದ್ದು ಮೂಡುಬೆಳ್ಳೆ	1998
ನಾಗಸಿರಿ	ಕೆ. ಅನಂತರಾಮ ಬಂಗಾಡಿ	1998
ಮಾಯೆದ ಪೊಣ್ಣು	ಡಿ. ಯದುಪತಿ ಗೌಡ	1998
ಮುಡಿಪ್ಪೆಯರಾವಂದಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ	ಎನ್.ಕೊಯಿರಾ ಬಾಳೆಪುಣಿ	1998
ಭೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯ	ಡಾ.ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕ್ರಷ್ಣ ಆಚಾರ್	1998
ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕತೆಕ್ಕುಲು	ಡಾ.ವಸಂತಕುಮಾರ ಪೆರ್ಲ	1996
ಬೀರದ ಬೊಲ್ಪು	ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ	1997
ಉಳ್ಳಾಲ ಇತಿ ಆದಿ	(ಸಂ)ಪ್ರೊ.ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಕೆ.ಆರ್.ಚಂದ್ರ	1997
ಎನ್ನ ಮೋಕೆದ ಪೊಣ್ಣು	ಕೆ.ಟಿ.ಗಟ್ಟಿ	1997
ಜೋಕುಲೆ ಸಂಚಿ ಬಂಗಾರ್ ಪರ್ಬದ	ಕುದ್ಕಾಡಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ರೈ (1998, 2003,	2018
ಸಿಂಗಾರ್ ಪದೊಕುಲು	(ಸಂ)ಪಿ.ಎಸ್.ರಾವ್	1998
ತುಳು ಕೈಪಿಡಿ	ಡಾ.ಯು.ಪಿ.ಉಪಾಧ್ಯಾಯ	1998
ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿಯರು	ಡಾ.ಕೆ.ಜಿ.ವಸಂತ ಮಾಧವ	1998
ಜೋಕುಲೆ ದನಿ	(ಸಂ) ವಾಮನ ನಂದಾವರ	2000
ಮಹಾಭಾರತೊ-ತುಳು ಮಹಾಕಾವ್ಯ	ಪಂಡಿತ ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯೆರ್	2000
ಬಯ್ಯ ಮಲ್ಲಿಗೆ	(ಸಂ) ಪಾ.ವೆಂ.ಆಚಾರ್ಯ. ಡಾ.ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ	2001
ತುಳು ಲಿಪಿ	ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯ	2001,2004
ತೆಲ್ಪು ತೆಲಿಕೆದ ಕತೆಕುಲು	ಅ.ಬಾಲಕ್ರಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ	2002
ತುಳು ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ಡಾ.ಕೆ.ವಿ.ಜಲಜಾಕ್ಷಿ	2003
ತುಳು ಬಾಸೆಗ್ ಮಾನಾದಿಗೆ	(ಸಂ)ಮಂ.ಆನಂದ ಶೆಟ್ಟಿ	2004
ದೇವಿನ ದಿವ್ಯಕತೆಕುಲು	ಪಳನೀರು ವಾಸುದೇವ ಭಟ್ಟ	2004
ಅಳಿಯ ಸಂತಾನ ಕಟ್ಟಿನ ತುಳು ಜನರ ಶುಭಾಶುಭಾ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗಳು	ಫಕೀರ ಎಮ್.ಮುಲಾಯ	2004
ಭೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯನ ಅಳಿಯ ಸಂತಾನ ಕಟ್ಟು-ಒಂದು ವಿಭಿನ್ನ ನಿರೂಪಣೆ	ಎನ್.ಚಂದ್ರ ಶೇಖರ್	2004

ತುಳು ಸೋಮೆಶ್ವರ ಶತಕೋ	ಡಾ.ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ	2004
ಐಸ್‌ಲೆಟ್ ಸ್ಕೂ ಪೈನ್	ಎಂ.ಜಾನಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್	2004
ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಸಾಧನೆ		2004
ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಿರಿ		
ದಶಮಾನೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ	(ಸಂ) ಡಾ.ವಾಮನ ನಂದಾವರ	2004
ತುಳು ಕೇನ್ದ್ ಓದುದ್ ಬರೆದ್ ಕಲ್ಪುಲೆ	ಕೆ.ಟಿ.ಗಟ್ಟಿ	2007
ಕಂರ್ಬುದ ಪೇರ್	ಡಾ.ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ	2007
ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಪೊಲಬು	ಡಾ.ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್	2008
ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯ (ಕನ್ನಡ)	ಡಾ.ವಾಮನ ನಂದಾವರ	2007
ಅಕ್ಕೆರಸು ಸಿರಿ(ಕನ್ನಡ)	ಎ.ವಿ.ನಾವಡ	2007
ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ಕಲ್ಕುಡ(ಕನ್ನಡ)	ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ	2007
ಜೋಗಿ ಪುರುಷರು (ಕನ್ನಡ)	ಕುದ್ಕಾಡಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ರೈ	2007
ಮಗ ಬರಹ ಕಲಿತ (ಕನ್ನಡ)	ಕನರಾಡಿ ವಾದಿರಾಜ ಭಟ್	2007
ಮಾಯಾಂದಾಳ್ (ಕನ್ನಡ)	ಯಶವಂತಿ ಎಸ್.ಸುವರ್ಣ	2007
ತುಳು ದೇವಿ ಮಹಾತ್ಮೆ	ಮ.ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಟ್ಟ, ಕಟೀಲು	2008
ತುಳು ಲಿಪಿ ಪರಿಚಯ	ಡಾ.ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಬೆಳ್ಳೂರು	2008
ಕಾವೇರಿ	ಡಾ.ಕೆ.ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ	2008
ತುಳು ಭಾಗವತೋ	ಡಾ.ಪಾದೇಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ	2008
ದಾನಶೂರ ಕರ್ಣ	ಡಾ.ಎಸ್.ಆರ್.ವಿಘ್ನರಾಜ	2008
ಅರುಣಾಬ್ಜನ ಮಹಾಭಾರತೊ	ಡಾ.ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ	2008
ತುಳು ಸಂಶೋಧನೆ	ಡಾ. ಕಿಶೋರ್ ಕುಮಾರ್ ರೈ., ಶೇಣಿ	2008
ನೂದು ಕಬಿತೆಲೆ ಗೋಂಚಿಲ್	(ಸಂ)ಶ್ರೀ ಚಿದಂಬರ ಬೈಕಂಪಾಡಿ, ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎನ್.ಹರೀಶ್ ಬೋಳೂರು	2008
ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಲೇಖನ ಮಾಲೆ (ಮದಿಪು ಲೇಖನೊಲು)	ಡಾ.ಗಣನಾಥ ಎಕ್ಕಾರು	2008
ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಕಾವ್ಯ	ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ	2008
ತುಳು ಕಾವ್ಯೋ	ಡಾ.ವಸಂತಕುಮಾರ ಪೆರ್ಲ	2008
ಡೆವಿಲ್ ವರ್ಶಿಫ್ ಆಫ್ ತುಳುವಾಸ್ ಡಾ.ಡೆನ್ನಿಸ್ ಪೆರ್ನಾಂಡೀಸ್ ಅವರ ಟಿಪ್ಪಣಿಯೊಂದಿಗೆ	ಎ.ಸಿ.ಬರ್ನೆಲ್, ಪ್ರೋ.ಎ.ವಿ.ನಾವಡ, ಡಾ. ಡೆನ್ನಿಸ್	2008
ಪಾಡ್ದನೊಳು	ಅಗಸ್ಟ್ ಮೆನ್ನರ್	2008
ತುಳು ಬಾಗವತಾರ್ಥ.	ಡಾ.ಮಾಧವ ಪೆರಾಜೆ, ವಿಷ್ಣುತುಂಗ ಕವಿ	2008
ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ		
ತುಳುನಾಡಿನ ಕೊಡುಗೆ	ಪ್ರೊ.ತುಕರಾಮ್ ಪೂಜಾರಿ	2008
ತುಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಿಚಯ	ಕೆ.ಅನಂತರಾಮ ಬಂಗಾಡಿ	2008
ತುಳು ಗಾದೆಲು	ಜ್ಯೋತಿ ಚೇಳ್ಯಾರು	2008
ತುಳು ಕತಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ	ಡಾ.ವಿಶ್ವನಾಥ ಬದಿಕಾನ	2008
ತುಳು ಪಾಡ್ದನೊಳು-ಅಮೀನ್	ಡಾ.ಗಣೇಶ್ ಅಮೀನ್ ಸಂಕಮಾರ್	2008
ಎದುರು ಕತೆಕ್ಕುಲು	ಜಯಂತಿ ಎಸ್.ಬಂಗೇರ ಮೂಡಬಿದಿರೆ	2008
ಬೆನ್ಪಿ ಪೊಣ್ಣನ ಕನತ ಕದಿಕೆ	ಡಾ.ರಾಜಶ್ರೀ	2007

ತುಳುನಾಡ್‌ದ ನಲಿಕೆಲು	ಡಿ.ಯದುಪತಿ ಗೌಡ	2008
ಮಂದಾರ ರಾಮಾಯಣ ಪರಿಚಯ	ಡಾ.ನಿಕೇತನ	2008
ದೈವೊಲೆ ಕತೆಕ್ಕುಲು	ಬನ್ನಂಜೆ ಬಾಬು ಅಮೀನ್	
ಬಚ್ಚಿರೆ ಬಜ್ಜೆಯಿ	ಡಾ.ಹರಿಕ್ರಷ್ಣ ಭರಣ್ಯ	2008
ತುಳು ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ	ಡಾ.ಅರುಣಕುಮಾರ್ ಎಸ್.ಆರ್	2008
ನಾಟಕೊಲು	ಕೆ.ಕೆ.ಗಟ್ಟಿ	2008
ನಾಲಾಯಿಡ್ಡ್ ನಾಲೂರುಗು	ಡಾ.ಬಿ.ಎ ವಿವೇಕ ರೈ	2009
ನೆಯಿ ಪೇರ್	ಭಾಸ್ಕರ್ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ(ಸಂ)	2009
ಪನ್ನಂಬರೊ	ಯೋಗೀಶ್ ಕಾಂಚನ್, ಬೈಕಂಪಾಡಿ(ಸಂ)	2009
ಭಾರತ ಕಾವ್ಯೋ ಪಾಸಡಿ-1	ಡಾ.ಕಮಲಾಕ್ಷ ಕೆ.	2009
ತುಳು ಅನಂತ ವ್ರತ ಕಥೆ	ಡಾ.ರಾಧಾಕ್ರಷ್ಣ ಬೆಳ್ಳೂರು	2009
ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಹರಿದಾಸೆರ್	ಬಿ.ಕೆ ಶ್ರೀಮತಿ ರಾವ್	2009
ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತುಳು ಬಳಕೆ	ಡಾ.ಅಜಕ್ಕಳ ಗಿರೀಶ್ ಭಟ್	2010
ತುಳು ಸಂಸ್ಕ್ರತಿಡ್ ಪುರುಬಾಲೆ	ಎಚ್.ಶಕುಂತಳಾ ಭಟ್	2010
ಕಳಸೆ(ಮದಿಪು 50)	ಡಾ.ದುಗ್ಗಪ್ಪ ಕಜೆಕಾರ್	2009
ಪೊಸಗಾದೆಲು	ಡಾ.ಅಮ್ರತ ಸೋಮೇಶ್ವರ	2010
ತುಳುವ ಕ್ರಷ್ಣದೇವರಾಯ	ಡಾ.ದುಗ್ಗಪ್ಪ ಕಜೆಕಾರ್	2010
ಭಾರತ ಕಾವ್ಯ ಪಾಸಡಿ-2	ಡಾ.ಕಮಲಾಕ್ಷ ಕೆ.	2010
ಬಂಗ್ಲೆಗುಡ್ಡೆ ಸಣ್ಣಕ್ಕೆರನ		
ಬಾಯ್ಪಾತೆರೊದ ಸಾಹಿತ್ಯ	(ಸಂ) ಡಾ.ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು	2010
ಮುಲ್ಕಿ ಸುಂದರ ರಾಮ ಶೆಟ್ರ್	ಎನ್.ಪಿ.ಶೆಟ್ಟಿ	2011
ನಂದೊಳಿಗೆ ಮುದ್ದಣ್ಣೆ	ನಂದಳಿಕೆ ಬಾಲಚಂದ್ರ ರಾವ್	2011
ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ	ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ	2011
ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವರಾಯೆರ್	ಮಂಜುಳಾ ಶೆಟ್ಟಿ	2011
ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿ	ಮುನಿರಾಜ ರೆಂಜಾಳ	2011
ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿ	ವಿ.ಕೆ ಯಾದವ್ ಸಸಿಹಿತ್ಲು	2011
ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ	ಪ್ರಶಾಂತ್ ಅನಂತಾಡಿ	2011
ಡಾ. ಪಳ್ಳತಡ್ಕ ಕೇಶವಭಟ್	ಡಾ.ವಸಂತಕುಮಾರ ಪೆರ್ಲ	2011
ಕುದ್ಮುಲ್ ರಂಗರಾಯೆರ್	ಡಾ.ಉದಯ ಬಾರ್ಕೂರು	2011
ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್	ಎಚ್.ಶಕುಂತಳಾ ಭಟ್	2011
ಬಲ್ಲ ಮಹಾದೇವ ಬೊಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕತಾಯಿ	ಬಿ.ಕೆ ರಮೇಶ್ ಗೇರುಕಟ್ಟ	2011
ಬಿ.ವಿ ಕಾರಂತೆರ್	ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಮಂಡೆಕೋಲು	2011
ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯೆರ್	ಕೆ.ಬಾಲಕ್ರಷ್ಣ ಆಚಾರ್ಯ	2011
ಡಾ.ಪಿ ಗುರುರಾಜ ಭಟ್ರ್	ಡಾ.ವಸಂತಕುಮಾರ ಪೆರ್ಲ	2011
ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ	ಡಾ.ಕಿಶೋರ್ ಕುಮಾರ್ ರೈ,ಶೇಣಿ	2011
ಪರವೂರ್ದ ತುಳು ಪುರ್ಪ	ಶಿಮಂತೂರು ಚಂದ್ರಹಾಸ ಸುವರ್ಣ	2011
ಮರೆಪ್ಪರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್	ರಮೇಶ್ ಹೆಗ್ಡೆ	2011
ಕೊರಪೊಳು ಪಂಡಿನ ಕತೆಕುಲು	ಡಾ.ಸುಂದರ ಕೇನಾಜೆ	2011
ಕವಿಗಳು ಕಂಡ ತುಳುನಾಡು	ಡಾ.ವಸಂತಕುಮಾರ ಪೆರ್ಲ	2011
ರಂಗೋದ ರಂಗ್	ಸರಪಾಡಿ ಅಶೋಕ್ ಶೆಟ್ಟಿ	2011
ಸೋಮಶೇಖರ್ ಪುತ್ರನ್	ಯಶವಂತ ಬೋಳೂರು	2012

ಅತ್ತಾವರ ಎಲ್ಲಪ್ಪ	ಮಲಾರ್ ಜಯರಾಮ ರೈ	2013
ಸೇಡಿಯಾಪು ಕ್ರಷ್ಣ ಭಟ್	ಡಾ.ಯೋಗೀಶ್ ಕೈರೋಡಿ	2013
ಎಂ. ಲೋಕಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ	ಉಮೇಶ್ ಕೆ.ಆರ್	2013
ಡಾ. ವಿ.ಎಸ್ ಆಚಾರ್ಯ	ಡಾ.ಎಸ್.ಪದ್ಮನಾಭ ಭಟ್,ಯೆಕ್ಕಾರು	2014
ಕೆದಂಬಾಡಿ ರಾಮಗೌಡೆ	ಡಾ.ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕ್ರಷ್ಣ ಆಚಾರ್	2013
ಜೋಕುಲೆ ಸಂಚಿ	ಕುದ್ಕಾಡಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ರೈ	1998
ಮಾಯಂದಾಲ್(ಇ)	ಯಶವಂತಿ ಎಸ್ ಸುವರ್ಣ	2013
ಲಿಪಿ ಶಿಲ್ಪ ಅತ್ತಾವರ ಅನಂತಾಚಾರ್ಯೆರ್	ಡಾ.ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕ್ರಷ್ಣ ಆಚಾರ್	2013
ತುಳು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಬಾರತೊ	ಎಸ್.ದೇವೇಂದ್ರ ಪೆಜತ್ತಾಯ	2014
ವೀರರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ದೇವಿ	ಪ್ರೊ.ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ	2014
ತುಳು ರಂಗ ನಾಟಕೊಲು		
ತುಳು ಗೊಂಚಿಲ್ ನಾಟಕ–1	(ಸಂ) ದಾಮೋದರ ಬಿ.ಬಂಗೇರ ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ	2013
ತುಳು ಗೊಂಚಿಲ್ ನಾಟಕ–2	(ಸಂ) ದಾಮೋದರ ಬಿ.ಬಂಗೇರ, ಕದ್ರಿ ನವನೀತ ಶೆಟ್ಟಿ	
ತುಳು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕ ಕಥೆ	ಡಾ.ಎಂ.ಎಸ್. ದುರ್ಗಾಪ್ರವೀಣ್ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ.ಅಮ್ಮನ್ನ	2014
ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಶೆಟ್ರ್	ಎನ್.ಪಿ.ಶೆಟ್ಟಿ, ಮುಲ್ಕಿ	2015
ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನರಿಗಳ ತುಳು ಟಿಪ್ಪಣಿ	ಡಾ.ಎಂ.ಎಸ್. ದುರ್ಗಾಪ್ರವೀಣ್ ಬೆನೆಟ್ ಜಿ.ಅಮ್ಮನ್ನ	2015
ತುಳು ಕೆಲಿಂಜ ಬಾರತೊ	ಕೆಲಿಂಜ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವ	2015
ಸಂತಕವಿ ಕನಕದಾಸೆರ್	ಆತ್ರಾಡಿ ಅಮೃತಾ ಶೆಟ್ಟಿ(ತುಳು) ಡಾ. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಗಣೇಶ(ಕನ್ನಡ)	2015
ತುಳುನಾಡ ಇತಿಹಾಸ ಮಾರಿಗಿಡಪ್ಪುಲೆ	ಮನು ಇಡ್ಯಾ	2016
ಆನಂದ ಶೆಟ್ರ್	ಬಿ.ಚಂದ್ರಾವತಿ ರೈ	2016
ಕೋಟಿಚೆನ್ನಯ(ಇಂಗ್ಲೀಷ್)	(ಇಂಗ್ಲಿಷ್) ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ ದೂಜ ಪೂಜಾರಿ (ಮೂಲ: ಡಾ. ವಾಮನ ನಂದಾವರ)	2015
ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ ಮರೆಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್	ರೂಪಕಲಾ ಆಳ್ವ	2016
ಅಮ್ಮೆಂಬಳ ಬಾಳಪ್ಪ ಮರೆಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್	ಡಿ.ಎಂ.ಕುಲಾಲ್	2016
ಕೆ.ಎನ್ ಟೇಲರ್ ಮರೆಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್	ಪ್ರೊ.ಡಿ.ವೇದಾವತಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಶೀಲ	2016
Barakuru- Ametropolitan City of Antiquity Its History & Culture	ಬಿ.ವಸಂತ ಶೆಟ್ಟಿ	2016
Spirit Possession and Other Stories	ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ ದೂಜ ಪೂಜಾರಿ	2016

ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿಯ ಮಹಿಳೆ	ಶ್ರೀಮತಿ ಜ್ಯೋತಿ ಚೇಳ್ಯಾರು	2016
ತುಳು ಸಿನಿಮಾ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ	ಅರವಿಂದ ಬಿಜೈ	2016
ತುಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ	ಡಾ.ಸುಂದರ ಕೇನಾಜೆ	2016
ತುಳುವರ ಕೃಷಿ ಆರಾಧನಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ "ಪೂಕರೆ ಆಚರಣೆ" ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆ	ಹರೀಶ್ ಆಳ್ವ	
ತುಳು ನಾಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಲ್ಕೆ ಯಾನೆ ಅಜಿಲ ಜನಾಂಗದ ಪಾತ್ರ	ಬಿ.ಎ.ಲೋಕಯ್ಯ ಶಿಶಿಲ	2016
ತುಳು ತಿಟ್ಟು ಯಕ್ಷಗಾನ ಸ್ವರೂಪ-ಸಾಧ್ಯತೆ	ಡಾ.ಯೋಗೀಶ ಕೈರೋಡಿ	2016
ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಡುವ ತುಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸ	ಡಾ. ಧನಂಜಯ ಕುಂಬ್ಳೆ	2016
ಕಯ್ಯಾರೆರ್ನ ಕಬಿತೆಗಳು	(ಸಂ) ರಘು ಇಡ್ಕಿದು	2016
ನಗುಬಗೆಯ ಕಿರುಕತೆಗಳು(ಕ)	ಡಾ.ವಾಮನ ನಂದಾವರ	2018
ನಗುಬಗೆಯ ಕಿರುಕತೆಗಳು(ಇ)	ಪ್ರೊ. ಸೌರಬ್ ಆರ್. ಚಿಪಲ್ಲೂನ್ಕರ್	2018
ನಗುಬಗೆಯ ಕಿರುಕತೆಗಳು(ಹಿ)	ಡಾ. ಸ್ಮಿತ ಚಿಪಲ್ಲೂನ್ಕರ್	2018
ನಗುಬಗೆಯ ಕಿರುಕತೆಗಳು(ತು)	ಡಾ.ವಾಮನ ನಂದಾವರ	2018
ಕಬಿತೆ 2017	ಡಾ.ವಸಂತಕುಮಾರ ಪೆರ್ಲ	2018
ತುಳು ಬಾಸೆದ ತಿರ್ಲ್ (ತುಳು ವ್ಯಾಕರಣ)	ಕೆ.ಟಿ.ಆಳ್ವ, ಚಂದ್ರಹಾಸ ಕಣಂತೂರು	2018
Moon Light is Very Hot	(ತ) ಪ್ರೊ.ಸುರೇಂದ್ರ ರಾವ್ ಬೊಕ್ಕ, ಡಾ. ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಗೌಡ	2018
ಗಂದಸಾಲೆ	ಭಾಸ್ಕರ ರೈ ಕುಕ್ಕುವಳ್ಳಿ (ಸಂ.)	2018
ಕರ್ವಾಲೋ	ಡಾ. ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ (ಅನು) ಲೇಖಕರು : ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ	2018
ತುಳು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ	ಎಸ್. ನಾರಾಯಣ ಗವಳ್ಕರ್	2018
ಪಡವುದಪ್ಪೆನ ಪಾರ್ದನ	ಡಾ. ಕೆ.ಎಂ. ರಾಘವ ನಂಬಿಯಾರ್	2018
ಸಂತ ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಪೆರ್ನ ತತ್ವಪದೊಕುಲು	ಎಸ್. ದೇವೇಂದ್ರ ಪೆಜತ್ತಾಯ	2018

2014-2017 ಸಾಲ್‌ಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬುಡುಗಡೆ ಮಲ್ತಿನ ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರೊಲು

1. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ 2. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ 3. ಕೆ.ಎನ್. ಟೇಲರ್ 4. ಮಿಜಾರು ಅಣ್ಣಪ್ಪ 5. ಮಚ್ಚೇಂದ್ರನಾಥ ಪಾಂಡೇಶ್ವರ 6. ಎಸ್.ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿ 7. ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ 8. ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚಿತ್ತಾಯ 9. ಡಾ. ಅಮ್ಮೆಂಬಳ ಬಾಳಪ್ಪ 10. ಅಳಿಕೆ ರಾಮಯ್ಯ 11. ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ ಚೋಮ 12. ದಾಸರಬೈಲು ಚನಿಯ ನಾಯ್ಕ 13. ಕೊಯಿರಾ ಬಾಳೆಪುಣಿ 14. ಕೊರಪ್ಪೊಲು 15. ಅಕಾಡೆಮಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತು

ಲೇಖಕೆರೆನ ಪತ್ತೆ

ಶ್ರೀಮತಿ ಜ್ಯೋತಿ ಚೇಳ್ಯಾರು
'ಕ್ಷಿತಿಜ', ಸೈಟ್ ನಂ. 383, ಚೇಳ್ಯಾರು ಅಂಚೆ, ವಯಾ ಹಳೆಯಂಗಡಿ - 574 146
ಚೇತನ್ ಮುಂಡಾಜೆ
ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟರಮಣ ಸ್ವಾಮೀ ಕಾಲೇಜು ಬಂಟ್ವಾಳ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕು, ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ - 574 211 ಮೊಬೈಲ್ : 9731325093
ಡಾ. ಪೂವಪ್ಪ ಕಣಿಯೂರು
ತರಂಗಿಣಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸುಳ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ - 574 239
ದೇವಿಕಾ ನಾಗೇಶ್
'ಶ್ರಾವಣ', ಉರ್ವ, ಚಿಲಿಂಬಿ, ಮಂಗಳೂರು –575 006 ಮೊಬೈಲ್ : 8762363136
ಪಿ.ಎಸ್. ಮಹಮ್ಮದ್ ಸುರಿಬೈಲು ಮೊಬೈಲ್ : 7483088399
ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ.ಎಂ. ರೋಹಿಣಿ
ಪಂಚಾಯತ್ ಕಛೇರಿ ಬಳಿ, ಕುಡುಪು, ಮಂಗಳೂರು - 575 028
ಶಾರದಾ ಎ. ಅಂಚನ್, ನವಿ ಮುಂಬಯಿ
ಯಾದವ ವಿ. ಕರ್ಕೇರ ಉಡುಪಿ
ಡಾ. ಎ. ಶ್ರೀಧರ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ 583 276 ಮೊ. 94482 17627
ಡಾ. ಕರುಣಾಕರ್ ಎನ್. ಶೆಟ್ಟಿ ಪಣಿಯೂರು
ಹಸು. ಒಡ್ಡಂಬೆಟ್ಟು
ಹರೀಶ್ ಸುಲಾಯ ಒಡ್ಡಂಬೆಟ್ಟು, ಒಡ್ಡಂಬೆಟ್ಟು ಗುತ್ತು ಮನೆ, ಅಂಚೆ ಬೇಕೂರು, ವಯಾ ಉಪ್ಪಳ
ಆನಂದ ಸಾಲ್ಯಾನ್, ಮೈರ
ಅಂಚೆ ವೀರಕಂಬ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕು , (ದ.ಕ)–574222
ಎ. ಶಿವಾನಂದ ಕರ್ಕೇರಾ
ಅತ್ತಾವರ, ಮಂಗಳೂರು - 575 001
ಕುಶಾಲಾಕ್ಷಿ ವಿ. ಕುಲಾಲ್
ಕುಂಜತ್ತೂರು, ಮಂಜೇಶ್ವರ
ಪುಷ್ಪಾ ಜೋಗಿ
ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕಿ, ಕಾಪಿಕಾಡ್, ಬಿಜೈ, ಕುಡ್ಲ
ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಕೆ.
ಕದ್ರಿ, ಮಂಗಳೂರು
ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಕೊಂಚಾಡಿ
ಯೆಯ್ಯಾಡಿ, ಮಂಗಳೂರು

ಡಾ. ಪಾದೂರು ಗುರುರಾಜ ಭಟ್ರೆನ ನೆಂಪುಗು 'ಇತಿಹಾಸ ಅವಲೋಕನ ಬೊಕ್ಕ ವಿಚಾರ ಮಂಥನ ಲೇಸ್', 10-10-2018

ಭದ್ರಾವತಿ ತುಳು ಉತ್ಸವ 2018, 20-7-2018

ನಿರಂಜನಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಸುಂಕದಕಟ್ಟೆ, ತುಳು ಪರಮದ ಪಂತೊಲು

ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಮಂಗಳೂರು ತುಳು ಕತೆ, ಕಬಿತೆ ಬರವು ಸರವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, 15-9-2018

ಕನ್ನಡ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆದ ಸಚಿವೆರಾಯಿ ಡಾ. ಜಯಮಾಲ
ತುಳು, ಕೊಂಕಣಿ ಬೊಕ್ಕ ಬ್ಯಾರಿ ಅಕಾಡೆಮಿಲೆಗ್ ಬೇಟಿ, 25-7-2018

ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ತುಳುವೆರೆ ಚಾವಡಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮೊಕ್ಲೆನ ಸೇರಿಗೆಡ್ ಬೆಂಗಳೂರುಡು ತುಳುವೆರೆ ಪರ್ಬ, 9-9-2018

ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೊಕ್ಕ ತುಳು ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದೆರೆ ಒಕ್ಕೂಟ (ರಿ) ಮೊಕಲೆಡ್ದ್ 2017-18 ಸಾಲ್‌ದ ತೌಳವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ, 14-8-2018

ಸುಳ್ಯ ತಾಲೂಕು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ

RNI No. KARTUL / 2015 / 63563